

Biuletyn Prawa Karnego nr 1/08

Biuletyn Prawa Karnego jest opracowywany przez Zespół Prawa Karnego, Wojskowego i Europejskiego Biura Studiów i Analiz Sądu Najwyższego oraz asystentów Izby Karnej i Izby Wojskowej Sądu Najwyższego. Jego celem jest dostarczenie bieżącej informacji z zakresu szeroko rozumianego prawa karnego. Biuletyn dzieli się na następujące działy:

1. Orzecznictwo Izby Karnej i Izby Wojskowej Sądu Najwyższego

W tym dziale prezentowane jest bieżące orzecznictwo obu izb Sądu Najwyższego z okresu bezpośrednio poprzedzającego ukazanie się kolejnego numeru biuletynu. Założeniem tego działu jest omówienie wszystkich orzeczeń w sprawach karnych wydawanych przez Sąd Najwyższy, w których dołączono pisemne uzasadnienie. Dział ten zawiera także informacje o pytaniach prawnych, jakie wpłynęły do Sądu Najwyższego oraz przedstawia omówienie bieżących spraw znajdujących się na wokandzie SN.

2. Orzecznictwo Trybunału Konstytucyjnego dotyczące prawa karnego

W dziale tym zamieszczone są bieżące informacje o sprawach rozpoznawanych w Trybunale Konstytucyjnym związanych z prawem karnym, jak również o wydanych przez Trybunał Konstytucyjny orzeczeniach.

3. Legislacja

Dział ten poświęcony jest informacji o uchwalonych i wchodzących w życie aktach normatywnych z zakresu prawa karnego, a także o pracach legislacyjnych rządu i parlamentu. Prezentowane są zarówno projekty aktów normatywnych, jak i informacje umożliwiające zapoznanie się z przebiegiem dyskusji wokół tych projektów. W dziale tym przedstawiane są także opinie sporządzane w toku prac legislacyjnych przez upoważnione podmioty.

4. Analizy

W dziale Analiz publikowane są opracowania i analizy z zakresu stosowania prawa karnego przygotowywane przez Biuro Studiów i Analiz Sądu Najwyższego oraz asystentów Izby Karnej i Izby Wojskowej Sądu Najwyższego.

5. Informacja Międzynarodowa

W dziale Informacji Międzynarodowej zamieszczane są aktualne informacje dotyczące działalności legislacyjnej i orzeczniczej organów i trybunałów międzynarodowych, a także informacje o obowiązujących aktach prawa międzynarodowego odnoszących się do prawa karnego. W tej części Biuletynu prezentowane są także bieżące informacje o działaniach podejmowanych w ramach Unii Europejskiej mających związek z prawem karnym.

6. Przegląd książek i czasopism

W dziale tym anonsowane są nowe publikacje z zakresu prawa karnego.

Zarówno bieżący, jak i poprzednie numery Biuletynu, są umieszczone na stronie internetowej Sądu Najwyższego (www.sn.pl).

Ze względów redakcyjnych do cytowanych w Biuletynie orzeczeń wprowadzane są niekiedy dodatkowe zwroty lub zdania. Owe uzupełnienia wpisywane są nie kursywą, lecz zwykłą czcionką i umieszczone w nawiasach.

Zespół przygotowujący Biuletyn będzie wdzięczny za wszelkie uwagi, które pomogą udoskonalić formę przekazywanych informacji.

Włodzimierz Wróbel
Biuro Studiów i Analiz Sądu Najwyższego
bsakww@sn.pl

SPIS TREŚCI

1. Orzecznictwo Sądu Najwyższego – Izba Karna i Izba Wojskowa	5
1.1. Uchwały i postanowienia – KZP	5
1.2. Orzeczenia w sprawach kasacyjnych.....	5
1.2.1. Odmienna ocena w postępowaniu odwoławczym dowodów przeprowadzonych przed sądem pierwszej instancji	5
1.2.2. Pojazdy mechaniczne i niemechaniczne.....	7
1.2.3. Swobodna ocena dowodów w postępowaniu odwoławczym.....	8
1.2.4. Wyjście poza granice środka odwoławczego. Przedawnienie.....	10
1.2.5. Odmowa sprowadzenia oskarżonego na rozprawę.....	12
1.2.6. Inna okoliczność wyłączająca ściganie; przestępstwa współukarane	14
1.2.7. Dokonywanie nowych ustaleń faktycznych przez sąd drugiej instancji.....	17
1.2.8. Zagadnienia swobodnej oceny dowodów; szkoda a stopień społecznej szkodliwości czynu.....	19
1.2.9. Zasada <i>in dubio pro reo</i> a przedawnienie; czyn ciągły i przestępstwo trwałe; czas popełnienia przestępstwa	22
1.2.10. Zakaz sprzedaży alkoholu osobom nieletnim.....	24
1.2.11. Wyszyczenie ustroju Państwa Polskiego.....	25
1.2.12. Konsekwencje uchylenia wyroku „w części dotyczącej orzeczenia o środku karnym”	27
1.2.13. Wyznaczanie obrońcy z urzędu – przesłanki.....	27
1.2.14. Orzekanie środka karnego – zakazu zajmowania stanowiska	28
1.2.15. Nowe fakty i dowody jako przesłanka wznowienia postępowania	29
1.2.16. Obowiązkowy udział obrońcy w rozprawie	30
1.2.17. Niestawiennictwo skazanego a prawo do obrony.....	32
1.2.18. Wznowienie prawomocnie zakończonego postępowania karnego.....	34
1.2.19. Niemożność ponownego wyznaczenia obrońcy z urzędu	35
1.2.20. Uchybienie obrońcy a sytuacja oskarżonego.....	36
1.2.21. Obrońca z urzędu po prawomocnym zakończeniu postępowania	37
1.2.22. Kwalifikowanie czynu z art. 207 § 3 k.k.; obiektywne przypisanie skutku.....	38
1.2.23. Ponowny wniosek o wznowienie prawomocnie zakończonego postępowania	40
1.2.24. Zakres sformułowania „w sprawach o wykroczenia” z art. 110 § 1 k.p.s.w.....	40
1.2.25. Obowiązek uiszczenia opłaty od kasacji	41
1.2.26. Wyznaczanie kolejnego adwokata z urzędu	43
1.4. Zagadnienia prawne.....	43
1.4.1. Rozpoznawanie zażalenia na postanowienie prokuratora o umorzeniu postępowania w świetle zmian wprowadzonych ustawą z dnia 29 marca 2007 r.	43
1.4.2. Rozpoznawanie zażalenia na postanowienie prokuratora o umorzeniu postępowania w świetle zmian wprowadzonych ustawą z dnia 29 marca 2007 r.	44

1.4.3.	Rozpoznawanie zażalenia na postanowienie prokuratora o umorzeniu postępowania w świetle zmian wprowadzonych ustawą z dnia 29 marca 2007 r.	44
1.4.4.	Właściwość sądu w świetle zmian wprowadzonych ustawą z dnia 29 marca 2007 r.	45
1.4.5.	Odpowiedzialność karna za dalszy obrót towarem opatrzonym podrobionym znakiem towarowym	45
1.4.6.	Odpowiedzialność karna za dalszy obrót towarem opatrzonym podrobionym znakiem towarowym	46
1.4.7.	Odpowiedzialność karna za dalszy obrót towarem opatrzonym podrobionym znakiem towarowym	46
1.4.8.	Odpowiedzialność karna za dalszy obrót towarem opatrzonym podrobionym znakiem towarowym	47
1.4.9.	Odpowiedzialność karna za dalszy obrót towarem opatrzonym podrobionym znakiem towarowym	47
2.	Orzecznictwo Trybunału Konstytucyjnego	
	dotyczące prawa karnego	48
2.1.	Wyroki i postanowienia Trybunału Konstytucyjnego	48
2.1.1.	Pytanie prawne Sądu Rejonowego w Siemianowicach Śląskich dotyczące odpowiedzialności karnej za przestępstwo skarbowe (sygn. akt P 35/06)	48
2.2.	Wokanda Trybunału Konstytucyjnego	49
2.2.1.	Wniosek Sądu Rejonowego w Siemianowicach Śląskich dotyczący zasad dobrowolnego poddanie się odpowiedzialności w postępowaniu karnoskarbowym (sygn. akt P 35/06)	49
2.2.2.	Wniosek Sądu Okręgowego w Poznaniu Wydział V Penitencjarny dotyczący obowiązku przeprowadzenia przez sąd dowodu z opinii biegłych (sygn. akt P 62/07)	49
2.2.3.	Wniosek Sądu Rejonowego w Płocku VIII Wydział Grodzki dotyczący kary grzywny za naruszenie obowiązków określonych w regulaminie utrzymania porządku i czystości na terenie miasta (sygn. akt P 65/07)	49
2.2.4.	Wniosek Rzecznika Praw Obywatelskich dotyczący zasad przymusowego doprowadzenia osoby podejrzanej (sygn. akt K 34/06)	49
2.2.5.	Pytanie prawne Sądu Rejonowego w Starogardzie Gdańskim VI Wydział Grodzki dotyczące prawa do obrony (sygn. akt P 48/06)	50
2.2.6.	Pytanie prawne Sądu Najwyższego dotyczące zakazu orzekania na niekorzyść oskarżonego (sygn. akt P 3/08)	50
2.2.7.	Pytanie prawne Sądu Rejonowego w Żyrardowie dotyczące wydłużenia okresów przedawnienia karalności czynów (sygn. akt P 4/08)	50
2.2.8.	Wniosek Rzecznika Praw Obywatelskich dotyczący zasad skreślenia z ewidencji instruktorów szkolących osoby do kierowania pojazdami silnikowymi (sygn. akt K 30/07)	50
2.2.9.	Skarga konstytucyjna Stanisława S. dotycząca pozbawienia prawa do wniesienia zażalenia do sądu dyscyplinarnego na postanowienie rzecznika dyscyplinarnego o umorzeniu postępowania (sygn. akt SK 3/07)	51

3. Legislacja	52
3.1. Akty normatywne dotyczące prawa karnego.....	52
3.1.2. Wchodzą w życie:.....	52
3.2. Prace legislacyjne rządu.....	52
3.3. Prace legislacyjne Sejmu i Senatu RP	52
3.3.1. Sejm	52
3.3.2. Senat	53
4. Analizy	54
4.1. Sprawy karne w orzecznictwie NSA	54
4.1.1. Ocena czynności prawnych stanowiących podstawę do uzyskania zwrotu podatku	54
6. Przegląd książek i czasopism	56
6.1. Przegląd książek	56
6.2. Przegląd czasopism.....	56

1. Orzecznictwo Sądu Najwyższego – Izba Karna i Izba Wojskowa

1.1. Uchwały i postanowienia – KZP

1.2. Orzeczenia w sprawach kasacyjnych

(opr. Łukasz Majewski, asystent w Izbie Karnej SN, Włodzimierz Wróbel BSA SN)

1.2.1. Odmienna ocena w postępowaniu odwoławczym dowodów przeprowadzonych przed sądem pierwszej instancji

przepisy: art. 424 k.p.k.

hasła: dowody, postępowanie odwoławcze

Wyrok z dnia 3 października 2007 r., II KK 198/0

Teza:

Odmienna ocena w postępowaniu odwoławczym dowodów przeprowadzonych przed sądem pierwszej instancji, będzie dopuszczalna i uzasadniona tylko wtedy, gdy zebrane dowody mają jednoznaczną wymowę, a ich ocena dokonana przez sąd pierwszej instancji jest oczywiście błędna. Same wątpliwości co do prawidłowości przeprowadzonych dowodów nie upoważniają jeszcze sądu pierwszej instancji do zajęcia odmiennego stanowiska, mogą jedynie uzasadnić potrzebę uzupełnienia przewodu sądowego przez przeprowadzenie nowych dowodów lub ponowienie dowodów już przeprowadzonych. ocena których, dokonana przez sąd pierwszej instancji, nasuwa zastrzeżenia.

Z uzasadnienia:

„Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Wniesione kasacje są zasadne w częściach formułujących zarzut obrazy przepisów art. 457 § 3 k.p.k. w zw. z art. 424 § 1 k.p.k. Wadliwość uzasadnienia wyroku sądu odwoławczego powoduje, że odniesienie się do pozostałych zarzutów kasacyjnych jest niemożliwe albo co najmniej przedwczesne.

Orzeczenie Sądu Okręgowego w Ł., zmieniające wyrok sądu pierwszej instancji poprzez uniewinnienie oskarżonego od popełnienia zarzucanego mu czynu, opiera się na nowych ustaleniach faktycznych, których istotą jest przyjęcie, że oskarżony nie był kierowcą uczestniczącego w wypadku pojazdu, bądź na przeświadczeniu, że zgromadzony materiał dowodowy – oceniony w odmienny sposób przez sąd odwoławczy, nie pozwala na dokonanie ustaleń faktycznych leżących u podstaw orzeczenia Sądu Rejonowego w S.

Jak słusznie zauważono w kasacji prokuratora, w orzecznictwie Sądu Najwyższego wielokrotnie podkreślano, że zmiana orzeczenia jest możliwa jedynie wówczas, gdy zebrane dowody pozwalają na odmiennie niż w pierwszej instancji rozstrzygnięcie. Nie jest przy tym istotne, czy są to dowody zebrane przez sąd pierwszej instancji, czy także przeprowadzone w postępowaniu odwoławczym. Trafnie wskazuje się, że to sędziowie sądu pierwszej instancji, stykający się z dowodami bezpośrednio, mają z tego powodu w zasadzie lepsze szanse prawidłowej oceny niż sędziowie sądu drugiej instancji, jeżeli orzekają na podstawie pisemnego materiału akt sprawy. Okoliczność ta naka-

zuje w każdym wypadku, gdy sąd odwoławczy orzeka odmiennie co do istoty sprawy, przeprowadzenie szczegółowej analizy zebranego materiału dowodowego i przekonywające wykazanie na tej podstawie, na czym polegało uchybienie, którego dopuścił się sąd I instancji. Odmienna ocena w postępowaniu odwoławczym dowodów przeprowadzonych przed sądem pierwszej instancji, będzie dopuszczalna i uzasadniona tylko wtedy, gdy zebrane dowody mają jednoznaczną wymowę, a ich ocena dokonana przez sąd pierwszej instancji jest oczywiście błędna. Same wątpliwości co do prawidłowości przeprowadzonych dowodów nie upoważniają jeszcze sądu pierwszej instancji do zajęcia odmiennego stanowiska, mogą jedynie uzasadnić potrzebę uzupełnienia przewodu sądowego przez przeprowadzenie nowych dowodów lub ponowienie dowodów już przeprowadzonych. ocena których, dokonana przez sąd pierwszej instancji, nasuwa zastrzeżenia. Dokonywanie przez sąd odwoławczy ustaleń odmiennych od poczynionych przez sąd pierwszej instancji wymaga daleko posuniętej ostrożności ze względu na brak bezpośredniego przeprowadzenia dowodów oraz ze względu na to, że ustalenia takie nie podlegają już sprawdzeniu w toku dalszego postępowania instancyjnego (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 9 listopada 2005 r., sygn. akt III KK 61/05, Prok. i Pr. 2006/4/9). Konsekwencją powyższego stanowiska są wymagania, którym powinno czynić zadość uzasadnienie reformatoryjnego w swej treści wyroku sądu odwoławczego. W literaturze i orzecznictwie podkreśla się, że w razie zmiany wyroku sądu pierwszej instancji, sąd odwoławczy powinien stosować się do ogólnych zasad uzasadnienia wiążących sąd pierwszej instancji, wyrażonych w art. 424 k.p.k. Jeżeli zatem sąd odwoławczy zmienia ustalenia faktyczne przyjęte za podstawę wyroku, uzasadnienie powinno zawierać szczegółową analizę materiałów dowodowych, w szczególności zaś wskazywać zarówno to, dlaczego sąd uznał ustalenia sądu pierwszej instancji za błędne, jak i to jakie fakty uznał za udowodnione lub nieudowodnione, na jakich w tej mierze oparł się dowodach i dlaczego nie uznał dowodów przeciwnych. W takiej sytuacji zakres obowiązków i rozważań sądu drugiej instancji nie ogranicza się do sfery wskazanej w art. 457 § 3 k.p.k., ale określają go reguły wynikające z art. 424 § 1 k.p.k. w zw. z art. 410 k.p.k. i art. 458 k.p.k. Warto przy tym zauważyć, że podejmując się merytorycznej analizy całości materiału dowodowego i dokonując jego oceny, całkowicie odmiennie od tej, jaką przeprowadzono w sądzie I instancji oraz zmieniając orzeczenie co do istoty, sąd odwoławczy nie może odwoływać się wyłącznie do własnej oceny prawdopodobieństwa (por. m. in. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 8 marca 2006 r., sygn. akt II KK 179/05, Lex nr 182974, z dnia 22 listopada 2006 r., sygn. akt V KK 53/06, Lex nr 202273 i z dnia 7 listopada 2005 r., sygn. akt III KK 49/05, OSNwSK 2005/1/1999 oraz postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 29 stycznia 2007 r., sygn. akt III KK 369/06, Lex nr 231945).

Uzasadnienie wyroku Sądu Okręgowego w Ł. nie spełnia powyższych wymagań, bowiem z jednej strony nie zawiera stanowczych ustaleń faktycznych wiodących do przekonania, że oskarżony nie jest sprawcą zarzucanego mu przestępstwa, z drugiej zaś owo przekonanie nie opiera się na całości kształtacie zgromadzonego przed sądem pierwszej instancji materiału dowodowego, co wiąże się z brakiem wskazania podstawy dowodowej rozstrzygnięcia.

Rozpoznając wniesione środki odwoławcze sąd drugiej instancji ograniczył się w istocie rzeczy do analizy i krytycznej oceny dowodów obciążających oskarżonego, a w szczególności: zeznań świadków P. W. i B. R., opinii osmologicznej oraz eksperymentu procesowego, a ściślej biorąc wynikających z niego wniosków i ustaleń. Podsumowując swoje obszernie wywody odnoszące się do wymienionych dowodów, sąd odwoławczy stwierdził m. in.: „Analiza powyższa wskazuje, że dowody, które w ocenie Sądu Rejonowego wskazują na sprawstwo oskarżonego R. D. nie są ani pewne ani też niewątpliwe. Wyrok skazujący R. D. opierający się na tak wątpliwych i niepewnych dowodach jest rażącym naruszeniem procedury karnej, w szczególności zaś zasady swobodnej oceny dowodów wyrażonej w art. 7 k.p.k. To co bowiem jest wątpliwe i niepewne nie może być podstawą jakiegokolwiek rozstrzygnięcia sądowego, gdyż „incerta pro nullis habentur” – niepewne nie liczy się, niepewne traktuje się jako niestniejące”. Zajęcie stanowiska, że w postępowaniu przed sądem I instancji doszło do obrazy zasady swobodnej oceny wskazanych wcześniej dowodów, a więc w konsekwencji do błędnej oceny ich wartości logicznej, winno – w realiach rozważanej sprawy – prowadzić do stanowczego ustalenia, że oskarżony nie był kierowcą pojazdu

uczestniczącego w wypadku drogowym, co przesądza, że kierującą samochodem marki „Peugeot” była B. B.. Do ewentualnego poczynienia takich ustaleń nie wystarcza jednak krytyczne podejście do dowodów obciążających oskarżonego oraz zdawkowe odwołanie się do wyjaśnień oskarżonych, zwłaszcza, że nie są one wolne od sprzeczności i niekonsekwencji. Lektura uzasadnienia wyroku sądu odwoławczego wskazuje jednak, że sąd ten, mimo odmiennego rozstrzygnięcia co do istoty sprawy, w rzeczywistości nie poczynił żadnych nowych stanowczych ustaleń faktycznych. Dowodzą tego fragmenty argumentacji sądu drugiej instancji, w których stwierdza się m. in. że: „W kontekście tych wszystkich wykazanych wyżej wątpliwości i niepewności, wersja zdarzenia co do osoby kierującego przedstawiona przez B. B. wydaje się być bardziej prawdopodobna i realna” (podkreślenie – SN), oraz „Zmierzając do konkluzji stwierdzić należy nie tylko gwoźli przypomnienia, ale też i wyraźnego podkreślenia, iż udowodnienie winy każdemu oskarżonemu, stającemu w procesie karnym pod zarzutem popełnienia przestępstwa, musi być całkowite, pewne i wolne od wątpliwości. Wyrok natomiast opierający się na tylu wątpliwościach jest – co słusznie podnosi obrońca oskarżonego – rażącym naruszeniem podstawowych zasad postępowania karnego. Nie można zdaniem Sądu odwoławczego konstruować wyroku skazującego R. D. za zarzucone mu przestępstwo na takim materiale dowodowym jak ujawniony w sprawie niniejszej, którego pogłębienie w żaden sposób nie jest możliwe”. Przyniesione fragmenty uzasadnienia wyroku sądu odwoławczego zdają się wskazywać, że powodem uniewinnienia oskarżonego nie było przyjęcie innej w stosunku do orzeczenia sądu I instancji, stanowczej wersji faktycznej wykluczającej fakt prowadzenia pojazdu przez oskarżonego, determinującej w konsekwencji ustalenie, że kierowcą była B. B.. Wprawdzie Sąd Okręgowy wprost nie odwołuje się do zawartej w treści art. 5 § 2 k.p.k. zasady *in dubio pro reo*, lecz przywołana argumentacja dowodzi, że właśnie zastosowanie owej zasady było podstawą uniewinnienia oskarżonego. Tak odczytane stanowisko sądu odwoławczego nie zasługuje na aprobatę z kilku powodów. Po pierwsze, trudno mówić o nie dających się usunąć wątpliwościach w sytuacji, gdy w materiale dowodowym znajdują się – jak się wydaje obdarzone przez sąd drugiej instancji walorem wiarygodności – wyjaśnienia oskarżonego i B. B. wskazujące, że osobą kierującą pojazdem była ostatnia z wymienionych. Po wtóre, zastosowanie reguły wynikającej z przepisu art. 5 § 2 k.p.k. musi być poprzedzone gruntowną analizą i oceną całości zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego. Uzasadnienie zaskarżonego kasacją orzeczenia nie spełnia tego wymagania, bowiem uchyla się od szczegółowej oceny wyjaśnień oskarżonego i procesowych wypowiedzi B. B., atomizuje dowody dla oskarżonego niekorzystne, oceniając je w oderwaniu od siebie i pomija całkowicie zeznania świadków ze słyszenia, którzy na miejscu zdarzenia dowiedzieli się od P. W., że kierowcą samochodu był mężczyzna. Po trzecie wreszcie, w świetle wcześniej sformułowanych kryteriów, brak przyjęcia jednoznacznej, stanowczej, nowej wersji faktycznej czyni wątpliwą możliwość wydania orzeczenia reformatoryjnego co do istoty w oparciu o przepis art. 437 § 2 k.p.k.”

1.2.2. Pojazdy mechaniczne i niemechaniczne

przepisy: art. 42 § 2 k.k.

hasła: środki karne – zakaz prowadzenia pojazdów

Wyrok z dnia 25 października 2007 r., III KK 270/07

Teza:

Obowiązująca ustawa karna jak i ustawa z 20 czerwca 1997 r. – Prawo o ruchu drogowym (Dz. U. z 2003 r. Nr 58, poz. 515) nie definiują określenia "pojazd mechaniczny", jakkolwiek ta druga w art. 2 jednoznacznie odróżnia pojęcie: "pojazdu silnikowego", od "roweru", stanowiąc iż tym pierwszym jest "pojazd wyposażony w silnik, z wyjątkiem motoroweru i pojazdu szynowego", zaś tym drugim "pojazd jednośladowy lub wielośladowy poruszany siłą mięśni osoby jadącej tym pojazdem". Za pojazdy mechaniczne należy uznać pojazdy zaopatrzone w poruszający je

silnik (pojazdy samochodowe, maszyny rolnicze, motocykle, lokomotywy kolejowe, samoloty, helikoptery, statki wodne i inne), jak również pojazdy szynowe zasilane z trakcji elektrycznej (tramwaje, trolejbusy). Jeżeli chodzi o inne – niemechaniczne – pojazdy, to będą nimi w szczególności zaprzęgi konne, rowery, a także statki żaglowe, szybowce. Ponadto nie są pojazdami mechanicznymi rowery zaopatrzone w silnik pomocniczy o pojemności skokowej nieprzekraczającej 50 cm³, które zachowują wszystkie normalne cechy charakterystyczne budowy, umożliwiające ich zwykłą eksploatację jako rowerów.

Z uzasadnienia:

„Orzeczenie to jest niesłuszne i wymaga uchylecia, bowiem wydane zostało z rażącym naruszeniem prawa materialnego opisanym w zarzucie kasacji.

Jak słusznie podniesiono w wywiezionej kasacji, Sąd Rejonowy w M. uznał, że E. J. nie zastosował się do zakazu orzeczonego wyrokiem Sądu Rejonowego w M. z dnia 29 sierpnia 2005 r., sygn. akt IV K 262/05. Tymczasem wyrokiem tym skazując E. J. za przestępstwo z art. 178 a § 2 k.k., na podstawie art. 42 § 2 k.k. Sąd Rejonowy orzekł wobec niego środek karny w postaci zakazu prowadzenia pojazdów mechanicznych z wyłączeniem pojazdów, do których prowadzenia uprawnia prawo jazdy kategorii „T” na okres 2 (dwóch) lat (k. 15). Orzeczony zakaz nie odnosił się więc do innego rodzaju pojazdów w rozumieniu art. 42 § 1 k.k., czyli także nie obejmował prowadzenia rowerów, które nie są zaliczane do pojazdów mechanicznych.

Obecnie obowiązująca ustawa karna jak i ustawa z 20 czerwca 1997 r. – Prawo o ruchu drogowym (Dz. U. z 2003 r. Nr 58, poz. 515) nie definiują określenia "pojazd mechaniczny", jakkolwiek ta druga w art. 2 jednoznacznie odróżnia pojęcie: "pojazdu silnikowego", od "roweru", stanowiąc iż tym pierwszym jest "pojazd wyposażony w silnik, z wyjątkiem motoroweru i pojazdu szynowego", zaś tym drugim "pojazd jednośladowy lub wielośladowy poruszany siłą mięśni osoby jadącej tym pojazdem". Za pojazdy mechaniczne należy uznać pojazdy zaopatrzone w poruszający je silnik (pojazdy samochodowe, maszyny rolnicze, motocykle, lokomotywy kolejowe, samoloty, helikoptery, statki wodne i inne), jak również pojazdy szynowe zasilane z trakcji elektrycznej (tramwaje, trolejbusy). Jeżeli chodzi o inne - niemechaniczne - pojazdy, to będą nimi w szczególności zaprzęgi konne, rowery, a także statki żaglowe, szybowce (zob. M. Szewczyk, Zakamycze 2004, Komentarz do art. 42 kodeksu karnego (Dz.U. z 1997 r. Nr 88, poz. 553), [w:] G. Bogdan, Z. Cwiąkalski, P. Kardas, J. Majewski, J. Raglewski, M. Szewczyk, W. Wróbel, A. Zoil, Kodeks karny. Część ogólna. Komentarz. Tom I. Komentarz do art. 1 – 116 k.k. wyd. II, s. 694 – 695). Ponadto nie są pojazdami mechanicznymi rowery zaopatrzone w silnik pomocniczy o pojemności skokowej nie przekraczającej 50 cm³, które zachowują wszystkie normalne cechy charakterystyczne budowy, umożliwiające ich zwykłą eksploatację jako rowerów.

W tej sytuacji kierowanie rowerem, czyli pojazdem niemechanicznym, przez E. J. w dniu 11 września 2006 r., nie naruszało orzeczonego wyrokiem Sądu Rejonowego w M. z dnia 29 sierpnia 2005 r. zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych z wyłączeniem kat. „T”. Wskazany błąd ma charakter rażącego naruszenia prawa materialnego, bowiem doprowadził do skazania E. J. za czyn, którego nie popełnił.”

1.2.3. Swobodna ocena dowodów w postępowaniu odwoławczym

przepisy: art. 7 k.p.k.

hasła: zasada swobodnej oceny dowodów

Wyrok z dnia 16 maja 2007 r., III KK 286/07

Teza:

Odmienna ocena przeprowadzonych przez sąd pierwszej instancji dowodów w postępowaniu odwoławczym, jeżeli przewód sądowy nie został w tym postępowaniu uzupełniony, uzasadniona będzie i dopuszczalna tylko wtedy, gdy zebrane dowody mają jednoznaczną wymowę, a ocena ich przez sąd pierwszej instancji jest oczywiście błędna. Same wątpliwości co do prawidłowości przeprowadzonych dowodów nie upoważniają jeszcze sądu drugiej instancji do zajęcia odmiennego stanowiska, mogą jedynie uzasadnić potrzebę uzupełnienia przewodu sądowego przez przeprowadzenie nowych dowodów lub ponowienie już przeprowadzonych dowodów, ocena których dokonana przez sąd I instancji, nasuwa zastrzeżenia.

Sąd nie jest związany ani samym opisem czynu, ani jego kwalifikacją prawną, natomiast wiąże go zdarzenie faktyczne, którego granic przekroczyć nie można. Nie jest wyjściem poza ramy oskarżenia, jeżeli sąd w wyniku przewodu sądowego ustali, iż rozpoznawane przez niego zdarzenie miało miejsce w innym okresie niż to przyjął akt oskarżenia.

Z uzasadnienia:

„Trafny jest zarzut rażącej obrazu art. 7 k.p.k. Sąd Okręgowy w T., działając jako Sąd odwoławczy zmienił zaskarżony wyrok między innymi w ten sposób, że ustalił czas dwukrotnego zakupu przez A. R., M. R. i M. B. co najmniej po jednym kilogramie zanieczyszczonej substancji psychotropowej, w skład której wchodziło po 700 gramów czystej amfetaminy i po 300 gramów polopiryny S tak, że w miejsce ustalenia w „okresie lata” przyjął odpowiednio ustalenie, że do pierwszej transakcji doszło „nie wcześniej niż 26 września 2000 roku”, zaś drugiego zakupu amfetaminy dokonali „nie później niż w dniu 19 października 2000 roku”.

W doktrynie i judykaturze panuje jednolity pogląd, iż odmienna ocena przeprowadzonych przez sąd pierwszej instancji dowodów w postępowaniu odwoławczym, jeżeli przewód sądowy nie został w tym postępowaniu uzupełniony, uzasadniona będzie i dopuszczalna tylko wtedy, gdy zebrane dowody mają jednoznaczną wymowę, a ocena ich przez sąd pierwszej instancji jest oczywiście błędna. Same wątpliwości co do prawidłowości przeprowadzonych dowodów nie upoważniają jeszcze sądu drugiej instancji do zajęcia odmiennego stanowiska, mogą jedynie uzasadnić potrzebę uzupełnienia przewodu sądowego przez przeprowadzenie nowych dowodów lub ponowienie już przeprowadzonych dowodów, ocena których dokonana przez sąd pierwszej instancji, nasuwa zastrzeżenia (por. wyrok SN z 18 grudnia 1973 r., OSNKW 1974 r., poz. 99).

Dokonywanie przez sąd odwoławczy ustaleń odmiennych od poczynionych przez sąd pierwszej instancji wymaga daleko posuniętej ostrożności ze względu na brak bezpośredniego przeprowadzenia dowodów oraz ze względu na to, że ustalenia takie nie podlegają już sprawdzeniu w toku dalszego postępowania instancyjnego (por. wyrok SN z 25 marca 1987 r., Inf. Praw. 1987, nr 7-9, poz. 20).

Sąd Rejonowy ustalił czas zakupu amfetaminy na okres lata 2000 r. na podstawie zeznań świadka koronnego W. B. oraz częściowo zeznań D. B. i I. W. Sąd pierwszej instancji stwierdził, iż D. B. na miejsce sprzedaży amfetaminy pod O. przyjechał motocyklem „Yamaha”. Na podstawie doświadczenia życiowego wywiódł, że D. B. przybył na miejsce transakcji „innym motocyklem „Yamaha” niż tym, którego zakupu dokonał 28 września 2000 r.”, gdyż „do dokonania przestępstwa najczęściej nie używa się własnych pojazdów. Ponadto, mógł on także używać własnego motocykla, którego nie zarejestrował”. Myśl zawarta w ostatnim zdaniu zasługuje na uwagę, znana jest bowiem praktyka próbnego użytkowania pojazdów przed ich zakupem. Zastanawia również z jakiego źródła D. B. uzyskał pieniądze na zakup „Yamahy”. W przedstawionej sytuacji kategoryczne i odmiennie ustalenie Sądu Okręgowego, że D. B. mógł użytkować motocykl marki „Yamaha” tylko po 26 września 2000 r., ma w świetle dotychczas zebranych dowodów charakter dowolny.

Ustalenie przez Sąd Okręgowy innego czasu zakupu amfetaminy spowodowało wewnętrzną sprzeczność wyroku. Z jednej strony przypisano A. R., M. R. i M. B. dwukrotny zakup amfetaminy „działając w zorganizowanej grupie” „nie wcześniej niż 26 września 2000 roku”, zaś „nie później

niż w dniu 19 października 2000 r.”, (przy czym w przypadku M. B. tylko kwalifikacja prawna przypisanych mu w punkcie VIII zachowań wskazuje, że handlując narkotykami działał w zorganizowanej grupie przestępczej). Z drugiej strony M. R. i M. B. omawianym wyrokiem skazani zostali za udział w zorganizowanej grupie przestępczej w okresie lata 2000 r., czyli w innym czasie niż mieli kupować amfetaminę. Opisana sprzeczność wywołała daleko idące konsekwencje procesowe, których nie zauważył Sąd drugiej instancji. Sąd Okręgowy, dokonując zmiany wyroku Sądu pierwszej instancji, winien był pamiętać o granicach zaskarżenia oraz o treści art. 1 ust. 1 ustawy z dnia 25 czerwca 1997 r. o świadku koronnym (Dz. U. Nr 114, poz. 738 z późn. zm.), z którego wynika, że przepisy tej ustawy stosuje się m.in. w sprawach o przestępstwa obrotu narkotykami popełnione tylko w zorganizowanej grupie albo związku mającym na celu popełnienie przestępstwa.

Wobec braku kasacji na niekorzyść skazanych bezprzedmiotowy okazał się zarzut kasacji wniesionej na rzecz M. R. rażącej obrazy art. 433 § 1 k.p.k.

Natomiast nietrafny jest zarzut rażącej obrazy art. 439 § 1 pkt 9 k.p.k. (poprzez sprecyzowanie czasu czynu pomiędzy 26 września a 19 października 2000 r. pomimo braku skargi upoważnionego oskarżyciela). Rzeczywiście Prokurator określił czas omawianego przestępstwa na okres lata 2000 r., które skończyło się 23 września 2000 r. Jednak nie stanowi to o braku skargi, gdyż przedmiotowe granice oskarżenia zakreśla zdarzenie faktyczne, które oskarżyciel opisał przecież w akcie oskarżenia. Sąd nie jest związany ani samym opisem czynu, ani jego kwalifikacją prawną, natomiast wiąże go zdarzenie faktyczne, którego granic przekroczyć nie można. Sąd Najwyższy niejednokrotnie wyjaśniał, że nie jest wyjściem poza ramy oskarżenia, jeżeli sąd w wyniku przewodu sądowego ustali, iż rozpoznawane przez niego zdarzenie miało miejsce w innym okresie niż to przyjął akt oskarżenia. Ustalenie bowiem dokładnej daty popełnienia przestępstwa jest nie tylko prawem ale i obowiązkiem sądu (por. wyrok SN z 22 kwietnia 1986 r., OSNPG 12/1986, poz. 167).

Ustosunkowując się do zarzutu kasacji, rażącej obrazy art. 370 § 1 k.p.k. Sąd Najwyższy podziela pogląd wyrażony w piśmiennictwie, że w świetle unormowań art. 370 § 1 i 3 k.p.k. członkowie składu sądującego zostali pozbawieni prawa zadawania pytań w pierwszej kolejności. Mogą natomiast zadawać pytania dodatkowe poza kolejnością (§ 3), są więc upoważnieni do zadawania pytań uzupełniających po pytaniach każdej strony, nawet przed pytaniami innej strony a ponadto na końcu każdego przesłuchania (§ 1). „Możliwe jest tym samym odczytanie przez sąd przed pytaniami stron świadkowi fragmentów jego poprzednich zeznań dla wyjaśnienia wątpliwości” (Tomasz Grzegorzczak. Kodeks postępowania karnego. Komentarz. Zakamycze 2005, s. 912).”

1.2.4. Wyjście poza granice środka odwoławczego. Przedawnienie

przepisy: art. 435 k.p.k.

hasła: przedawnienie; środki zaskarżenia zwyczajne – ogólnie

Wyrok z dnia 25 października 2007 r., III KK 318/07

Teza:

Stosowanie art. 435 k.p.k. jest nie tylko prawem, ale i obowiązkiem sądu, ale tylko, jeżeli zachodzą przesłanki określone w tym przepisie. Do przesłanek należy jednak nie samo ujawnienie się określonego uchylenia skutkującego wobec innych oskarżonych, ale i możliwość wywołania uchylenia lub zmiany wyłącznie na korzyść współoskarżonych, którzy orzeczenia nie skarżyli.

W dacie określonej w stawianym oskarżonym zarzucie, czyn oskarżonych stanowił przestępstwo skarbowe w zbiegu z wykroczeniem skarbowym, które określone były w wówczas obowiązującej Ustawie karnej skarbowej. Od dnia 1 stycznia 2002 r. na mocy rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 11 grudnia 2001 r. w sprawie ustanowienia taryfy celnej (Dz. U. Nr 146, poz. 1639) cło na

samochody osobowe wyprodukowane w krajach Unii Europejskiej zostało ustalone według stawek obniżonych w związku z umowami o strefach wolnego handlu i wynosiło 0 % (Taryfa Celna stanowiąca załącznik do w/w Rozporządzenia, Część Druga, Sekcja XVII, Dział 87). Tak więc nie tylko w dniu orzekania przez Sąd Okręgowy, a także wcześniej przed Sądem Rejonowym, który orzekał w dniu 25 lutego 2003 r., na skutek zmiany stanu prawnego, czyn przypisany obu oskarżonym nie stanowił już przestępstwa, gdyż nie można mówić o narażeniu Skarbu Państwa na uszczuplenie cła, wynoszącego 0 %, zaś pozostające w zbiegu z nim wykroczenie skarbowe uległo przedawnieniu.

Z uzasadnienia:

„Sąd Rejonowy w C. wyrokiem z dnia 25 lutego 2003 r., sygn. akt VI Ks 1/01 uznał oskarżonych K. K. i W. M. za winnych tego, że 29 czerwca 1996 r. na przejściu granicznym w O. działając wspólnie i w porozumieniu narazili Skarb Państwa na uszczuplenie cła w kwocie 8 406,50 zł oraz podatku importowego i podatku VAT w łącznej kwocie 4 851,50 zł w ten sposób, że wprowadzając na polski obszar celny samochód osobowy marki Mercedes 200D rok produkcji 1987 o wartości szacunkowej 10 500 zł upozorowali jego przywóz w ramach likwidacji uproszczonej odprawy celnej czasowej, posługując się przy tym polskim fałszywym dowodem rejestracyjnym i fałszywymi tablicami rejestracyjnymi tj. o przestępstwo skarbowe określone w art. 80 § 1 Ustawy karnej skarbowej z 26 października 1971 r. i wykroczenia skarbowego z art. 94 § 3 u.k.s. i za to na zasadzie tychże przepisów w zw. z art. 5 u.k.s. wymierzył im grzywnę w kwocie po 1 200 zł oraz na podstawie art. 88 § 1 u.k.s. orzekł przepadek samochodu osobowego marki Mercedes 200 D na rzecz Skarbu Państwa i zwolnił oskarżonych od opłat i kosztów postępowania.

Wyrok ten apelacją zaskarżył jedynie oskarżony W. M. (k. 562 – 564), podnosząc zarzut błędu w ustaleniach faktycznych, który doprowadził do uznania go za winnego popełnienia zarzucanego mu przestępstwa skarbowego i wniósł o uniewinnienie.

Sąd Okręgowy w Słupsku wyrokiem z dnia 23 października 2003 r., sygn. akt II Ka 285/03, zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, że oskarżonego W. M. uniewinnił od popełnienia zarzucanego mu czynu. Ponadto zasądził od Skarbu Państwa na rzecz obrońcy z urzędu kwotę 420 zł za obronę oskarżonego w drugiej instancji, a kosztami sądowymi w sprawie W. M. za obie instancje obciążył Skarb Państwa.

W pisemnym uzasadnieniu wyroku Sąd Okręgowy stwierdził, że apelacja oskarżonego nie jest zasadna. Jednakże z uwagi na zmianę stanu prawnego w zakresie obrotu handlowego z krajami Unii Europejskiej polegającego m. in. na zniesieniu z dniem 1 stycznia 2002 r. cła na pojazdy samochodowe wyprodukowane w krajach Unii, oskarżony W. M. został uniewinniony. Natomiast skazanie za ten sam czyn K. K., wobec braku pochodzącego od niego środka odwoławczego, stało się prawomocne w I instancji.

Kasację od wspomnianego wyroku Sądu Okręgowego, w części dotyczącej K. K., wywiódł Prokurator Generalny, zarzucając rażące i mające istotny wpływ na treść wyroku naruszenie prawa materialnego, polegające na skazaniu K. K. za przestępstwo skarbowe z art. 80 § 1 u.k.s. mimo, że w dacie orzekania, zarzucany mu czyn nie stanowił już przestępstwa. W konsekwencji wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku oraz uniewinnienie K. K.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja okazała się zasadna w stopniu oczywistym.

Jak słusznie zauważył Prokurator Krajowy w wywiedzionej skardze kasacyjnej art. 435 k.p.k. stanowi, że Sąd Odwoławczy uchyla lub zmienia orzeczenie na korzyść współoskarżonych, choćby nie wnieśli środka odwoławczego, jeżeli je uchylili lub zmieni na rzecz współoskarżonego, którego środek odwoławczy dotyczył, gdy te same względy przemawiają za uchyceniem lub zmianą orzeczenia na rzecz tych pierwszych. Przepis wyraźnie stwierdza, że sąd "uchyla lub zmienia na korzyść",

przeto stosowanie art. 435 k.p.k. jest nie tylko prawem, ale i obowiązkiem sądu, ale tylko, jeżeli zachodzą przesłanki określone w tym przepisie. Do przesłanek należy jednak nie samo ujawnienie się określonego uchybienia skutkującego wobec innych oskarżonych, ale i możliwość wywołania uchylenia lub zmiany wyłącznie na korzyść współoskarżonych, którzy orzeczenia nie skarżyli. Mimo, że w omawianej sprawie taka sytuacja zaistniała, Sąd Odwoławczy nie zastosował w/w przepisu wobec oskarżonego K. K.

W. M. i K. K. odpowiadali za popełnienie wspólnie i w porozumieniu w dniu 29 czerwca 1996 r. czynu polegającego na wprowadzeniu na polski obszar celny bez stosownej odprawy i zgłoszenia samochodu osobowego nabytego w Republice Federalnej Niemiec. W dacie określonej w stawianym oskarżonym zarzucie, czyn oskarżonych stanowił przestępstwo skarbowe w zbiegu z wykroczeniem skarbowym, które określone były w wówczas obowiązującej Ustawie karnej skarbowej. Od dnia 1 stycznia 2002 r. na mocy rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 11 grudnia 2001 r. w sprawie ustanowienia taryfy celnej (Dz. U. Nr 146, poz. 1639) cło na samochody osobowe wyprodukowane w krajach Unii Europejskiej zostało ustalone według stawek obniżonych w związku z umowami o strefach wolnego handlu i wynosiło 0 % (Taryfa Celna stanowiąca załącznik do w/w Rozporządzenia, Część Druga, Sekcja XVII, Dział 87). Tak więc nie tylko w dniu orzekania przez Sąd Okręgowy, a także wcześniej przed Sądem Rejonowym, który orzekał w dniu 25 lutego 2003 r., na skutek zmiany stanu prawnego, czyn przypisany obu oskarżonym nie stanowił już przestępstwa, gdyż nie można mówić o narażeniu Skarbu Państwa na uszczuplenie cła, wynoszącego 0 %, zaś pozostające w zbiegu z nim wykroczenie skarbowe uległo przedawnieniu.

Wskazane uchybienie miało istotny wpływ na treść wyroku, bowiem doprowadziło do sytuacji, w której K.K. uznany został za sprawcę przestępstwa mimo, że przypisany mu czyn w chwili orzekania przestępstwem już nie był.

W tej sytuacji przypisanie skazanemu winy w zakresie zarzuczonego czynu należy uznać za oczywiście bezpodstawne.

Nie ulega bowiem wątpliwości, że każde skazanie za czyn, który nie zawiera znamion czynu zabronionego, a więc w sytuacji obligującej w aktualnym stanie prawnym do uniewinnienia (art. 414 § 1 k.p.k. w zw. z art. 17 § 1 pkt 2 k.p.k.), musi być uznane za oczywiście niesłuszne w rozumieniu art. 537 § 2 k.p.k.

Z powyższych względów należało uchylić zaskarżone orzeczenia i, kierując się normą zawartą w art. 537 § 2 in fine k.p.k., orzec jak w części dyspozytywnej niniejszego wyroku. Z tych też względów Sąd Najwyższy orzekł jak na wstępie.”

1.2.5. Odmowa sprowadzenia oskarżonego na rozprawę

przepisy: art. 451 k.p.k.

hasła: oskarżony

Wyrok z dnia 20 czerwca 2007 r., III KK 431/07

Teza:

Jako wyjątek od zasady decyzja w tym przedmiocie (a więc zaniechania sprowadzenia oskarżonego na rozprawę), aczkolwiek nie zaskarżalna, winna zostać uzasadniona zgodnie z wymogami ustawowymi, pozwalając na prześledzenie toku rozumowania podejmującego ją sądu i nie może tym samym ograniczać się do zacytowania sformułowań ustawowych.

Odmowa sprowadzenia oskarżonego na rozprawę i uznanie za wystarczającą obecność obrońcy będzie miała uzasadnienie z reguły wówczas, gdy przedmiotem rozpoznania sądu drugiej instancji miałyby być wyłącznie kwestie natury prawnej.

Z uzasadnienia:

„Przyznać należy rację skarżącemu, co do obrazy przez Sąd Apelacyjny art. 451 k.p.k. Kwestia doprowadzenia na rozprawę odwoławczą oskarżonego pozbawionego wolności była już przedmiotem tak licznych orzeczeń Sądu Najwyższego, że mogłoby się wydawać, iż stosowanie powołanego przepisu w praktyce nie powinno obecnie nastęrczać znaczących trudności. Niniejsza sprawa wskazuje jednak na to, że niestety tak nie jest, co wymaga ponownego, przynajmniej sygnalizacyjnego przypomnienia, obowiązujących w tym zakresie zasad.

Po nowelizacji wskazanego wyżej przepisu, dokonanej ustawą z dnia 10 stycznia 2003 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego, ustawy – Przepisy wprowadzające Kodeks postępowania karnego, ustawy o świadku koronnym oraz ustawy o ochronie informacji niejawnych (Dz. U. Nr 17, poz. 155), oczywiste jest, że sprowadzenie oskarżonego na rozprawę apelacyjną następuje jedynie wówczas, gdy wyrazi on wolę uczestniczenia w rozprawie składając stosowny wniosek, o którym to uprawnieniu winien być pouczone (art. 451 zd. 2 k.p.k.). Nie oznacza to rzecz jasna, że każde złożenie tego rodzaju wniosku skutkuje automatycznie sprowadzeniem oskarżonego i umożliwieniem mu tym samym udziału w tej czynności procesowej. Zgodnie bowiem z art. 451 zd. 1 k.p.k. w wypadku, gdy oskarżony pozbawiony wolności wnosi o sprowadzenie go na rozprawę odwoławczą, sąd może uznać, że wystarczająca jest obecność na rozprawie apelacyjnej obrońcy. To, że ustawodawca pozwoił sądowi odwoławczemu na podjęcie decyzji w przedmiocie sprowadzenia na rozprawę oskarżonego, nie jest równoznaczne z dowolnością w zakresie korzystania z upoważnienia wynikającego z końcowej części zdania pierwszego tego przepisu. Samo upoważnienie stanowi w tym wypadku wyjątek, doprowadzenie zaś oskarżonego na rozprawę odwoławczą i wydanie pozytywnej decyzji w tym przedmiocie powinno być regułą (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 2 marca 2006 r., II KK 466/04, Prok. i Pr. 2007, nr 3, poz. 13). W niektórych sytuacjach procesowych reguła ta przeradza się wręcz w obowiązek, którego naruszenie pozostaje w kolizji ze standardami rzetelnego procesu, w tym prawa do obrony, określonymi w art. 6 k.p.k., w art. 45 ust. 1 i art. 42 ust. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z 1997 r. oraz w art. 6 ust. 1 i 3 lit. c Europejskiej Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności. Co więcej, jako wyjątek od zasady decyzja w tym przedmiocie (a więc zaniechania sprowadzenia oskarżonego na rozprawę), aczkolwiek nie zaskarżalna, winna zostać uzasadniona zgodnie z wymogami ustawowymi, pozwalając na prześledzenie toku rozumowania podejmującego ją sądu i nie może tym samym ograniczać się do zacytowania sformułowań ustawowych (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 4 marca 2004 r., IV KK 347/03, LEX nr 121644).

Zarówno wśród komentatorów, jak i judykaturze, ugruntował się pogląd, że odmowa sprowadzenia oskarżonego na rozprawę i uznanie za wystarczającą obecność obrońcy będzie miała uzasadnienie z reguły wówczas, gdy przedmiotem rozpoznania sądu drugiej instancji miałyby być wyłącznie kwestie natury prawnej (P. Hofmański (red.): Kodeks postępowania karnego. Komentarz, Warszawa 2004, tom. II, s. 695 i nast. oraz powołane tam orzecznictwo). Natomiast w wypadku, gdy apelacja kwestionuje ustalenia faktyczne, a w szczególności, gdy sąd odwoławczy uzupełnia postępowanie dowodowe albo, gdy skarżący chociażby wnoszą by sąd ten skorzystał z instytucji określonej w art. 452 § 2 k.p.k. i wyjątkowo przeprowadził określone dowody, zaś bezpośredni kontakt z oskarżonym może zaważyć na ocenach podejmowanego w tym zakresie rozstrzygnięcia, a więc dopuszczenia lub niedopuszczenia wnioskowanego dowodu, odmowa sprowadzenia na taką rozprawę, pozbawionego wolności i wnoszącego o to oskarżonego, nie może być uznana za decyzję prawidłową.

Powyższa konkluzja ma pełne odniesienie do rozpoznawanej przez Sąd Najwyższy sprawy. W wywidzianej apelacji obrońca oskarżonego D., oprócz zarzutów obrazy prawa (materialnego i procesowego) – w tym w zakresie oceny dowodów (m.in. z wyjaśnień współoskarżonego S. L.) – zakwestionował również poczynione przez sąd pierwszej instancji ustalenia faktyczne, także przez pryzmat oświadczeń składanych, po ogłoszeniu nieprawomocnego wyroku sądu a quo, właśnie przez tego ostatniego oskarżonego, a to wobec P. D.. Co więcej, z uwagi na takie a nie inne

oświadczenia oskarżonego Lisa, autor zwykłego środka zaskarżenia wniósł o wyjątkowe uzupełnienie przewodu sądowego (art. 452 § 2 k.p.k.) i ponowne przesłuchanie S. L. Przed rozprawą odwoławczą oskarżony P. D., odwołując się do treści złożonej apelacji, kilkakrotnie (k. 2451 i 2454, 2463, 2489 i 2495) wnioskował o doprowadzenie go na rozprawę (wniosek o jego doprowadzenie złożył też obrońca – k. 2461), wyrażając jednocześnie zamiar złożenia dodatkowych wyjaśnień (k. 2451).

Pomimo wskazanych wyżej okoliczności, przemawiających jednoznacznie za koniecznością dopuszczenia oskarżonego D. do osobistego udziału w postępowaniu odwoławczym, chociażby z uwagi na możliwość złożenia deklarowanych przez niego wyjaśnień, uzupełniających ewentualnie oświadczenia się, co do zgłoszonego wniosku dowodowego, Sąd Apelacyjny odstąpił od określonej w art. 451 k.p.k. zasady sprowadzania na rozprawę apelacyjną – wnoszącego o to, pozbawionego wolności – oskarżonego, nie wskazując przy tym jakiegokolwiek merytorycznego argumentu uzasadniającego zastosowanie wyjątku i odstąpienie od obowiązującej w takim wypadku reguły. Trudno za takowy uznać jedno lakoniczne zdanie będące de facto powołaniem treści przepisu – „za wystarczającą uznać należy obecność obrońcy oskarżonego” (k. 2457, 2468, 2498).

Tego rodzaju sposób procedowania, przy uwzględnieniu omówionych wyżej zasad dotyczących możliwości udziału w rozprawie odwoławczej nie pozostającego na wolności oskarżonego, nie mógł uzyskać akceptacji Sądu Najwyższego, stanowił bowiem niewątpliwie zaprzeczenie zasadzie rzetelnego procesu, naruszając prawo oskarżonego do obrony, co nie mogło nie pozostać, choćby z tego powodu, bez wpływu na treść orzeczenia sądu drugiej instancji. Nie może przy tym umknąć uwadze i ten fakt, że w toku rozprawy odwoławczej w dniu 20 czerwca 2006 r. (k. 2513 i 2514), pod nieobecność niesprowadzonego oskarżonego, zgłoszone zostały przez obrońcę oskarżonego również inne wnioski dowodowe dotyczące konfiguracji osobowej, w jakiej działali sprawcy zabójstwa i rozboju dokonanego na szkodę M. B., w swojej treści zbieżne z oświadczeniem oskarżonego D. z dnia 7 czerwca 2005 r., w którym wskazał on jako na sprawcę będącego przedmiotem osądu przestępstwa, występującego w niniejszej sprawie w charakterze świadka M. S. (k. 2510). Nie wdając się, jako w przedwczesne, w rozważania, co do zasadności oddalenia zgłoszonych wniosków dowodowych (na marginesie wskazać należy, że podstawą oddalenia tego rodzaju wniosków dowodowych zgłoszonych na etapie postępowania odwoławczego nie może być art. 452 § 1 k.p.k. – por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 16 marca 2006 r., IV KK 446/05, LEX nr 183073), niewątpliwie jest, że nie stworzenie temu oskarżonemu możliwości wypowiedzenia się przed sądem i poprzestanie jedynie na odczytaniu jego oświadczenia, w sposób istotny ograniczyło jego uprawnienie do osobistego bronięcia swoich interesów na każdym etapie postępowania karnego.”

1.2.6. Inna okoliczność wyłączająca ściganie; przestępstwa współlukarane

przepisy: art. 414 § 1 k.p.k., art. 17 § 1 pkt 11 k.p.k.

hasła: przesłanki procesu, przestępstwa współlukarane; zbieg przestępstw

Wyrok z dnia 13 czerwca 2007 r., III KK 432/06

Teza:

Ustawa procesowa nie zawiera wyraźnej regulacji w tej kwestii, przy czym konstrukcja czynów współlukaranych zbieżna jest z wystąpieniem ujemnej przesłanki procesowej, jako „innej okoliczności wyłączającej ściganie”, wskazanej w art.17 § 1 pkt 11 k.p.k., co przemawia za wydaniem w tej sytuacji orzeczenia umarzającego, zgodnie z art. 414 § 1 k.p.k.

Z uzasadnienia:

„Sąd Okręgowy w E., w punktach I, VII i VIII wyroku z dnia 15 grudnia 2005 r., sygn. akt II K 15/05, przypisał oskarżonemu D. W. popełnienie następujących czynów:

– w okresie od wakacji 2003 r. do lutego 2004 r. wraz z innymi osobami w B. brał udział w zorganizowanej grupie przestępczej mającej na celu wprowadzanie do obrotu, udzielanie w celu osiągnięcia korzyści majątkowej oraz udzielanie bez takowej korzyści środków psychotropowych oraz środków odurzających co stanowi przestępstwo z art. 258 § 1 k.k. i za to wymierzył mu karę 1 roku pozbawienia wolności;

– w okresie od wakacji 2003 r. do lutego 2004 r. w B. działając w zorganizowanej grupie przestępczej, w wykonaniu z góry powziętego zamiaru w krótkich odstępach czasu wielokrotnie udzielił w celu osiągnięcia korzyści majątkowej R. K., Ł. K., M. D. oraz małoletniej A. L. co najmniej 126 gram substancji psychotropowej w postaci amfetaminy o wartości co najmniej 2860 zł oraz co najmniej 41 tabletek substancji psychotropowej w postaci extazy o wartości co najmniej 590 zł, a nadto udzielił bez takowej korzyści T. D. substancji psychotropowej w postaci 5 sztuk tabletki extazy co stanowi przestępstwo z art. 59 ust. 1 i 2 Ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii w zb. z art. 58 ust. 1 teź ustawy w zw. z art. 11 § 2 k.k. w zw. z art. 12 k.k. i za to na podstawie art. 59 ust. 2 ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii w zw. z art. 11 § 3 k.k. wymierzył mu karę 3 lat i 10 miesięcy pozbawienia wolności;

– w okresie od wakacji 2003 r. do lutego 2004 r. w B., działając w zorganizowanej grupie przestępczej opisanej w pkt. I posiadał w znacznej ilości wbrew przepisom ustawy środki odurzające w postaci marihuany w nieustalonej ilości oraz substancje psychotropowe w postaci amfetaminy w ilości nie mniejszej niż 126 gram oraz 31 sztuk tabletek extazy co stanowi przestępstwo z art. 62 ust. 3 ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii przy zastosowaniu art. 65 § 1 i 2 k.k. i za to na mocy art. 62 ust. 3 ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii wymierzył mu karę 1 roku pozbawienia wolności.

W punkcie IX tegoż wyroku, na mocy art. 85 k.k. w zw. z art. 86 § 1 k.k. sąd wymierzył oskarżonemu D. W. karę łączną 4 lat pozbawienia wolności.

Po rozpoznaniu apelacji obrońcy oskarżonego D. W., podnoszącej zarzut błędu w ustaleniach faktycznych oraz obraży art. 370 § 1 k.p.k., Sąd Apelacyjny w G. wyrokiem z dnia 7 czerwca 2006 r., sygn. akt II AKa 113/06, zmienił zaskarżony wyrok – w części dotyczącej oskarżonego D. W. – w ten sposób, że uchylił rozstrzygnięcie o karze łącznej zawarte w pkt IX oraz ustalił, iż przestępstwo przypisane temu oskarżonemu w pkt. VIII stanowi czyn współukarany uprzedni przestępstwa opisanego w pkt. VII, w pozostałej części zaskarżony wyrok utrzymał w mocy.

Kasację od tego wyroku wniósł obrońca skazanego D. W., który zarzucił:

– „rażące naruszenie prawa to jest art. 85 k.k. i art. 434 § 1 k.p.k. poprzez uchylenie rozstrzygnięcia Sądu pierwszej instancji o karze łącznej i brak wydania nowego rozstrzygnięcia w tym zakresie mimo, iż Sąd wydający wyrok jest zobligowany do orzeczenia kary łącznej, co w konsekwencji spowodowało pogorszenie sytuacji D. W. wobec wprowadzenia do wykonania kar za poszczególne czyny jednostkowe przewyższające wydaną karę łączną;

– rażące naruszenie prawa to jest. art. 7 k.p.k. i art. 171 § 7 k.p.k. oraz art. 370 § 1 k.p.k. poprzez oparcie orzeczenia na sprzecznych z zasadami prawidłowego rozumowania oraz wskazaniach doświadczenia życiowego ocenie zeznań świadka A. L., której to ponadto przesłuchania dokonano w warunkach wyłączających swobodę wypowiedzi, co w konsekwencji doprowadziło do zasugerowania jej nieprawdziwych zeznań, na których podstawie uznano oskarżonego za winnego przypisanych mu czynów.

W oparciu o te zarzuty wniósł „o uchylenie w całości powyższego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w E.”.

W pisemnej odpowiedzi na kasację Prokurator Apelacyjny w G. wniósł o:

1 – uwzględnienie kasacji obrońcy oskarżonego zarzucającej rażące naruszenie prawa – art. 85 k.k. i art. 434 k.k. poprzez uchylenie rozstrzygnięcia Sądu I instancji o karze łącznej i nie orzeczenie przez Sąd Apelacyjny w G. nowego rozstrzygnięcia w tym przedmiocie – i uchylenie w tej części wyroku Sądu Apelacyjnego w G. i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania

2 – oddalenie kasacji obrońcy oskarżonego zarzucającej rażące naruszenie prawa – art. 7 k.p.k. i art. 171 § 7 k.p.k. i art. 370 § 1 k.p.k. poprzez oparcie orzeczenia przez Sąd na sprzecznych z zasadami prawidłowego rozumowania oraz wskazań doświadczenia życiowego ocenie zeznań świadka A. L., co do której przesłuchania jej dokonano w warunkach wyłączających swobodę wypowiedzi, co w konsekwencji doprowadziło do zasugerowania jej nieprawdziwych zeznań, na podstawie których uznano oskarżonego za winnego przypisanych mu czynów – i utrzymanie w tej części w mocy wyroku Sądu Apelacyjnego w G..

Uczestniczący w rozprawie kasacyjnej Prokurator Prokuratury Krajowej wniosła o uchylenie zaskarżonego wyroku w części dotyczącej D. W. w zakresie związanym z pkt. 7, 8, 9 wyroku Sądu Okręgowego w E. i przekazanie w tym zakresie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Apelacyjnemu w G., z uwagi, iż ta część orzeczenia Sądu odwoławczego dotknięta jest uchybieniem z art. 439 § 1 pkt 7 k.p.k.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Niezależnie od podniesionych w kasacji zarzutów, wyrok w zaskarżonej części nie mógł się ostać. Sąd Najwyższy podzielił bowiem pogląd wyrażony przez Prokuratora Prokuratury Krajowej, uczestniczącego w rozprawie kasacyjnej, iż w tej części wyrok ten dotknięty jest uchybieniem o charakterze bezwzględnym, wymienionym w art. 439 § 1 pkt 7 k.p.k.

Sąd odwoławczy w swoim orzeczeniu, w odniesieniu do D. W., zawarł dwa wzajemnie sprzeczne rozstrzygnięcia co do przypisanego temu oskarżonemu w pkt. VIII wyroku sądu pierwszej instancji występku z art. 62 ust.3 ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii. Zmienił zaskarżony wyrok sądu a quo w ten sposób, że uchylił rozstrzygnięcie o karze łącznej zawarte w pkt. IX tego wyroku, po czym ustalił, że wskazany wyżej występki, przypisany skazanemu D. W. w pkt. VIII wyroku sądu pierwszej instancji stanowi czyn współukarany uprzedni przestępstwa przypisanego mu w pkt. VII tego wyroku.

Jeśli się zważy, że przypisany D. W. w pkt. VIII wyroku sądu pierwszej instancji występki posiadania środków odurzających w nieustalonej ilości, substancji psychotropowych w postaci amfetaminy i tabletek extasy miał być popełniony w okresie tożsamym z przypisanym w mu w pkt. VII występkiem udzielania tychże substancji odurzających i psychotropowych to stanowisko sądu odwoławczego można uznać za merytorycznie poprawne. Posiadanie środków odurzających lub psychotropowych przez sprawcę przestępstwa udzielania tych środków jest warunkiem sine qua non karalnego zachowania, stanowi niezbędny „środek do celu” i jako takie może być oceniane przy zastosowaniu konstrukcji czynu współukaranego uprzedniego. Jednakże zastosowanie tej konstrukcji – zarówno w orzeczeniu sądu pierwszej instancji jak i w orzeczeniu sądu odwoławczego – w żadnym razie nie eliminuje konieczności rozstrzygnięcia co zarzutu, który oceniony został na jej podstawie. Ustawa procesowa nie zawiera wyraźnej regulacji w tej kwestii, przy czym konstrukcja czynów współukaranych zbieżna jest z wystąpieniem ujemnej przesłanki procesowej, jako „innej okoliczności wyłączającej ściganie”, wskazanej w art. 17 § 1 pkt 11 k.p.k., co przemawia za wydaniem w tej sytuacji orzeczenia umarzającego, zgodnie z art. 414 § 1 k.p.k. (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Lublinie z dnia 16 stycznia 2001r., sygn. akt II AKA 248/00, Prok. i Pr. z 2001r., nr 10, poz. 108, wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 10 lutego 2005r., sygn. akt II AKA 22/05, Lex nr 147209).

Takiego rozstrzygnięcia orzeczenie sądu odwoławczego nie zawiera. Sąd ten nie dokonał żadnej korekty zaskarżonego wyroku sądu pierwszej instancji, eliminującej rozstrzygnięcie o skazaniu i wymierzeniu skazanemu D. W. kary 1 roku pozbawienia wolności za występki z art. 62 ust. 3

ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii, przypisany mu pkt. VIII wyroku sądu pierwszej instancji, poprzestając na ustaleniu, że ma do niego zastosowanie konstrukcja czynu współukaranego, co winno stanowić uzasadnienie decyzji o umorzeniu postępowania w zakresie tak ocenionego zachowania, lecz nie może zastąpić rozstrzygnięcia.

W tej sytuacji kolejne rozstrzygnięcie – „utrzymanie zaskarżonego wyroku w pozostałej części” może być odczytane w ten sposób, że wyrok sądu pierwszej instancji w części skazania D. W. za występki z art. 62 ust. 3 ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii stał się prawomocny, a wymierzona mu za ten czyn kara 1 roku pozbawienia wolności podlega wykonaniu.

Ten stan rzeczy, pogłębiony przez trafnie podniesione w kasacji i przyznane przez Sąd odwoławczy w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku rażące naruszenie art.85 k.k. poprzez zaniechanie orzeczenia o uprzednio rozwiązanej karze łącznej przesądza o zaistnieniu uchybienia wskazanego w art. 439 § 1 pkt. 7 k.p.k., zachodzi bowiem sprzeczność w orzeczeniu uniemożliwiająca jego poprawne wykonanie.

Uzasadnienie wyroku sądu odwoławczego nie zawiera żadnej dalszej argumentacji, poza powtórzeniem stwierdzenia o zastosowaniu konstrukcji czynu współukaranego uprzedniego. Możliwe jest zatem uznanie, że nastąpiło „dorozumiane” uchylenie skazania i wymiaru kary 1 roku pozbawienia wolności za czyn przypisany skazanemu w pkt. VIII wyroku sądu pierwszej instancji, jak to – jak się wydaje – odczytał ten Sąd. Nie jest też wykluczone, choć oczywiście błędne, takie odczytanie wyroku jakiego dokonał Sąd Apelacyjny w uzasadnieniu postanowienia z dnia 27 czerwca 2006 r. (k. 3801). Wskazał tam, jako podstawę decyzji o kontynuowaniu tymczasowego aresztowania wobec skazanego D. W., wymierzenie mu kary 3 lat i 10 miesięcy pozbawienia wolności oraz dwukrotnego wymierzenia kary 1 roku pozbawienia wolności, wskazując tym samym na egzystowanie kary za występki uznany za czyn współukarany uprzedni.

Wykazana wyżej sprzeczność w wyroku sądu odwoławczego w odniesieniu do skazanego D. W. zdecydowała o jego uchyleniu, przy czym Sąd Najwyższy zdecydował o konieczności ponowienia całego postępowania odwoławczego w odniesieniu do tego skazanego, mimo iż drugi z zarzutów podniesionych w kasacji dotyczącej naruszenia art. 7, 171 § 7 i art. 370 §1 k.p.k., w świetle trafnej i wyczerpującej argumentacji zawartej w uzasadnieniu sądu odwoławczego, należało ocenić jako oczywiście bezzasadny.”

1.2.7. Dokonywanie nowych ustaleń faktycznych przez sąd drugiej instancji

przepisy: art. 454 § 2 k.p.k.

hasła: ustalenia faktyczne

Wyrok z dnia 12 czerwca 2007 r., IV KK 12/07

Teza:

Na skutek apelacji prokuratora Sąd Okręgowy w G. zmienił zaskarżony wyrok przyjmując, iż M. P. nie tylko nadużyła udzielonych jej uprawnień, ale także nie dopełniła ciążących na niej obowiązków w zakresie prawidłowego zabezpieczenia roszczeń finansowych spółki, przy czym w swoich motywach nie wskazał na czym owo niedopełnienie obowiązków polegało i których przestępczych zachowań skazanej dotyczyło. Sąd odwoławczy rozszerzając katalog popełnionych przez skazaną uchybień w zakresie gospodarowania mieniem spółki, które doprowadziły do popełnienia przypisanych jej przestępstw dokonał zatem ustaleń, których sąd pierwszej instancji nie poczynił.

Mając na uwadze powyższe rozważania nie może więc być mowy o tym, że sąd odwoławczy dokonał jedynie odmiennej oceny prawnej i zastosował prawidłową kwalifikację prawną czynu, przy niezmiennych ustaleniach faktycznych do czego był uprawniony i zobowiązany.

Z uzasadnienia:

„Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Kasacja obrońcy o ile podnosi zarzut obrazy art. 454 § 2 k.p.k. zasługuje na uwzględnienie. Sąd odwoławczy orzekając wobec M. P. surowszą karę pozbawienia wolności stwierdził wprawdzie w wyroku (k. 7), że czyni to nie zmieniając ustaleń faktycznych dokonanych przez sąd pierwszej instancji, ale uważna lektura tego rozstrzygnięcia tylko w jego części dyspozytywnej pozwala przyjąć, że jest to twierdzenie gołosłowne.

Sąd Rejonowy w R. uznając skazaną za winną dwóch przestępstw z art. 296 § 1 i 3 k.k. oraz art. 296 § 1 k.k. opisanych w pkt. 1 i 3 wyroku przyjął m.in., że jej przestępne zachowanie polegało na tym, że jako wiceprezes ds. marketingu spółki „P.” S.A. w R. przez nadużycie udzielonych uprawnień jak i również przez zawarcie szeregu niekorzystnych, sprzecznych z zasadami prawidłowego gospodarowania umów wyrządziła w majątku wspomnianej spółki szkodę majątkową w wielkich rozmiarach bądź znaczną szkodę majątkową.

Na skutek apelacji prokuratora Sąd Okręgowy w G. zmienił zaskarżony wyrok przyjmując, iż M. P. nie tylko nadużyła udzielonych jej uprawnień, ale także nie dopełniła ciążących na niej obowiązków w zakresie prawidłowego zabezpieczenia roszczeń finansowych spółki, przy czym w swoich motywach nie wskazał na czym owo niedopełnienie obowiązków polegało i których przestępczych zachowań skazanej dotyczyło.

Sąd odwoławczy rozszerzając katalog popełnionych przez skazaną uchybień w zakresie gospodarowania mieniem spółki, które doprowadziły do popełnienia przypisanych jej przestępstw dokonał zatem ustaleń, których sąd pierwszej instancji nie poczynił, a ponadto rozszerzając wspomniany wyżej katalog uchybień skazanej dodatkowo uczynił to arbitralnie, albowiem należycie tego nie umotywował.

Również bez żadnego uzasadnienia sąd odwoławczy zmienił ustalenia dotyczące wysokości szkody jaką poniosła spółka „P.” zawierając niekorzystne umowy ze Spółdzielnią Mieszkaniową „K.” w W. na wykonawstwo budynków przy ulicach R. i P. w W. Według ustaleń sądu pierwszej instancji zawartych w zarzutach opisanych w wyroku Sądu Rejonowego w R. szkoda ta wynosiła 1 297 668,83 zł zaś sąd odwoławczy ustalił tę szkodę na kwotę 1 421 668,83 zł.

Mając na uwadze powyższe rozważania Sądu Najwyższego, nie może więc być mowy o tym co podnosi sąd odwoławczy w swoich motywach i co podnosi w odpowiedzi na kasację prokurator, że sąd odwoławczy dokonał jedynie odmiennej oceny prawnej i zastosował prawidłową kwalifikację prawną czynu, przy niezmiennych ustaleniach faktycznych do czego był uprawniony i zobowiązany.

Skoro jak wykazano to wyżej, sąd odwoławczy orzekając w sprawie dokonał zmiany ustaleń faktycznych poczynionych przez sąd pierwszej instancji, to w myśl art. 454 § 2 k.p.k. nie miał prawa orzekać surowszej kary pozbawienia wolności, a co bezprawnie uczynił zmieniając zaskarżony wyrok przez zaostrzenie tej kary z 2 lat pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania do 3 lat pozbawienia wolności.

Opisane wyżej uchybienie miało niewątpliwie wpływ na treść zaskarżonego wyroku, co skutkować musi jego uchyleniem i przekazaniem sprawy do ponownego rozpoznania w postępowaniu apelacyjnym.”

1.2.8. Zagadnienia swobodnej oceny dowodów; szkoda a stopień społecznej szkodliwości czynu.

przepisy: art. 115 § 2 k.k., art. 7 k.p.k., art. 294; art. 115 § 2

hasła: zasada swobodnej oceny dowodów, przestępstwa przeciwko mieniu – przywłaszczenie; społeczna szkodliwość czynu

Wyrok z dnia 12 czerwca 2007 r., IV KK 38/07

Teza:

Skoro skarżący kwestionuje oceną dowodów w zakresie ustaleń dotyczących wysokości szkody, której wysokość ma znaczenie nie tylko w zakresie znamion przestępstwa z art. 294 § 1 k.k., ale też do oceny stopnia społecznej szkodliwości (art. 115 § 2 k.k.), to tak odczytany zarzut nie ogranicza się do kwestionowania zasądzonego powództwa cywilnego, ale wskazuje, że błędna ocena dowodów doprowadziła, w rezultacie, do wadliwych rozstrzygnięć także w sferze rozstrzygania o powództwie cywilnym.

Naruszenie reguł dowodowych określonych w treści art. 7 k.p.k. jest możliwe przez Sąd odwoławczy nie tylko wówczas, gdy sąd ten ocenia dowody przeprowadzone w instancji odwoławczej, ale także wówczas, gdy weryfikuje ocenę dokonaną przez sąd meriti.

Konsekwencją ustaleń odnoszących się do wysokości szkody (kwoty przywłaszczonych pieniędzy) było rozstrzygnięcie Sądu odwoławczego o zasądzeniu powództwa cywilnego w określonej wysokości. Ponadto, jak już zresztą podkreślono wyżej, wysokość szkody jako jeden z elementów społecznej szkodliwości czynu (art. 115 § 2 k.k.) wpływa na kształtowanie kary (art. 53 § 1 k.k.) i chociaż a priori nie można stwierdzić, że właściwe określenie kwoty przywłaszczonej przez oskarżoną miałoby wpływ na przyjętą kwalifikację prawną z art. 294 § 1 k.k. to fakt ten nie pozostaje bez istotnego znaczenia dla zakresu odpowiedzialności oskarżonej, zwłaszcza że w sprawie była złożona także apelacja prokuratora na niekorzyść w zakresie orzeczonej kary.

Z uzasadnienia:

„Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja jest zasadna, choć nie może zostać uwzględniony wniosek o uchylenie wyroków obu sądów. Na wstępie trzeba jednak poczynić kilka uwag co do złożonej kasacji, albowiem pozwoli to na właściwe określenie „pola orzekania” Sądu kasacyjnego i na ustalenie – w sposób właściwy – istoty wniesionej kasacji.

Pierwsza uwaga jest konieczna z tego powodu, że Autor kasacji nie wskazał zakresu zaskarżenia wyroku Sądu odwoławczego, a większość zarzutów obraży prawa procesowego (por. pkt II – IV) odniósł do orzeczenia o zasądzeniu powództwa cywilnego. Skoro zaś zakres zaskarżenia określa granice zaskarżenia w ramach których, jak też podniesionych zarzutów, rozpoznaje sprawę Sąd Najwyższy (o ile – co oczywiste – nie zachodzą wypadki określone w art. 435, 439 i 455 k.p.k.), to koniecznym jest ustalenie tego elementu skargi kasacyjnej. W tym zakresie istotne znaczenie ma treść zarzutu ujętego w pkt. 1 kasacji. Pomijając już niefortunny zwrot dotyczący błędu w ustaleniach faktycznych, zawarty na wstępie tego zarzutu, podkreślić należy, że już pozostała treść tego zarzutu wskazuje na jego istotę. Sformułowanie zarzucające zaskarżonemu wyrokowi błędną ocenę dowodów, cyt. „poprzez błąd sumaryczny co do wysokości szkody i rezygnacji z wyjaśnienia zasadniczej okoliczności sprawy jaką jest wysokość poniesionej szkody przez pokrzywdzoną spółkę”, w powiązaniu ze stwierdzeniem, iż doprowadziło to, w konsekwencji, do zasądzenia – na zasadzie art. 415 § 1 k.p.k. – kwoty wyższej niż wykazana, co doprowadziło do naruszenia prawa materialnego, tj. art. 415 k.c., w sposób oczywisty pozwala na stwierdzenie, że kasacja jest skierowana przeciwko całości rozstrzygnięcia sądu ad quem. Skoro skarżący kwestionuje oceną dowodów w zakresie ustaleń dotyczących wysokości szkody, której wysokość ma znaczenie nie tylko w zakresie znamion przestępstwa z art. 294 § 1 k.k., ale też do oceny stopnia społecznej szkodliwości (art. 115 § 2 k.k.), to tak odczytany zarzut nie ogranicza się do kwestionowania zasądzone-

go powództwa cywilnego, ale wskazuje, że błędna ocena dowodów doprowadziła, w rezultacie, do wadliwych rozstrzygnięć także w sferze rozstrzygnięcia o powództwie cywilnym.

Uwaga kolejna dotyczy konstrukcji zarzutu określonego w pkt. 1-ym kasacji. Jak już wyżej podkreślono, w samej treści zarzutu skarżący wskazał, m. in. na naruszenie przepisu art. 7 k.p.k. poprzez błędną ocenę dowodów dokonaną przez Sąd odwoławczy. Z uzasadnienia kasacji wynika natomiast, że Sąd odwoławczy zaaprobował – dokonaną przez Sąd pierwszej instancji – ocenę dowodów, która miała charakter oceny dowolnej i niezgodnej z zasadami logiki, a ocena ta dotyczyła istotnej kwestii, tj. wysokości szkody. Przypomnieć zatem należy, że naruszenie reguł dowodowych określonych w treści art. 7 k.p.k. jest możliwe przez Sąd odwoławczy nie tylko wówczas, gdy sąd ten ocenia dowody przeprowadzone w instancji odwoławczej, ale także wówczas gdy weryfikuje ocenę dokonaną przez sąd meriti (por. postanowienie SN z dnia 7 października 2003 r., V KK 65/03, R – OSNKW 2003, poz. 215). Trzeba przy tym jasno stwierdzić, że fakt, iż Sąd odwoławczy odmiennie określił kwotę zasądzzonego powództwa cywilnego nie oznacza, że odmiennie ocenił materiał dowodowy, w tym wielkość przywłaszczoną przez oskarżoną kwoty pieniędzy. Istotą takiego bowiem rozstrzygnięcia było uznanie, że wliczenie przez sąd meriti do zasądzonej łącznie tytułem powództwa cywilnego kwoty, skumulowanych – na dzień poprzedzający wniesienie pozwu, tj. 11 października 2004 r. – odsetek od przywłaszczonych pieniędzy było nieuprawnione, a to z uwagi na unormowanie określone w art. 482 § 1 k.c. (str. 29 uzasadnienia wyroku); w konsekwencji o tę właśnie kwotę skumulowanych odsetek zmniejszona została suma zasądzzonego powództwa cywilnego, w następstwie prezentowania takiego właśnie poglądu prawnego.

Oczywiście swoją funkcję kontrolną Sąd odwoławczy wykonuje w oparciu o nakaz wynikający z treści art. 433 § 1 k.p.k., tak więc jeżeli tenże sąd aprobuje ocenę dowodów, a w konsekwencji ustalenia faktyczne poczynione przez sąd a quo, a zdaniem skarżącego ocena dowodów nie była jednak prawidłowa i narusza przepis art. 7 k.p.k., to treścią skargi kasacyjnej w tym zakresie winno być także wskazanie na naruszenie przepisu art. 433 § 1 k.p.k. (postanowienie SN z dnia 1 lutego 2006, V KK 254/05, Lex nr 176027). Taki właśnie zarzut został wprost wskazany w uzasadnieniu kasacji, aczkolwiek nie został „ubrany” w normatywną postać obrazy przepisu art. 433 § 1 k.p.k. Skoro to uchybienie zostało w ten sposób określone, to oczywiste się staje, że istotą tego właśnie zarzutu – w tej części – jest właśnie obraza art. 433 § 1 k.p.k. w zw. z art. 7 k.p.k. (art. 118 § 1 k.p.k.). Natomiast zupełnie niezrozumiałe jest wskazanie w tym właśnie zarzucie na naruszenie przez Sąd odwoławczy przepisów art. 366 § 1 k.p.k. oraz art. 167 k.p.k., skoro skarżący nie wskazuje by materiał dowodowy był niepełny i wymagał uzupełnienia, tak na etapie postępowania przed sądem a quo, jak też w fazie postępowania przed sądem ad quem. Jest przy tym zrozumiałe, że skoro w tym zakresie zarzut kasacji nie wskazuje w ogóle uchybienia Sądu odwoławczego, to jest niezasadny w stopniu oczywistym.

Ostatnia uwaga musi dotyczyć zarzutu rażącej niewspółmierności orzeczonej wobec skazanej kary, a to z uwagi chociażby na treść art. 523 § 1 in fine k.p.k. Przyznać należy, że w kontekście zarzutu naruszenia prawa procesowego, tj. art. 7 k.p.k., w aspekcie dotyczącym wysokości szkody, jest prawnie dopuszczalne postawienie takiego zarzutu (w tej materii: wyrok SN z dnia 3 listopada 1999 r., IV KKN 206/99, OSNKW 2000, z. 1-2, poz. 15). Co więcej, postawienie takiego zarzutu w kontekście rażącego naruszenia przepisu art. 7 k.p.k. – co do metody oceny niektórych dowodów – jest logiczne, skoro wskazywane uchybienie może wpływać na ukształtowanie kary. Autor kasacji, początkowo, w uzasadnieniu tego właśnie zarzutu w taki właśnie sposób powiązał ten zarzut z treścią podstawowego zarzutu kasacji, choć – niestety – nie rozwinął go w sposób należyty i nie wskazał istoty błędu Sądu odwoławczego.

Odnosząc się zatem do zarzutu ujętego w pkt 1-szym, trzeba stwierdzić, że skarżący ma rację gdy twierdzi, iż Sąd odwoławczy nie wykonał obowiązku właściwego skontrolowania orzeczenia Sądu pierwszej instancji w zakresie tych dowodów, które określały wysokość przywłaszczoną przez oskarżoną pieniędzy. Wprawdzie zarzut taki nie był podniesiony in extenso w apelacji obrońcy

oskarżonej, ale wysokość przywłaszczonej kwoty stanowiła nie tylko znamię przestępstwa z art. 294 § 1 k.k., ale także miała oczywiste i ważne znaczenie w procesie kształtowania kary. Zaskarżenie wyroku przez obrońcę oskarżonej w całości, kwestionowanie dowodów oraz poczynionych ustaleń faktycznych, nawet gdy skarżący nie kwestionował wartości przywłaszczonych pieniędzy, wymagało skontrolowania dowodów i tym zakresie (por. wyrok SN z dnia 5 stycznia 2006 r., III KK 266/05, Lex nr 172214).

Obowiązki temu tenże sąd nie sprostał. Wyrok Sądu pierwszej instancji wskazywał bowiem bardzo szczegółowo nie tylko sposób działania oskarżonej i ogólną wysokość przywłaszczonych pieniędzy, ale także ilość wystawionych dowodów przyjęcia pieniędzy do kasy, tj. „KP”, i występujących różnic pomiędzy kwotą rzeczywiście przyjętą, a przekazaną do kasy. W sytuacji gdy różnice między kwotami przyjętymi przez oskarżoną, a faktycznie do kasy przekazanymi (według ustaleń sądu meriti), były w sposób konkretny i precyzyjny wykazane w treści wyroku, to oczywistym obowiązkiem sądu ad quem było skontrolowanie prawidłowości obliczenia sumy tych kwot pod kątem rachunkowym, albowiem mieściło się to w tym elemencie, który ujmowany jest w treści art. 7 k.p.k. jako ocena dowodów zgodna z zasadami elementarnej wiedzy matematycznej.

Rację ma bowiem skarżący, iż zsumowanie kwot wskazanych w poszczególnych dowodach „KP” nie daje tej kwoty, którą przyjął Sąd pierwszej instancji, a za nim zaakceptował Sąd drugiej instancji. Kontrola zasadności zarzutu kasacyjnego prowadzi do twierdzenia, że suma tych kwot wynosi 163 008 zł i nie ma tu znaczenia zestawienia jakie znajdują się na kartach od 481, skoro ustalenia sądu a quo w tym zakresie, wynikające z zaakceptowania treści zarzutu aktu oskarżenia, były precyzyjne i nie kwestionowane przez prokuratora w sporządzonej apelacji; w tej sytuacji pozostawały pod ochroną zasady ujętej w treści art. 434 § 1 k.p.k. (zakaz bezpośredni reformationis in peius). Niewątpliwym jest zatem, że Sąd odwoławczy dopuścił się rażącej obrazy art. 7 k.p.k. (w zw. z art. 433 § 1 k.p.k.). Zasadność kasacji wymaga jednak nie tylko wykazania zaistnienia rażącej obrazy przepisów prawa, ale także wykazania, że obraza ta mogła mieć istotny wpływ na treść orzeczenia Sądu odwoławczego (art. 523 § 1 k.p.k.).

W tym elemencie mieści się niewątpliwie kolejny zarzut, ujęty jako obraza art. 415 k.c. Jest przecież bezsporne, że konsekwencją ustaleń odnoszących się do wysokości szkody (kwoty przywłaszczonych pieniędzy) było rozstrzygnięcie Sądu odwoławczego o zasądzeniu powództwa cywilnego w określonej wysokości. Ponadto, jak już zresztą podkreślono wyżej, wysokość szkody jako jeden z elementów społecznej szkodliwości czynu (art. 115 § 2 k.k.) wpływa na kształtowanie kary (art. 53 § 1 k.k.) i chociaż a priori nie można stwierdzić, że właściwe określenie kwoty przywłaszczonej przez oskarżoną miałyby wpływ na przyjętą kwalifikację prawną z art. 294 § 1 k.k. (z treści obu uzasadnień zapadłych wyroków nie wynika jednak, aby analizie poddawane był zestawienia dowodów K.P. – k. 481 – 486 z zabezpieczonymi dowodami KP w oryginale i kopii – ograniczono się do zestawień zbiorczych), to fakt ten nie pozostaje bez istotnego znaczenia dla zakresu odpowiedzialności oskarżonej, zwłaszcza że w sprawie była złożona także apelacja prokuratora na niekorzyść w zakresie orzeczonej kary. Okoliczność ta jest także istotą ostatniego zarzutu kasacji, tj. niewspółmierności orzeczonej kary.

W tej sytuacji koniecznym było uchylenie zaskarżonego wyroku Sądu odwoławczego i przekazanie sprawy temu sądowi do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym. Nie znajduje natomiast żadnego uzasadnienia wnioski o uchylenie także wyroku Sądu pierwszej instancji, skoro zakres wskazanego w kasacji uchybienia nie łączy się z koniecznością przeprowadzenia ponownie postępowania pierwszoinstancyjnego.

W kontekście zasadności zarzutu obrazy art. 7 k.p.k. i jego skutku dla zakresu ponownego postępowania, odnoszenie się do pozostałych zarzutów (w tym pkt. II – IV) jest bezprzedmiotowe (art. 518 k.p.k. w zw. z art. 436 k.p.k.). Podkreślić trzeba jedynie, że powództwo adhezyjne w procesie karnym jest związane (połączone) z postępowaniem karnym przez fakt, że dotyczy ono roszczeń majątkowych wynikających bezpośrednio z popełnienia przestępstwa (art. 62 k.p.k.). Zatem wła-

ściwy do jego rozpoznania jest ten sąd meriti, który jest właściwy do rozpoznania zasadniczego przedmiotu postępowania karnego, tj. kwestii odpowiedzialności karnej osoby oskarżonej przez oskarżyciela o zarzucony jej czyn, opisany i zakwalifikowany w akcie oskarżenia jako przestępstwo (wyrok SN z dnia 2 grudnia 2005 r., IV KK 98/05, OSNKW 2006, z. 4, poz. 36). Czynienie sądowi właściwemu rzeczowo i miejscowo do rozpoznania sprawy – o czyn oskarżonej opisany w akcie oskarżenia – zarzutu niewłaściwości w zakresie powództwa adhezyjnego, świadczy o niezrozumieniu charakteru tego postępowania i regulacji zawartych w rozdz. 7, działu I k.p.k. Przypomnieć też należy, że w toku dotychczasowego postępowania nie stawiano zarzutu braku legitymacji M. S., prezesa zarządu F. sp. z o.o. w K., do występowania w imieniu spółki, a obecnie ujęty zarzut jest hipotetyczny, skoro nie wykazano, iż nie może on reprezentować tejże spółki.”

1.2.9. Zasada *in dubio pro reo* a przedawnienie; czyn ciągly i przestępstwo trwale; czas popełnienia przestępstwa

przepisy: art. 5 § 2 k.p.k., art. 12; art. 6 § 1 k.k.; art. 101 k.k.

hasła: zasada *in dubio pro reo*; przedawnienie; czas popełnienia przestępstwa; czyn ciągly; przestępstwo trwale

Wyrok z dnia 4 grudnia 2007 r., IV KK 281/07

Teza:

*W wypadku nie dających się usunąć wątpliwości dotyczących czasu popełnienia czynu – a takie właśnie wątpliwości były przecież przyczyną przyjęcia, że czyn mógł być popełniony w każdym czasie mieszczącym się w ustalonym okresie – zastosowanie reguły *in dubio pro reo* (art. 5 § 2 k.p.k.) prowadzi do stwierdzenia, że termin przedawnienia biegnie od chwili stanowiącej początek tego okresu. W sferze wątpliwości natury faktycznej reguła *in dubio pro reo* znajduje bowiem zastosowanie nie tylko w zakresie, w jakim niemożność ich usunięcia dotyczy bezpośrednio kwestii winy lub jej stopnia, wpływając na treść orzeczenia, lecz także w zakresie, w jakim wątpliwości takie przesądzać mogą o konieczności przyjęcia, że zachodzi negatywna przesłanka procesowa.*

Pierwotnie doręczono stronom projekt części wstępnej (tzw. komparycji) wyroku, nie zawierający części dyspozytywnej (sentencji). Nie można zatem twierdzić, że dokument ten był wyrokiem, skoro nie zawierał rozstrzygnięcia w przedmiocie odpowiedzialności karnej oskarżonych.

Z uzasadnienia:

„Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

W ustosunkowaniu się – w pierwszej kolejności – do drugiego z zarzutów podniesionych w kasacji obrońcy skazanego P. G. należy stwierdzić, że Sąd Rejonowy przyjął, a Sąd Okręgowy zaakceptował – zgodnie z opisem czynu, zawartym w akcie oskarżenia – ustalenie, że skazany dopuścił się przestępstwa określonego w art. 59 ust. 3 ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii z 2005 r. „w okresie pomiędzy 1996 rokiem a wiosną 1997 roku”. Nierzadki w praktyce wypadek braku dowodowych podstaw do sprecyzowania czasu popełnienia czynu i wynikająca z tego niemożność dokładnego oznaczenia tego czasu, nie stanowi – mimo ustawowego wymagania skonkretyzowania istotnych okoliczności czynu – uchybienia, jeżeli w postępowaniu dowodowym wyczerpano możliwości jednoznacznego ustalenia tej kwestii. Ustalenie, że czyn popełniony został w nieustalonym bliżej czasie nie stanowi też – co oczywiste – przeszkody do wydania wyroku skazującego, jeżeli sam fakt popełnienia przestępstwa nie budzi wątpliwości. Jednakże, tego rodzaju określenie czasu czynu charakteryzującego się krótkim trwaniem ma swoje konsekwencje w zakresie ustalenia momentu, od którego zaczyna swój bieg termin przedawnienia. Okoliczność czasu popełnienia czynu należy do sfery faktów i jest przedmiotem ustaleń natury faktycznej. Oznacza to, że w wypadku nie dających się usunąć wątpliwości dotyczących czasu popełnienia czynu – a takie właśnie wątpliwo-

ści były przecież przyczyną przyjęcia, że czyn mógł być popełniony w każdym czasie mieszczącym się w ustalonym okresie – zastosowanie reguły *in dubio pro reo* (art. 5 § 2 k.p.k.) prowadzi do stwierdzenia, że termin przedawnienia biegnie od chwili stanowiącej początek tego okresu. W sferze wątpliwości natury faktycznej reguła *in dubio pro reo* znajduje bowiem zastosowanie nie tylko w zakresie, w jakim niemożność ich usunięcia dotyczy bezpośrednio kwestii winy lub jej stopnia, wpływając na treść orzeczenia, lecz także w zakresie, w jakim wątpliwości takie przesądzać mogą o konieczności przyjęcia, że zachodzi negatywna przesłanka procesowa.

Sąd odwoławczy orzekł w niniejszej sprawie w dniu 2 lutego 2007r., a zatem po upływie terminu przedawnienia biegnącego od początku okresu, w którym – zgodnie z przyjętym opisem – czyn został popełniony. W tych warunkach przyjęcie przez Sąd, że czyn mógł zostać popełniony później, a w szczególności po dniu 2 lutego 1997 r., stanowiło właśnie o rozstrzygnięciu nie dających się usunąć wątpliwości na niekorzyść oskarżonego.

Uwzględniono zatem, jako zasadny, omówiony wyżej zarzut kasacji i – w konsekwencji – uchylono oba wyroki zapadłe w tej części w stosunku do skazanego P. G., umarzając postępowanie karne na podstawie art. 17 § 1 pkt 6 k.p.k.

Niezasadny jest natomiast podniesiony w kasacjach obu obrońców zarzut rażącego naruszenia art. 433 § 2 k.p.k. w zakresie, w jakim Sąd odwoławczy nie rozważył należycie sformułowanego w skargach apelacyjnych zarzutu naruszenia – wskazanych w tych skargach – przepisów art. 413 k.p.k.

Nie ma żadnych podstaw twierdzenie, że Sąd Rejonowy wydał w niniejszej sprawie dwa wyroki. Skarżący nie twierdzą zresztą, że poza wyrokiem ogłoszonym przez ten Sąd w dniu 28 kwietnia 2005 r., sporządzono inny jeszcze wyrok, bo nie wskazują żadnych okoliczności, które miałyby o tym przekonywać. Obrońcy sugerują jedynie taką możliwość twierząc, że po złożeniu wniosku o doręczenie im odpisu wyroku z uzasadnieniem otrzymali najpierw niekompletny wyrok z fragmentem uzasadnienia, a później – całość wyroku i uzasadnienia. Przekonanie skarżących o sporządzeniu dwóch różnych wyroków uzasadniono faktem, iż doręczony pierwotnie niekompletny wyrok różni się od otrzymanego później, co wynika z porównania części wstępnych obu wyroków.

Należy zaraz stwierdzić, że nie jest to okoliczność przedstawiona zgodnie ze stanem rzeczywistym. Obrońca skazanego P. G. przyjmuje w kasacji (w drugiej kasacji kwestię tę przemilczano), że wyrok doręczony pierwotnie pozbawiony był orzeczenia Sądu, a więc części dyspozytywnej, stanowiącej treść rozstrzygnięcia. Okoliczność ta nie budzi żadnych wątpliwości, o czym przekonuje treść pozostających w aktach sprawy pism doręczonych pierwotnie obrońcom i skazanemu P. G.. Oznacza to, że pierwotnie doręczono stronom projekt części wstępnej (tzw. komparycji) wyroku, nie zawierający części dyspozytywnej (sentencji). Nie można zatem twierdzić, że dokument ten był wyrokiem, skoro nie zawierał rozstrzygnięcia w przedmiocie odpowiedzialności karnej oskarżonych. Projekt części wstępnej mającego zapaść wyroku, zwłaszcza w sprawach o szerszym zakresie podmiotowym i przedmiotowym – jak w niniejszej sprawie – może być przygotowany wcześniej, ze względów praktycznych. Jest też oczywiste, że projekt może się różnić od ustalonego przez Sąd ostatecznego tekstu części wstępnej, zwłaszcza w zakresie takich danych, które znane są dopiero w dniu orzekania. Podkreślane przez skarżących różnice, w tym m.in. brak personaliów prokuratora, świadczą przekonująco o charakterze i czasie powstania tego pisma. Przesłanie go stronom postępowania jako wyroku wydanego w tej sprawie było wynikiem rażącego i nie dającego się usprawiedliwić niedbalstwa pracownika sekretariatu Sądu. Pismo to, pozbawione jakiegokolwiek znaczenia procesowego, nie stało się wyrokiem (jak utrzymują skarżący), ani żadnym innym dokumentem procesowym z tego jakoby powodu, że opatrzono je pieczęcią o treści zapewniającej o złożeniu właściwych podpisów na oryginale, a także o zgodności odpisu z oryginałem. Świadczy to jedynie o stopniu zlekceważenia obowiązków służbowych. Nie dostarcza natomiast żadnego dowodu, że doszło w niniejszej sprawie do wydania dwóch wyroków.

W takim stanie rzeczy nie można potwierdzić zasadności zarzutu, iż Sąd odwoławczy niewystarczająco ustosunkował się do tej kwestii. Twierdzenie, że Sąd ten „przedstawił tylko jedną z możliwych sytuacji, jakie mogły w niniejszej sprawie nastąpić” razi dowolnością, skoro ta właśnie sytuacja logicznie i w zupełności objaśnia przyczyny zaistniałego stanu. Należy zatem stwierdzić, że nie doszło w tej sprawie do naruszenia przepisów art. 413 k.p.k., bo przepisy te określają części składowe wyroku, a nie roboczego projektu jego części wstępnej. Dopiero z chwilą sporządzenia i ogłoszenia części dyspozytywnej wyroku aktualizować się może kwestia naruszenia przepisów art. 413 k.p.k.”

1.2.10. Zakaz sprzedaży alkoholu osobom nieletnim

przepisy: art. 43 ust.1 ustawy z dnia 26 października 1982 r o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi

hasła: ustawa z dnia 26 października 1982 r – o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi

Wyrok z dnia 25 października 2007 r., IV KK 336/07

Teza:

Przewidziany w art. 15 cytowanej ustawy zakaz, odnoszący się również do nieletnich, oraz przewidziana w art. 43 ust. 1 ustawy odpowiedzialność karna za jego naruszenie, mają zakres ograniczony i dotyczą działalności podjętej w ramach takich placówek, które zajmują się sprzedażą lub podawaniem napojów alkoholowych, a więc jednostek handlowych lub gastronomicznych.

Z uzasadnienia:

„Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Rozpoznanie i uwzględnienie niniejszej kasacji na posiedzeniu bez udziału stron, po myśli art. 535 § 5 k.p.k., było możliwe wobec jej oczywistej zasadności. Za zbędną uznać jedynie należy tą część wywiezionego przez autora kasacji zarzutu, w której wskazuje on, aczkolwiek trafnie, na orzeczenie wobec oskarżonego kary nieprzewidzianej przez przepis art. 43 ust. 1 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi. Rzecz bowiem w tym, że C. P. skazany został za czyn, za który nie powinien w ogóle ponieść odpowiedzialności karnej, a tym samym kwestia orzeczonej kary, aczkolwiek wymierzonej z naruszeniem powołanej normy przewidującej – za tego rodzaju występki – wyłącznie karę grzywny, jest problemem wtórnym.

Całkowicie zasadnie natomiast skarżący podnosi, że procedujący na posiedzeniu w trybie art. 343 § 1 i 6 k.p.k., sąd w rażąco sposób naruszył wskazane w petitium kasacji przepisy prawa karnego procesowego, zaaprobował bowiem uzgodniony przez oskarżyciela publicznego i oskarżonego wniosek o wydanie wyroku skazującego w sytuacji, gdy nie spełniał on warunków określonych w art. 335 § 1 k.p.k.

Prokurator może wystąpić z wnioskiem, o którym mowa w art. 335 § 1 k.p.k., zaś orzekający – na podstawie powołanych wyżej przepisów – sąd, może umieszczony w akcie oskarżenia tego rodzaju wniosek uwzględnić, włącznie wtedy, jeżeli okoliczności popełnienia przestępstwa nie budzą wątpliwości. Tymczasem w niniejszej sprawie oczywiste jest, że wobec poczynionych i to bezspornie ustaleń faktycznych, oskarżonemu nie można było przypisać sprawstwa występkę określonego w art. 43 ust. 1 powołanej ustawy, bowiem nie wypełnił on swoim działaniem strony podmiotowej zarzucanego mu czynu.

Wymieniony „poczęstował” wprawdzie małoletnią J. P. piwem, ale uczynił to we własnym domu nie będąc przy tym ani sprzedawcą ani dystrybutorem alkoholu.

Przypomnieć w tym miejscu należy, że przepis art. 43 ust. 1 ustawy, przewidujący odpowiedzialność karną za „sprzedaż lub podawanie” napojów alkoholowych, musi być odczytywany z

uwzględnieniem przepisów, zawierających m. in. zakazy, których naruszenie skutkuje jego zastosowaniem. Z kolei art. 15 tej ustawy zabraniający w ust. 1 pkt 1 sprzedaży i podawania napojów alkoholowych osobom do lat 18, w przepisie ust. 2 wskazuje, że w razie wątpliwości co do pełnoletności nabywcy sprzedający lub podający napoje alkoholowe uprawniony jest do żądania dokumentu stwierdzającego wiek nabywcy. Nabywca zaś to „ten, który coś nabywa przez kupno”, „kupujący coś” (M. Szymczak (red.): *Słownik języka polskiego*, Warszawa 1979, t. II, s. 240; B. Dunaj (red.): *Słowniki współczesnego języka polskiego*, Warszawa 1996, s. 549). Skoro ustawodawca posłużył się w tym przepisie pojęciem „nabywcy” niewątpliwym jest, że wymienione w przepisie poprzedzającym zakazy odnoszą się wyłącznie do sprzedaży lub podawania napojów alkoholowych w jednostkach, w których można coś nabyć – kupić, a więc świadczących usługi handlowe lub gastronomiczne. Nie dotyczą natomiast one osób pozbawionych powyższego przymiotu, a więc niezatrudnionych w tego rodzaju placówkach. Co więcej, tożsamy rezultat wykładni osiągnie się, przy uwzględnieniu w procesie interpretacyjnym normy ust. 2 art. 43 ustawy przewidującej odpowiedzialność karną kierownika zakładu handlowego lub gastronomicznego, który nie dopełnia obowiązku nadzoru i przez to dopuszcza do popełnienia w tym zakładzie (a nie gdziekolwiek indziej – uwaga SN) przestępstwa określonego w ust. 1.

Konkludując, potwierdzić należy wyrażony już w orzecznictwie (uzasadnienie uchwały Sądu Najwyższego z dnia 20 listopada 1985 r., VI KZP 26/85, OSNKW 1986, z. 5-6, poz. 33), jak i w piśmiennictwie (M. Karpow: *Karalność podawania napojów alkoholowych*, Prok. i Pr. 2005, nr 11, s. 151), pogląd, że przewidziany w art. 15 cytowanej ustawy zakaz, odnoszący się również do nieletnich, oraz przewidziana w art. 43 ust. 1 ustawy odpowiedzialność karna za jego naruszenie, mają zakres ograniczony i dotyczą działalności podjętej w ramach takich placówek, które zajmują się sprzedażą lub podawaniem napojów alkoholowych, a więc jednostek handlowych lub gastronomicznych.

Ponieważ C. P., jak to nadmieniono wyżej, nie prowadził działalności handlowej ani gastronomicznej związanej ze sprzedażą alkoholu jego działanie, polegające na poczęstowaniu małoletniej piwem we własnym mieszkaniu, nie wypełniało ustawowego znamienia „sprzedawania lub podawania napoju alkoholowego” w rozumieniu art. 43 ust. 1 ustawy z dnia 26 października 1982 r. Zakwalifikowanie takiego zachowania na podstawie powołanego przepisu stanowiło tym samym jego rażące naruszenie i to bez wątpliwa mające istotny wpływ na treść zaskarżonego orzeczenia, skutkujące bowiem odpowiedzialnością karną, której oskarżony ten nie powinien był ponieść.

Uznając w rezultacie trafność, wywiedzionych w kasacji Prokuratora Generalnego, zarzutów rażącego naruszenia prawa procesowego (art. 343 § 1 i 6 k.p.k. w zw. z art. 335 § 1 k.p.k.) oraz prawa materialnego (art. 43 ust. 1 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi) zaskarżony wyrok należało uchylić, zaś wobec oczywistej niesłuszności skazania – uniewinnić oskarżonego od popełnienia przypisanego mu czynu.”

1.2.11. Wyszyczenie ustroju Państwa Polskiego

przepisy: art. 29 m.k.k., art. 535 § 2 k.p.k.

hasła: kasacja oczywista zasadność

Wyrok z dnia 5 listopada 2007 r., IV KK 353/07

Teza:

Już samo bowiem łączenie pojęcia „demokracja” z pojęciem „Polski Ludowej”, zwłaszcza w okresie późnych lat czterdziestych, było tak jawnym nadużyciem, że w sposób oczywisty mogło budzić dezaprobatę. Tym samym niezależnie od oczywistego braku akceptacji dla wulgarnej formy wyrażania swoich ocen, ustalone przez Sąd pierwszej instancji zachowanie E. P. w czasie

przemówienia o charakterze demagogicznej agitacji, wygłaszanego przez miejscowego aktywistę partyjnego, nie zawierało w istocie cech wyszydzania ustroju Państwa Polskiego. Nie wyczerpywało ono zatem znamion przestępstwa z art. 29 m.k.k.

Z uzasadnienia:

„Kasacja Rzecznika Praw Obywatelskich wniesiona w sprawie E. P. okazała się oczywiście zasadna w rozumieniu przepisu art. 535 § 5 k.p.k., co pozwalało na uwzględnienie jej na posiedzeniu. Trafny w szczególności jest zarzut sformułowany przez skarżącego, który słusznie wskazał, że w zachowaniu skazanego E.P. brak było znamion przypisanego mu przestępstwa z art. 29 m.k.k. Z niekwestionowanych ustaleń faktycznych poczynionych przez sąd pierwszej instancji wynika jednoznacznie, że przypisane skazanemu zachowanie polegało na wypowiedaniu obraźliwych komentarzy do wygłaszanego w tym czasie przemówienia sekretarza miejscowej organizacji partyjnej. Zauważyć przy tym trzeba, że negatywne reakcje skazanego wywołały czysto demagogiczne fragmenty tego przemówienia na temat dobroczynnych skutków realizacji tzw. planu sześcioletniego, bliskich perspektyw dobrobytu na wsi oraz personalne ataki na działaczy Polskiego Stronnictwa Ludowego. To właśnie w związku z takimi hasłami i pod adresem głoszących je osób, skazany kierował swoje wypowiedzi. Jest oczywiste, że żadna z tych kwestii nie miała związku z ustrojem Państwa Polskiego, a w związku z tym komentarze wygłaszane przez E. P. – choć połączone z użyciem niecenzuralnych określeń – nie mogły prowadzić do wyczerpania znamion przestępstwa z art. 29 m.k.k. Nie dawały zatem jakichkolwiek podstaw do przypisania mu tego przestępstwa. Odpowiedzialności karnej z art. 29 m.k.k. podlegał ten kto m. in. publicznie lżył, wyszydzał lub poniżał ustrój Państwa Polskiego. Takich wszelako odniesień w ogóle trudno się doszukać w wypowiedziach skazanego przytoczonych w motywach sądu pierwszej instancji. Także ten fragment zachowania skazanego, w czasie którego wulgarnie zareagował on na hasło odwołujące się do „demokracji w Polsce Ludowej”, trudno uznać za czyn wyczerpujący znamiona przestępstwa wyszydzania ustroju Państwa Polskiego. Już samo bowiem łączenie pojęcia „demokracja” z pojęciem „Polski Ludowej”, zwłaszcza w okresie późnych lat czterdziestych, było tak jawnym nadużyciem, że w sposób oczywisty mogło budzić dezaprobatę. Tym samym niezależnie od oczywistego braku akceptacji dla wulgarnej formy wyrażania swoich ocen, ustalone przez Sąd pierwszej instancji zachowanie E. P. w czasie przemówienia o charakterze demagogicznej agitacji, wygłaszanego przez miejscowego aktywistę partyjnego, nie zawierało w istocie cech wyszydzania ustroju Państwa Polskiego. Nie wyczerpywało ono zatem znamion przestępstwa z art. 29 m.k.k. Pokreślić należy, że przypisując mu popełnienie tego czynu Sąd Okręgowy w T. lakonicznie i arbitralnie stwierdził, że przytoczone wypowiedzi E. P. wyszydzają ustrój Państwa Polskiego, nie wskazując jednak nawet w jakim miejscu te wypowiedzi dotyczą ustroju i państwa. Tymczasem, w sposób dość jednoznaczny odnosiły się one do konkretnej sytuacji i konkretnych fragmentów tekstu wygłaszanego w tym czasie przemówienia, a nie miały nic wspólnego z formami prawno-ustrojowymi Państwa Polskiego. Zasadniczym natomiast argumentem podniesionym przez Sąd Okręgowy było wskazanie, że E. P. „jest wrogo nastawiony do Polski Ludowej, do jej Władz i organów”. Tym samym wprost przyznano, że został on skazany za wyrażenie krytycznej oceny istniejącej sytuacji i sposobu funkcjonowania instytucji życia społecznego. Takie zachowania mieszczą się jednak w sposób oczywisty w granicach uprawnienia do korzystania z podstawowych swobód obywatelskich i wyrażania poglądów i nie mogły podlegać penalizacji. Skoro zatem nie zostało wykazane, że zachowanie skazanego E. P. realizowało znamiona przypisanego mu przestępstwa z art. 29 m.k.k., a środek odwoławczy wniesiony przez jego obrońcę zarzucał m.in. brak znamion przestępstwa w jego czynie, to prawidłowo przeprowadzona przez Sąd Apelacyjny w K. kontrola instancyjna powinna doprowadzić do odpowiedniej zmiany orzeczenia. Tak się jednak nie stało, co obecnie wymagało uchylecia wyroków sądów obu instancji wydanych w stosunku do E. P. i uniewinnienia go – wobec oczywiście niesłuszności skazania – art. 537 § 2 k.p.k.”

1.2.12. Konsekwencje uchylecia wyroku „w części dotyczącej orzeczenia o środku karnym”

przepisy: art. 42 § 2 k.k.

hasła: środki karne – ogólnie, wyrok

Wyrok z dnia 28 września 2007 r., V KK 93/07

Teza:

Uchylenie wyroku „w części dotyczącej orzeczenia o środku karnym” z uwagi na brak orzeczenia tego środka, którego zastosowanie jest obowiązkiem sądu, oznacza uchylenie orzeczenia w zakresie całego zawartego w nim rozstrzygnięcia odnoszącego się do środka karnego, a więc także odnośnie środka już orzeczonego, gdyż właśnie to rozstrzygnięcie jest dotknięte w całości rażącym uchybieniem prawa, a nie można uchylać orzeczenia tylko odnośnie tego środka karnego, którego nie orzeczono mimo ustawowego obowiązku, nie byłoby tu bowiem czego uchylać (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 19 września 2001 r., III KKN 168/01, OSNKW 2001, z. 11-12, poz. 97).

1.2.13. Wyznaczanie obrońcy z urzędu – przesłanki

przepisy: art. 78 § 1 k.p.k., art. 79 § 1 k.p.k.

hasła: obrońca z urzędu

Postanowienie z dnia 28 czerwca 2007 r., II KK 36/07

Teza:

Przesłanka z art. 78 § 1 k.p.k. nie obliguje do wyznaczenia obrońcy z urzędu w sytuacji, gdy w istocie zasadnym okaże się twierdzenie oskarżonego o jego złej sytuacji materialnej uniemożliwiającej poniesienie kosztów obrońcy z wyboru. Gdyby tak było, to przesłanka ta zawarta byłaby w treści art. 79 § 1 k.p.k., który zawiera enumeratywny katalog sytuacji, w których oskarżony musi mieć obrońcę.

Z uzasadnienia:

„Od wyroku Sądu Okręgowego w części dotyczącej czynu z art. 280 § 1 k.k. kasację złożył obrońca K. S. zarzucając rażące naruszenie prawa procesowego, które miało wpływ na treść wyroku, tj.: art. 78 § 1 k.p.k. w zw. z art. 16 § 1 k.p.k. poprzez nieuwzględnienie wniosku oskarżonego o wyznaczenie obrońcy z urzędu, art. 410 k.p.k. poprzez pominięciu szeregu okoliczności przy ustalaniu podstawy faktycznej wyroku, art. 457 § 2 k.p.k. poprzez nieustosunkowanie się Sądu odwoławczego w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku do niektórych zarzutów i wniosków zawartych w skardze apelacyjnej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja okazała się bezzasadna w stopniu oczywistym. Na wstępie należy wskazać, iż przesłanka z art. 78 § 1 k.p.k. nie obliguje do wyznaczenia obrońcy z urzędu w sytuacji, gdy w istocie zasadnym okaże się twierdzenie oskarżonego o jego złej sytuacji materialnej uniemożliwiającej poniesienie kosztów obrońcy z wyboru. Gdyby tak było, to przesłanka ta zawarta byłaby w treści art. 79 § 1 k.p.k., który zawiera enumeratywny katalog sytuacji, w których oskarżony musi mieć obrońcę. Ponadto należy wskazać, iż wcześniej skazany posiadał obrońcę z wyboru, a od wniesienia aktu oskarżenia do chwili złożenia wniosku jego sytuacja materialna nie uległa zmianie. Nadto w postępowaniu odwoławczym skazany posiadał obrońcę z wyboru, co przemawia za tym, iż miał możliwości majątkowe, aby ponieść koszty swojej obrony.”

1.2.14. Orzekanie środka karnego – zakazu zajmowania stanowiska

przepisy: art. 39 k.k.

hasła: środki karne – zakaz zajmowania stanowiska

Postanowienie z dnia 3 października 2007 r., II KK 176/07

Teza:

Sąd pierwszej instancji orzekł wobec obojga skazanych, a Sąd odwoławczy to zaakceptował, środek karny w postaci zakazu zajmowania stanowisk związanych z wypełnianiem obowiązków płatnika składek z tytułu ubezpieczeń społecznych. Nie ulega najmniejszej wątpliwości w realiach rozpoznawanej sprawy, że oboje skazani dopuszczając się przestępstw na szkodę pracowników, nie uiszczając, między innymi, składek na ubezpieczenie społeczne pokrzywdzonych, nadużyli zajmowane w hierarchii spółki stanowiska. A. Ł. początkowo jako prezes spółki, później zaś jako jej prokurent, a M. R. (obecnie S.) jako prezes spółki. Okoliczność ta słusznie skłoniła Sąd pierwszej instancji do orzeczenia takiego właśnie środka karnego, który obok represyjnego charakteru, co wyraźnie zaznaczył ten sąd, spełni też swoje cele prewencyjne. A skoro tak to brak jest podstaw do zasadnego podniesienia zarzutu, że orzeczony zakaz zajmowania stanowisk związanych z wypełnianiem obowiązków płatnika składek z tytułu ubezpieczeń społecznych nie mieści się w katalogu wymienionym w art. 39 k.k., a co za tym idzie orzeczono środek karny nieznanym ustawie.

Z uzasadnienia:

„Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Zarzuty podniesione w kasacji okazały się chybione.

Autorka kasacji zarzuciła orzeczeniu Sądu odwoławczego obrazę przepisów prawa materialnego, a to art. 39 pkt 2 k.k. i art. 41 § 1 k.k., która to doprowadziła do wystąpienia zaskarżonym orzeczeniu przesłanek, o których mowa w art. 439 § 1 pkt 5 i 7 k.p.k.

Z takim stanowiskiem skarżącego, zdaniem Sądu Najwyższego, nie można się zgodzić. Artykuł 39 pkt 2 k.k. przewiduje możliwość orzeczenia przez sąd środka karnego w postaci zakazu zajmowania określonego stanowiska, wykonywania określonego zawodu lub prowadzenia określonej działalności gospodarczej. Z kolei art. 41 § 1 k.k. daje sądowi możliwość orzeczenia zakazu zajmowania określonego stanowiska albo wykonywania określonego zawodu jeżeli sprawca nadużył przy popełnieniu przestępstwa stanowiska lub wykonywanego zawodu albo okazał, że dalsze wykonywanie zawodu zagraża istotnym dobrom chronionym prawem. W sprawie będącej przedmiotem kasacji mamy do czynienia z sytuacją, w której Sąd pierwszej instancji orzekł wobec obojga skazanych, a Sąd odwoławczy to zaakceptował, środek karny w postaci zakazu zajmowania stanowisk związanych z wypełnianiem obowiązków płatnika składek z tytułu ubezpieczeń społecznych. Nie ulega najmniejszej wątpliwości w realiach rozpoznawanej sprawy, że oboje skazani dopuszczając się przestępstw na szkodę pracowników, nie uiszczając, między innymi, składek na ubezpieczenie społeczne pokrzywdzonych, nadużyli zajmowane w hierarchii spółki stanowiska. A. Ł. początkowo jako prezes spółki, później zaś jako jej prokurent, a M. R. (obecnie S.) jako prezes spółki. Okoliczność ta słusznie skłoniła Sąd pierwszej instancji do orzeczenia takiego właśnie środka karnego, który obok represyjnego charakteru, co wyraźnie zaznaczył ten sąd, spełni też swoje cele prewencyjne. A skoro tak to brak jest podstaw do zasadnego podniesienia zarzutu, że orzeczony zakaz zajmowania stanowisk związanych z wypełnianiem obowiązków płatnika składek z tytułu ubezpieczeń społecznych nie mieści się w katalogu wymienionym w art. 39 k.k., a co za tym idzie orzeczono środek karny nieznanym ustawie.

Powstaje zatem pytanie, czy tak orzeczony środek karny powoduje sprzeczność w treści orzeczenia uniemożliwiająca jego wykonanie? Otóż Sąd Najwyższy nie dopatrywał się takiej sytuacji. Należy zaznaczyć, że Sąd pierwszej instancji wyraźnie wskazał w uzasadnieniu orzeczenia na czym mia-

łoby polegać wykonanie orzeczonego środka karnego, stwierdzając iż orzeczony zakaz „nie wyłącza skazanych z możliwości podjęcia pracy, czy nawet prowadzenia działalności gospodarczej, z tym, że nie będą mogli oni w ramach tak wykonywanej pracy podejmować jakichkolwiek decyzji związanych z obliczaniem składek, ich opłacaniem, słowem bycia płatnikiem takich składek w odniesieniu do zatrudnionych w określonych strukturach prawnych pracowników” (s. 40 uzasadnienia Sądu pierwszej instancji, k. 1388). Gdyby to wyjaśnienie, które zdaniem Sądu Najwyższego, zakreśla granice orzeczonego zakazu do wykonywania czynności technicznych związanych z byciem płatnikiem składek z tytułu ubezpieczeń społecznych, nastroczało jednak organowi wykonującemu orzeczenie trudności interpretacyjne, to przecież zgodnie z treścią art. 13 k.k.w. może zwrócić się on do sądu, który wydał orzeczenie o wyjaśnienie wątpliwości co do wykonania tego środka karnego.”

1.2.15. Nowe fakty i dowody jako przesłanka wznowienia postępowania

przepisy: art. 540 k.p.k.

hasła: wznowienie postępowania

Postanowienie z dnia 26 czerwca 2007 r., II KO 18/07

Teza:

Nie stoi na przeszkodzie wznowieniu postępowania okoliczność, że owe fakty i dowody, były znane uprzednio stronom postępowania (...) Nowe fakty i dowody stanowią tylko wówczas podstawę wznowienia postępowania, o ile dowodzą wysokiego prawdopodobieństwa uniewinnienia skazanego po wznowieniu postępowania sądowego albo skazania go za przestępstwo o łagodniejszej sankcji karnej. Zatem te nowe fakty lub dowody – by mogły skutkować wznowieniem postępowania – muszą wskazywać na wyraźne prawdopodobieństwo błędności wyroku skazującego.

Z uzasadnienia:

„Obrońca skazanego jako jego podstawę wskazała ujawnienie się po wydaniu prawomocnego wyroku kończącego postępowanie nowych faktów i dowodów nieznanymi sądom orzekającym w sprawie. W związku z przedstawioną we wniosku argumentacją już na wstępie zauważyć należy, że nie stoi na przeszkodzie wznowieniu postępowania okoliczność, że owe fakty i dowody, były znane uprzednio stronom postępowania (por. P. Hofmański, E. Sadzik, K. Zgryzek – Kodeks postępowania karnego. Tom II. Komentarz – Warszawa 1999, s. 874 z wskazanym tam orzecznictwem Sądu Najwyższego i poglądami doktryny). Niemniej jednak w orzecznictwie Sądu Najwyższego dominuje pogląd, iż nowe fakty i dowody stanowią tylko wówczas podstawę wznowienia postępowania, o ile dowodzą wysokiego prawdopodobieństwa uniewinnienia skazanego po wznowieniu postępowania sądowego albo skazania go za przestępstwo o łagodniejszej sankcji karnej. Zatem te nowe fakty lub dowody – by mogły skutkować wznowieniem postępowania – muszą wskazywać na wyraźne prawdopodobieństwo błędności wyroku skazującego (por. wyrok Sądu Najwyższego z 10 października 1995 r., II KO 76/94, OSNKW 1996, z. 1-2, poz. 9; postanowienia Sądu Najwyższego z: 24 kwietnia 1996 r., V KO 2/96, OSNKW 1996, z. 7-8, poz. 47, 14 czerwca 2006 r., II KO 66/05, Lex nr 188377, 9 listopada 2005 r. II KO 65/04, Lex nr 157565, 15 lutego 2005 r., III KO 10/04, Lex nr 142541, 1 grudnia 2004 r., II KO 68/03, OSNwSK 2004/1/2224, 12 sierpnia 2004 r., III KO 33/03, OSNwSK 2004/1/1432).

Kryteriów takiego dowodu z pewnością nie spełnia ten zawnioskowany przez obrońcę w postaci zeznań M. W. Niezależnie bowiem od jego treści, tak znaczny wpływ czasu i stwierdzona w sprawie realna możliwość zgłoszenia przez skazanego owego dowodu tak już w postępowaniu kasacyjnym (k. 1011 – 1015), jak i później, kiedy zwracał się on do Prokuratury Krajowej z podaniem o wnie-

sienie kasacji (k. 1055), nie pozwala zasadnie przyjąć, by dowód ten rzeczywiście skutecznie mógł podważać poprawność rozstrzygnięcia sprawy i przyjętych w tym prawomocnym skazującym P. T. wyroku ustaleń faktycznych.

Nadto zauważyć należy, że w istocie autorka wniosku przede wszystkim usiłuje w nim zakwestionować prawidłowość oceny materiału dowodowego dokonanej przez sądy orzekające w sprawie. Chciałaby bowiem przeprowadzenia przez Sąd Najwyższy ponownej oceny tych dowodów, które były podstawą uznania winy skazanego i dokonania na tej podstawie odmiennych ustaleń faktycznych. Tymczasem nie może być wątpliwości, że nie jest to dopuszczalne w toku postępowania wznowieniowego (por. postanowienia Sądu Najwyższego z: 24 lutego 1973 r., I KZ 24/73, OSNPG 1973, nr 6, poz. 85, 30 października 2003 r., IV KO 18/03, OSNwSK 2003/1/2285).”

1.2.16. Obowiązkowy udział obrońcy w rozprawie

przepisy: art. 79 k.p.k.

hasła: obrońca; obrona obligatoryjna

Postanowienie z dnia 10 października 2007 r., III KK 120/07

Teza:

Obrona ma charakter obligatoryjny jedynie tak długo, jak długo występują okoliczności, które ją uzasadniają. Skoro treść opinii biegłych lekarzy psychiatrów kwestię poczytalności jednoznacznie wyjaśniła, to niezależnie od tego, że ani prezes sądu ani sąd nie cofnęły wyznaczenia obrońcy (art. 79 § 4 zdanie drugie k.p.k.), wobec nie wystąpienia innych wypadków, o których mowa w art. 79 § 1 i 2 k.p.k., udział obrońcy w rozprawie przestał być obowiązkowy (art. 79 § 3 k.p.k. a contrario).

Gdy przedmiotem postępowania odwoławczego mają być kwestie faktyczne lub kwestie prawne, które mogą być adekwatnie rozwiązane w oparciu o dotychczasowe orzecznictwo, zaś interesy skarżącego są odpowiednio w tym postępowaniu chronione, chociażby przez udział obrońcy, osobisty udział zainteresowanego w takim postępowaniu nie musi być uznany za konieczny.

Z uzasadnienia:

„Z uwagi na konsekwencje uznania jego ewentualnej trafności (uchylenie zaskarżonego orzeczenia sądu odwoławczego oraz utrzymanego nim w mocy wyroku Sądu pierwszej instancji i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania temu ostatniemu sądowi, o co zresztą obrońca oskarżonego wniósł w petitum kasacji), w pierwszej kolejności rozważenia wymagał zarzut wywiedziony jako ostatni. Skarżący wskazując, że w postępowaniu przed Sądem Rejonowym doszło do uchybienia stanowiącego bezwzględną przyczynę odwoławczą, o której mowa w art. 439 § 1 pkt 10 k.p.k., powołał się na okoliczność, że w dniu 7 września 2005 r., w trakcie przesłuchania – na rozprawie głównej – pokrzywdzonej Teresy Jurgi, reprezentujący oskarżonego obrońca z urzędu, przez pewien czas nie uczestniczył w tej czynności, w sytuacji, gdy jego udział, jak twierdzi autor kasacji, był obowiązkowy. Takie stanowisko uznać należy nie tylko za nieuprawnione, lecz wręcz za nierzetelne. Obrońca całkowicie zignorował bowiem treść, wydanej w niniejszej sprawie i niekwestionowanej, opinii sądowo-psychiatrycznej, z której w sposób nie budzący wątpliwości wynika, że poczytalność P. K., zarówno w chwili popełnienia zarzucanego mu czynu, jak i w czasie postępowania, nie budziła wątpliwości. Jeżeli tak, to oczywiste jest, że jego obrona formalna, która z chwilą pojawienia się wątpliwości, co do jego poczytalności i w konsekwencji powołania biegłych psychiatrów, była obowiązkowa, po wydaniu wskazanej opinii takową ex lege (art. 79 § 4 k.p.k.) być przestała (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 8 czerwca 2004 r., IV KK 116/04, OSNwSK 2004, poz. 1117). W tym stanie rzeczy nie może być mowy o wystąpieniu okoliczności, o której mowa w art. 439 § 1 pkt 10 k.p.k., ponieważ obrona ma charakter obligatoryjny jedynie tak

długo, jak długo występują okoliczności, które ją uzasadniają. Skoro treść opinii biegłych lekarzy psychiatrów kwestię poczytalności jednoznacznie wyjaśniła, to niezależnie od tego, że ani prezes sądu ani sąd nie cofnęli wyznaczenia obrońcy (art. 79 § 4 zdanie drugie k.p.k.), wobec nie wystąpienia innych wypadków, o których mowa w art. 79 § 1 i 2 k.p.k., udział obrońcy w rozprawie przestał być obowiązkowy (art. 79 § 3 k.p.k. a contrario).

Konsekwencje, wprowadzając jedynie w odniesieniu do zaskarżonego orzeczenia sądu odwoławczego, ale także daleko idące (uchylenie tego wyroku i przekazanie sprawcy celem powtórzenia postępowania apelacyjnego), miałyby z kolei stwierdzenie zasadności zarzutu podniesionego w pkt 1 skargi kasacyjnej (naruszenie art. 6 k.p.k. w zw. z art. 451 k.p.k. i art. 453 § 2 k.p.k., a w rezultacie, jak twierdzi obrońca, obraza art. 6 ust. 1 i ust. 3 lit. c EKPCz oraz art. 45 ust. 1 i art. 42 ust. 2 Konstytucji RP). I ten zarzut okazał się wszelako być chybiony. Prawdą jest, że Sąd Okręgowy w G., pomimo dwukrotnych wniosków oskarżonego o doprowadzenie na rozprawę odwoławczą, odmówił jego sprowadzenia, miał jednak do tego, w realiach niniejszej sprawy, a to na podstawie art. 451 zdanie pierwsze k.p.k., pełne prawo.

*Nie kwestionując utrwalonego w orzecznictwie (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 2 października 2006 r., V KK 236/06, LEX na 198107) poglądu, że doprowadzenie pozbawionego wolności oskarżonego na rozprawę apelacyjną, wobec treści art. 451 k.p.k. powinno być regułą, zaś odmowa sprowadzenia wyjątkiem, przypomnieć należy, że zarówno Sąd Najwyższy (postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 1 grudnia 2003 r., V KK 75/03, OSNwSK 2003, poz. 2592; z dnia 16 grudnia 2003 r., II KK 131/03, LEX nr 83768; z dnia 4 listopada 2004 r., II KK 309/04, OSNwSK 2004, poz. 1994), jak również Europejski Trybunał Praw Człowieka w Strasburgu (zob. wyroki ETPC: *Mayzit v. Rosja* z dnia 20 stycznia 2005 r., nr 63378/00, Lex nr 145706 oraz *Miller v. Szwecja* z dnia 8 lutego 2005 r., nr 55853/00, LEX nr 148012), nie traktują osobistego uczestnictwa oskarżonego w postępowaniu odwoławczym jako dogmatu, który nie podlega ograniczeniom. Wskazuje się, że w szczególności, gdy przedmiotem postępowania odwoławczego mają być kwestie faktyczne lub kwestie prawne, które mogą być adekwatnie rozwiązane w oparciu o dotychczasowe orzecznictwo, zaś interesy skarżącego są odpowiednio w tym postępowaniu chronione, chociażby przez udział obrońcy, osobisty udział zainteresowanego w takim postępowaniu nie musi być uznany za konieczny.*

Taka właśnie sytuacja wystąpiła w odniesieniu do oskarżonego K. Podniósł on w swojej osobistej apelacji (podobnie zresztą, jak w drugiej złożonej w tej sprawie skardze apelacyjnej, jego obrońca z urzędu), m.in. zarzut błędu w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia Sądu pierwszej instancji. Nie można jednak nie zauważyć, że zarzut ten ściśle wiąże się z wywiedzionymi, również w apelacji oskarżonego, zarzutami obrazy prawa procesowego i jest ich, we wszystkich aspektach, bezpośrednią konsekwencją. Wynika to zarówno z treści złożonych przez skarżących zwykłych środków odwoławczych, jak i z wcześniejszej ich aktywności, w toku postępowania pierwszoinstancyjnego. Oskarżony zarówno w wielu kierowanych do sądu pismach, jak i sukcesywnie składanych w Sądzie Rejonowym w Tczewie wyjaśnieniach oraz oświadczeniach, przedstawił wyczerpująco i całościowo swoje stanowisko, tak, co do samej niezasadności sformułowanego w akcie oskarżenia zarzutu, niewiarygodności dowodów powołanych przez oskarżyciela publicznego, jak i wiarygodności tych służących jego obronie, przedstawiając na poparcie swoich twierdzeń wszelkie możliwe argumenty tak natury faktycznej, jak i prawnej. Tożsamą argumentację oraz okoliczności na jej poparcie powołał w skardze apelacyjnej. Nie może świątliwie powyższego budzić zastrzeżenia stanowisko Sądu ad quem, który uznał za wystarczający udział w rozprawie odwoławczej obrońcy z urzędu, ponieważ de facto rozpoznanie obu złożonych apelacji sprowadzało się do aspektów prawnych, w szczególności stwierdzenia kompletności zgromadzonego materiału dowodowego oraz oceny, z uwzględnieniem obowiązujących zasad polskiej procedury karnej, wchodzących w jego skład dowodów. Co więcej uczestniczący w postępowaniu apelacyjnym obrońca popierał i argumentował tak za swoją apelacją, jak i apelacją oskarżonego, nie można tym samym mówić o naruszeniu prawa do obrony P. K. i w sensie formalnym i w materialnym.

Wprawdzie oskarżony w drugim z wniosków o doprowadzenie na rozprawę odwoławczą, co podniósł autor kasacji, zasygnalizował „nieprzemijające ograniczone zaufanie do (poprzedniego – SN) obrońcy” (k. 770) nie można jednak tego oświadczenia – jeżeli zważy się na zgodne i pozbawione rozbieżności prowadzenie przez obrońcę i samego oskarżonego obrony przed sądem a quo – traktować inaczej, jak próby instrumentalnego wykorzystania przez oskarżonego rzekomych rozbieżności pomiędzy nim i obrońcą, co do kierunku i linii obrony. W tym miejscu zasadne wydaje się przypomnienie poglądu wyrażonego w cytowanym już wyżej wyroku ETPC (Mayzit v. Rosja), że „... nie uchylając znaczeniu relacji zaufania pomiędzy obrońcą a klientem, prawo wyboru obrońcy nie może zostać uznane za bezwarunkowe. Z konieczności podlega pewnym ograniczeniom w odniesieniu do obrony z urzędu, a także w przypadku, gdy do sądów należy decyzja, czy interes wymiaru sprawiedliwości wymaga, by oskarżony był broniony przez obrońcę wybranego przez siebie. Wyznaczając obrońcę, sądy krajowe muszą z pewnością mieć na względzie wolę oskarżonego. Niemniej jednak mogą pominąć jego życzenie w przypadku, gdy zaistnieją istotne i wystarczające przesłanki dla stwierdzenia, iż jest to konieczne dla interesu wymiaru sprawiedliwości”. W tej sprawie ze względu na poprzednie, zgodne współdziałanie oskarżonego z wyznaczonym obrońcą z urzędu, a także uwzględniając problematykę, która miała być przedmiotem rozważań sądu odwoławczego, sąd ten dysponował przekonującymi danymi, aby uznać, że udział w rozprawie apelacyjnej wyłącznie tego obrońcy leży w interesie wymiaru sprawiedliwości i jest wystarczający dla zabezpieczenia wszelkich interesów oskarżonego, a głównie jego prawa do obrony.

Nie można było podzielić stanowiska autora kasacji, co do naruszenia przez Sąd drugiej instancji przepisu art. 433 § 2 k.p.k. Ponosząc ten zarzut wymieniony wskazał nie tyle na brak odniesienia się przez sąd odwoławczy do jednego z zarzutów apelacji oskarżonego, ile zakwestionował sam fakt zaakceptowania przez ten sąd dokonanej w wyroku Sądu Rejonowego oceny przydatności zeznań świadków Z. C. i T. J.. Ma rację obrońca, że na sądzie odwoławczym ciąży obowiązek rozpoznania wszystkich wniosków i zarzutów wskazanych w środku odwoławczym, nie oznacza to jednak bezwzględne wymogu szczegółowego umotywowania każdego argumentu (zob. wyrok ETPC Jokela v. Finlandia z dnia 21 maja 2002 r., nr 28856/95, LEX nr 75635). W niniejszej sprawie, z uwagi na oczywisty fakt, że zeznania powołanych świadków nie miały znaczenia dla rozstrzygnięcia rozpoznawanej sprawy, sąd ad quem mógł poprzestać na ogólnym stwierdzeniu z powołaniem się na argumentację sądu a quo. Sąd Najwyższy podzielił w tym zakresie w całej rozciągłości, zawarte w odpowiedzi na kasację, stanowisko Prokuratora Okręgowego w G. i do niego się w tym miejscu odwołuje. Słusznie w odpowiedzi tej wskazano na wybiórcze potraktowanie przez skarżącego powołanych wyżej osobowych źródeł dowodowych. Wymieniony z relacji świadków wybrał jedynie te fragmenty, które pasowały mu do założonej koncepcji, skrzętnie pomijając te z kolei, które prezentowanej tezie nie odpowiadały, chociażby wynikający z zeznań świadka C. fakt wypytywania go przez funkcjonariuszy Policji i to już w dniu zdarzenia o oskarżonego P. K. – k. 629, czy też ten fragment zeznań świadka T. J., w którym wymieniona wskazała na oświetlenie zaplecza sklepu nie tylko przez lampy z targowiska M., lecz również przez światło padające „z pobliskiego pawilonu, w którym jest (był w chwili zdarzenia – SN) lumpeks” – k. 519. Ta właśnie relacja, w powiązaniu z dokonany przez Sąd pierwszej instancji ustaleniem co do likwidacji tegoż pawilonu z „lumpeksem”, czyniła zasadną argumentację Sądu Okręgowego, uznającego za nietrafny, tożsamy z kasacyjnym, a podniesiony w apelacji, zarzutu obrazy przez Sąd Rejonowy art. 170 § 4 k.p.k. (k. 797 – s. 14 uzasadnienia SO).”

1.2.17. Niestawiennictwo skazanego a prawo do obrony

przepisy: art. 22 § 1 k.k.w., art. 178 § 2 k.k.w.

hasła: skazany; prawo do obrony

Postanowienie z dnia 25 października 2007 r., III KK 272/07**Teza:**

Niestawiennictwo, o którym mowa w art. 22 § 1 k.k.w., nie wstrzymuje rozpoznania sprawy na posiedzeniu, ale jeżeli skazany został o nim prawidłowo powiadomiony. Doszło (w ten sposób) do uchybienia nie tylko wskazanemu przepisowi, lecz i art. 178 § 2 k.k.w., skoro (skarżąca) została pozbawiona możliwości przedstawienia swych racji. Rażące naruszenie art. 22 § 1 k.k.w. i art. 178 § 2 k.k.w. skutkowało pozbawieniem skazanej prawa do obrony, a więc miało istotny wpływ na treść zaskarżonego postanowienia. Linia orzecznictwa Sądu Najwyższego wypracowana w czasie obowiązywania k.k.w. z 1969 r., wyrażająca powyższe stanowisko, przedstawiona w uzasadnieniu skargi kasacyjnej, pozostaje aktualna na gruncie Kodeksu karnego wykonawczego z 1997 r.

Z uzasadnienia:

„Postanowieniem z dnia 23 lutego 2005 r., sygn. akt KO 101/05, Sąd Rejonowy w E. na wniosek kuratora sądowego zarządził wobec R. I. T. wykonanie kary roku pozbawienia wolności, orzeczonej wyrokiem tego Sądu z dnia 18 września 2003 r., sygn. akt II K 672/01, warunkowo zawieszanej na okres próby 3 lat z zobowiązaniem R. T. w tym czasie do wykonywania pracy zarobkowej. Postanowienie to zostało uzasadnione następująco: „Jak wynika z akt sprawy skazana nie zamieszkuje pod wskazanymi adresami, nie jest możliwe ustalenie jej adresu zamieszkania. Podejmowane próby ustalenia jej miejsca pobytu nie przyniosły rezultatu. Z uwagi na fakt, że nie jest możliwe ustalenie aktualnego miejsca pobytu skazanej, można wyciągnąć wniosek, że ukrywa się ona przed wymiarem sprawiedliwości”.

Zarządzeniem z dnia 7 czerwca 2005 r. uznano, że postanowienie uprawomocniło się w dniu 21 marca 2005 r. (k. 550 akt II K 672/01 Sądu Rejonowego w E.).

Kasację od tego orzeczenia złożył Rzecznik Praw Obywatelskich zarzucając „rażące naruszenie prawa procesowego, a mianowicie art. 22 § 1 k.k.w. w zw. z art. 178 § 2 k.k.w. mające istotny wpływ na treść orzeczenia, polegające na zarządzeniu wykonania warunkowo zawieszanej kary pozbawienia wolności bez wysłuchania skazanej, która o terminie posiedzenia nie została prawidłowo powiadomiona – co w konsekwencji stanowiło naruszenie przynależnego skazanej prawa do obrony”.

W konkluzji skarżący się wniósł o „uchylenie zaskarżonego postanowienia i umorzenie postępowania wykonawczego w oparciu o art. 15 § 1 k.k.w. wobec zatarcia skazania”.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Skarga kasacyjna jest oczywiście zasadna w rozumieniu art. 535 § 5 k.p.k., jakkolwiek nie można się zgodzić z argumentem, że adres wskazany przez R. T. we wniosku o sporządzenie na piśmie i doręczenie uzasadnienia wyroku Sądu pierwszej instancji, a następnie w jej apelacji, „zdezaktualizował” adresy jej pobytu podane wcześniej. Gdyby podzielić taki tok rozumowania, to należałoby uznać, że zaskarżone postanowienie dotychczas nie uprawomocniło się, a w konsekwencji – pozostawić kasację bez rozpoznania wobec wywiedzenia jej od nieprawomocnego orzeczenia.

W rzeczywistości doszło w toku postępowania odwoławczego do wskazania jeszcze jednego adresu pobytu (a nie adresu dla doręczeń podawanego w razie wyjazdu za granicę – art. 138 k.p.k.), na który także powinno być skierowane zawiadomienia o posiedzeniu. Został on przeoczony w czasie postępowania wykonawczego, toczącego się przed tym samym Sądem, który wyrokował, i który doręczył R. T. odpis uzasadnienia wyroku na ten właśnie adres.

W rezultacie rację ma Autor kasacji, że skazana nie została prawidłowo powiadomiona o terminie posiedzenia w przedmiocie rozpoznania wniosku kuratora sądowego o zarządzenie warunkowo zawieszanej kary pozbawienia wolności. Jest oczywiste, że niestawiennictwo, o którym mowa w art. 22 § 1 k.k.w., nie wstrzymuje rozpoznania sprawy na posiedzeniu, ale jeżeli skazany został o

nim prawidłowo powiadomiony. Doszło (w ten sposób) do uchybienia nie tylko wskazanemu przepisowi, lecz i art. 178 § 2 k.k.w., skoro (skarżąca) została pozbawiona możliwości przedstawienia swych racji. Rażąco naruszenie art. 22 § 1 k.k.w. i art. 178 § 2 k.k.w. skutkowało pozbawieniem skazanej prawa do obrony, a więc miało istotny wpływ na treść zaskarżonego postanowienia. Linia orzecznictwa Sądu Najwyższego wypracowana w czasie obowiązywania k.k.w. z 1969 r., wyrażająca powyższe stanowisko, przedstawiona w uzasadnieniu skargi kasacyjnej, pozostaje aktualna na gruncie Kodeksu karnego wykonawczego z 1997 r.

Z przytoczonych względów należało uchylić zaskarżone postanowienie, a następnie umorzyć postępowanie wykonawcze, ponieważ w dniu 6 lipca 2007 r. – jak trafnie wylicza się w kasacji – upłynął sześciomiesięczny termin, o którym mowa w art. 76 § 1 k.k. W tym dniu doszło do zatarcia skazania R. T., czyli zaistnienia okoliczności wyłączającej postępowanie wykonawcze. Wydano zatem decyzję następczą na podstawie art. 15 § 1 k.k.w. w zw. z art. 537 § 2 k.p.k. o umorzeniu tego postępowania.”

1.2.18. Wznowienie prawomocnie zakończonych postępowania karnego

przepisy: art. 540 § 2 k.p.k.

hasła: wznowienie postępowania

Postanowienie z dnia 25 października 2007 r., III KO 40/07

Teza:

Aktualnie istnieje możliwość wznowienia prawomocnie zakończonych postępowania karnego sądowego w oparciu o art. 540 § 2 k.p.k. niezależnie od formy kończącego je orzeczenie (wyrok, postanowienie), rodzaju rozstrzygnięcia (skazanie, uniewinnienie, umorzenie, warunkowe umorzenie), oraz tego czy jest to postępowanie co do głównego przedmiotu procesu, czy też kwestii incydentalnej byleby nastąpiło to na korzyść oskarżonego. Przy czym podkreślić należy, że nadal przepis art. 540 § 2 k.p.k. obejmuje sytuacje, w których skutek utraty mocy lub zmiany odnosi się do przepisu będącego podstawą nałożenia na oskarżonego określonych dolegliwości, obowiązków, bądź obciążenia kosztami.

Z uzasadnienia:

„Pismem z dnia 10 czerwca 2007 r. pełnomocnik wnioskodawców R. R. i M. Ć. zwrócił się do Sądu Najwyższego o wznowienie postępowania sądowego zakończonych wyrokiem Sądu Okręgowego w K. z dnia 28 czerwca 2004 r. (II Ko 48/03) oddalającym wniosek o zasądzenie odszkodowania między innymi za koszty obrony (oraz ustawowe odsetki od tych kosztów) poniesione w sprawie II K 599/01 Sądu Rejonowego w S., który postanowieniem z dnia 28 grudnia 2001 r. na podstawie art. 17 § 1 pkt 1 k.p.k. umorzył postępowanie przeciwko oskarżonym z art. 296 § 1 k.k. R. R. i M. Ć., a kosztami sądowymi postępowania obciążył Skarb Państwa.

Autor wniosku, powołując się na art. 540 § 2 k.p.k. wskazał, że postępowanie sądowe wznawia się jeżeli w wyniku orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego stracił moc lub uległ zmianie przepis prawny będący podstawą skazania lub warunkowego umorzenia. Zdaniem pełnomocnika w wyroku z dnia 26 lipca 2006 r. Trybunał Konstytucyjny zdyskwalifikował przepis art. 632 pkt 2 k.p.k., a nadto w wyroku z dnia 7 września 2006 r. orzekł, że art. 540 § 2 k.p.k. w zakresie, w jakim ogranicza dopuszczalność wznowienia postępowania na korzyść oskarżonego tylko do przypadków, w których uznany przez Trybunał Konstytucyjny przepis prawny stanowił podstawę skazania lub warunkowego umorzenia jest niezgodny z Konstytucją Rzeczypospolitej Polskiej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Wniosek nie zasługuje na uwzględnienie.

Z uzasadnienia wniosku o wznowienie postępowania wynika, że jego podstawą stanowią wyroki Trybunału Konstytucyjnego z dnia 26 lipca 2006 r., sygn. akt SK 21/06 (OTKZU nr 7/A/2006) oraz z dnia 7 września 2006 r., sygn. akt SK 60/05 (OTKZU nr 8/A/2006) wskazujące, że na podstawie art. 540 § 2 k.p.k. w zw. z art. 542 § 1 k.p.k. istnieje możliwość wznowienia postępowania w zakresie w jakim prawomocnie uniewinnionemu oskarżonemu odmówiono zwrotu uzasadnionych wydatków na ustanowienie w sprawie jednego obrońcy (por. art. 632 ust. 2 k.p.k. w zw. z art. 616 § 1 ust. 2 k.p.k.).

Aktualnie istnieje więc możliwość wznowienia prawomocnie zakończonego postępowania karnego sądowego w oparciu o art. 540 § 2 k.p.k. niezależnie od formy kończącego je orzeczenie (wyrok, postanowienie), rodzaju rozstrzygnięcia (skazanie, uniewinnienie, umorzenie, warunkowe umorzenie), oraz tego czy jest to postępowanie co do głównego przedmiotu procesu, czy też kwestii incydentalnej byleby nastąpiło to na korzyść oskarżonego. Przy czym podkreślić należy, że nadal przepis art. 540 § 2 k.p.k. obejmuje sytuacje, w których skutek utraty mocy lub zmiany odnosi się do przepisu będącego podstawą nałożenia na oskarżonego określonych dolegliwości, obowiązków, bądź obciążenia kosztami.

Oczywiście w sprawie o odszkodowanie i zadośćuczynienie zakończonej prawomocnie wyrokiem Sądu Apelacyjnego w G., sygn. akt II AKo 225/04 R. R. i M. Ć. nie występowali w charakterze oskarżonych oraz nie korzystali z pomocy obrońców, a więc wniosek o wznowienie tego postępowania na podstawie art. 540 § 2 k.p.k. w zw. z wyżej powołanymi wyrokami Trybunału Konstytucyjnego jest bezprzedmiotowy. W konsekwencji wniosek ten nie mógł być uwzględniony i został oddalony.

Kosztami sądowymi postępowania wznowieniowego obciążono wnioskodawców R. R. i M. Ć. w częściach równych (art. 639 k.p.k.).”

1.2.19. Niemożność ponownego wyznaczenia obrońcy z urzędu

przepisy: art. 84 § 3 k.p.k.
hasła obrońca z urzędu

Postanowienie z dnia 25 października 2007 r., III KZ 93/07

Teza:

Jeżeli prezes sądu, po uprzednim wyznaczeniu przez sąd na żądanie strony adwokata z urzędu do rozważenia sporządzenia wniosku o wznowienie jako pisma objętego tzw. przymusem adwokackim, informuje następnie stronę, że adwokat ten nie dopatrzył się podstaw do jego sporządzenia i w związku z tym wzywa ją do uzupełnienia istniejących nadal braków formalnych jej własnego wniosku o wznowienie, pouczając o konsekwencjach nieuzupełnienia ich w oznaczonym terminie, a także o tym, że niedostrzeżenie przez wyznaczonego z urzędu adwokata podstaw do sporządzenia owego wniosku nie jest powodem do żądania wyznaczenia innego adwokata z urzędu dla tej czynności, to nie ma już obowiązku ponownego wzywania strony do uzupełnienia tych braków, jeżeli zamiast ich uzupełnienia występuje ona nieskutecznie z żądaniem ustanowienia jej kolejnego, innego adwokata z urzędu, a braków pisma nie uzupełnia.

Z uzasadnienia:

„Nie jest uzasadnione także twierdzenie żalącego się, iż obrońca skazanego z urzędu nie dopełnił swych obowiązków, jeśli przeanalizuje się tok sprawy o wznowienie postępowania. Należy podnieść, że jeżeli prezes sądu, po uprzednim wyznaczeniu przez sąd na żądanie strony adwokata z urzędu do rozważenia sporządzenia wniosku o wznowienie jako pisma objętego tzw. przymusem adwokackim, informuje następnie stronę, że adwokat ten nie dopatrzył się podstaw do jego sporządzenia i w związku z tym wzywa ją do uzupełnienia istniejących nadal braków formalnych jej

własnego wniosku o wznowienie, pouczając o konsekwencjach nieuzupełnienia ich w oznaczonym terminie, a także o tym, że niedostrzeżenie przez wyznaczonego z urzędu adwokata podstaw do sporządzenia owego wniosku nie jest powodem do żądania wyznaczenia innego adwokata z urzędu dla tej czynności, to nie ma już obowiązku ponownego wzywania strony do uzupełnienia tych braków, jeżeli zamiast ich uzupełnienia występuje ona nieskutecznie z żądaniem ustanowienia jej kolejnego, innego adwokata z urzędu, a braków pisma nie uzupełnia (postanowienie z dnia 25 września 2003 r., sygn. akt III KZ 43/03, LEX nr 80715).”

1.2.20. Uchybienie obrońcy a sytuacja oskarżonego

przepisy: art. 406 § 1 k.p.k.

hasła: obrońca

Postanowienie z dnia 6 listopada 2007 r., III KZ 105/07

Teza:

Obrońca nie jest stroną procesu (zob. art. 406 § 1 k.p.k.) a uchybienie tego przedstawiciela procesowego nie jest równoznaczne z uchybieniem oskarżonego jako strony. Obrońca to nie pełnomocnik, którego niekorzystne skutki działania lub zaniechania, podjętego w ramach umocowania, rozciągają się na reprezentowanego.

Z uzasadnienia:

„Po rozpoznaniu w dniu 19 czerwca 2007 r. apelacji wyznaczonego z urzędu obrońcy oskarżonego, Sąd Okręgowy w G. odroczył wydanie wyroku do dnia 25 czerwca 2007 r., informując o tym stronie oraz substytuta obrońcy. Obrońca w dniu 22 czerwca 2007 r. złożyła wniosek o sporządzenie na piśmie i doręczenie uzasadnienia wyroku. Wyrok został ogłoszony w dniu, do którego odroczone jego wydanie, to jest 25 czerwca 2007 r. W dniu 5 lipca 2007 r. upoważniona sędzia odmówiła przyjęcia wniosku jako złożonego z uchybieniem ustawowego terminu. W tej sytuacji obrońca złożyła wniosek o przywrócenie terminu do złożenia wniosku o uzasadnienie wyroku oraz tenże wniosek, motywując uchybienie wymogowi złożenia pierwotnego wniosku po ogłoszeniu wyroku informacją uzyskaną od substytuta, że ogłoszenie „nastąpi w dniu rozprawy po rozpoznaniu wszystkich spraw” (wniosek – k. 850). Odmawiając przywrócenia terminu, Sąd odwoławczy stwierdził, że przytoczona „we wniosku argumentacja w żadnym razie nie wskazuje na zaistnienie przyczyn od strony (w tym przypadku od obrońcy) niezależnych, o których mowa w art. 126 § 1 k.p.k., a na zaniedbaniu swoich obowiązków wynikającym z istoty obrony z urzędu przez obrońcę”.

W zażaleniu na to postanowienie obrońca skazanego wyraziła pogląd, że gdyby w efekcie rozmowy z substytutem nie była przekonana, że ogłoszenie wyroku nastąpi w dniu „19 czerwca 2007 r. po rozpoznaniu wszystkich spraw” ... „to wystąpienie z wnioskiem w dniu 22 czerwca 2007 r. byłoby bezcelowe, bo przedterminowe i bezskuteczne, a takowe nastąpiło z działaniem w dobrej wierze co do informacji substytuta”.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Zażalenie podlegało uwzględnieniu wobec wykazania przez obrońcę, że do uchybienia przez nią terminowi do złożenia wniosku o uzasadnienie wyroku Sądu Okręgowego doszło z przyczyn niezależnych od oskarżonego, co dostrzegł ten Sąd, ale nie wyciągnął należytych wniosków. Ma rację Sąd odwoławczy, że nastąpiło zaniedbanie obowiązków przez obrońcę. Polegało ono na bezkrytycznym przyjęciu – bo przecież Sąd Okręgowy tłumaczenia obrońcy nie odrzucił – że ogłoszenie wyroku nastąpi w terminie wskazanym przez substytuta. Jeżeli nawet substytut tak podał skarżącą, jak twierdzi (choć co innego wynika z protokołu rozprawy apelacyjnej), to obowiązkiem obrońcy było upewnienie się czy rzeczywiście doszło do ogłoszenia wyroku w terminie przez niego

„zrozumianym”. Przecież nawet gdyby Sąd odroczył wydanie wyroku na np. 5 godzin, miał prawo to uczynić na dalszy czas, bowiem łączny dopuszczalny okres wynosi 7 dni (art. 411 § 1 k.p.k. w zw. z art. 458 k.p.k.). Tymczasem obrońca zadowolili się informacją nie o fakcie ogłoszenia wyroku, ale błędnym przypuszczeniem co do czasu jego wydania, bo wszak substytut miał podać, że ogłoszenie dopiero „nastąpi” (zob. wniosek o przywrócenie terminu – k. 850).

Prawidłowo więc Sąd Okręgowy uznał, że przyczyna uchybienia terminowi nie była od obrońcy niezależna. Błędne okazało się jednak obciążanie oskarżonego zawinionym uchybieniem jego obrońcy. Obrońca nie jest stroną procesu (zob. art. 406 § 1 k.p.k.) a uchybienie tego przedstawiciela procesowego nie jest równoznaczne z uchybieniem oskarżonego jako strony. Obrońca to nie pełnomocnik, którego niekorzystne skutki działania lub zaniechania, podjętego w ramach umocowania, rozciągają się na reprezentowanego (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 28 maja 1997 r., V KZ 45/97 – Prok i Pr. 1997, z. 11, poz. 3). Z treści art. 86 § 1 k.p.k. wynika konieczność każdorazowego rozważenia czy czynność procesowa obrońcy przedsięwzięta została na korzyść oskarżonego.

W niniejszej sprawie zaniechanie niezbędnych czynności przez obrońcę, w tym upewnienia się co do daty ogłoszenia wyroku, nie da się uznać, jak zauważył Sąd Okręgowy, za przyczynę uchybienia terminowi zależną od oskarżonego. Wniosek wynikający z zaistniałej sytuacji procesowej winien być zatem odwrotny od wyrażonego w części dyspozytywnej zaskarżonego postanowienia. Zebrane w sprawie dowody pozwalały na wydanie orzeczenia reformatoryjnego (art. 437 § 2 k.p.k.).”

1.2.21. Obrońca z urzędu po prawomocnym zakończeniu postępowania

przepisy: art. 84 § 2 k.p.k.

hasła: obrońca z urzędu

Postanowienie z dnia 18 stycznia 2008 r., III KZ 133/07

Teza:

Obrońca wyznaczony z urzędu nie ma obowiązku podejmowania czynności po prawomocnym zakończeniu postępowania (art. 84 § 2 k.p.k.). Może zatem czynności nie podjąć, jak miało to miejsce w niniejszej sprawie. Nie można więc w takiej sytuacji przyjmować, że skazany pozbawiony wolności i nieobecny przy ogłoszeniu wyroku posiada obrońcę także po ogłoszeniu prawomocnego wyroku.

Z uzasadnienia:

„Sąd odwoławczy nie uwzględnił wniosku skazanego o sprowadzenie go na rozprawę. Skazany nie uczestniczył w niej i nie był obecny przy ogłoszeniu wyroku. W rozprawie uczestniczył obrońca z urzędu wyznaczony przez Sąd odwoławczy na podstawie art. 451 zd. ost. k.p.k. Po rozpoznaniu apelacji wniesionej przez skazanego Sąd Okręgowy w G. wyrokiem z dnia 11 października 2007 r. utrzymał w mocy wyrok Sądu Rejonowego w W. Skazanemu nie doręczono odpisu tego wyroku, ani pouczenia o prawie, terminie i sposobie wniesienia kasacji. W dniu 13 listopada 2007 r. skazany zwrócił się do Sądu odwoławczego z pisemną prośbą „o wynik rozprawy odwoławczej” i „umożliwienie odwołania się do wyższej instancji” – podkreślając brak wszelkiego kontaktu z obrońcą. Prośba ta potraktowana została jako wniosek o sporządzenie i doręczenie uzasadnienia wyroku. Zaskarżonym zarządzeniem odmówiono przyjęcia tego wniosku.

W uzasadnieniu zarządzenia wyrażono błędny pogląd w kwestii zakresu stosowania art. 422 § 2 k.p.k., a w konsekwencji także przepisu art. 419 § 2 k.p.k. Obrońca wyznaczony z urzędu nie ma obowiązku podejmowania czynności po prawomocnym zakończeniu postępowania (art. 84 § 2 k.p.k.). Może zatem czynności nie podjąć, jak miało to miejsce w niniejszej sprawie. Nie można

więc w takiej sytuacji przyjmować, że skazany pozbawiony wolności i nieobecny przy ogłoszeniu wyroku posiada obrońcę także po ogłoszeniu prawomocnego wyroku. Jeżeli zatem Sąd odwoławczy nie doręczy takiemu skazanemu odpisu wyroku wraz z pouczeniem o sposobie zaskarżenia, uznając, że oskarżony miał obrońcę – a tak właśnie postąpił Sąd w tej sprawie – to skazany nie wie w ogóle, czy wyrok zapadł, a jeżeli tak, jaka jest jego treść. Nie może też wnosić o sporządzenie i doręczenie wyroku z uzasadnieniem zgodnie z wymaganiem określonym w art. 524 § 1 k.p.k., nie znając – z braku pouczenia – terminów, od dotrzymania których zależy skuteczność podejmowanych czynności.

Jest oczywiste, że takie postępowanie Sądu prowadzi do pozbawienia skazanych pozostających w opisanej sytuacji, uprawnień do wniesienia kasacji. Sprzeczność takiej praktyki z przepisami prawa nie budzi wątpliwości. Jest ona przy tym zdumiewająca, skoro w rażąco nieracjonalny sposób wymaga się od osoby nie znającej treści wyroku i nie posiadającej wiadomości o sposobie zaskarżenia go, wiedzy o treści wyroku i o terminie złożenia wniosku określonego w art. 524 § 1 zd. 2 k.p.k. Tymczasem tak właśnie postąpiono w niniejszej sprawie.

Wskazane wyżej powody przesądzają o konieczności uwzględnienia zażalenia i uchyleniu zaskarżonego zarządzenia. Nie ma bowiem żadnych podstaw, aby twierdzić, że skazany nie dotrzymał terminu do złożenia wniosku. Termin ten biegnie przecież dla skazanego od dnia doręczenia mu odpisu wyroku, a tej czynności nie dopełniono. W sytuacji powstałej w niniejszej sprawie należy przyjąć, że złożone przez skazanego – po wydaniu wyroku i jego ogłoszeniu, a przed doręceniem odpisu wyroku – pismo, w którym zabiega o doręczeniu wyroku w celu złożenia środka zaskarżenia, jest wnioskiem o doręczenie wyroku z uzasadnieniem, złożonym z zachowaniem terminu. Doręczenia wymaga obecnie wyrok z uzasadnieniem i pouczenie o prawie, terminie i sposobie wniesienia kasacji.”

1.2.22. Kwalifikowanie czynu z art. 207 § 3 k.k.; obiektywne przypisanie skutku

przepisy: art. 207 § 3 k.k.

hasła: przestępstwa przeciwko rodzinie i opiece – znęcanie się, obiektywne przypisanie skutku

Postanowienie z dnia 9 października 2007 r., IV KK 274/07

Teza:

Uwzględniając naukę o obiektywnym przypisaniu, która znalazła już akceptację judykatury (zob. wyrok SN z 8 marca 2000 r., III KKN 231/98, OSNKW 2000, z. 5-6, poz. 45), trzeba powiedzieć, że in concreto prawidłowo zakwalifikowano zachowanie W. M. z dnia 15 marca 2006 r. z art. 207 § 3 k.k., skoro ustalono ponad wszelką wątpliwość, że czynnikiem decydującym o podjęciu przez pokrzywdzoną E. M. decyzji o targnięciu się na własne życie (przystąpiła wszak do realizacji zamiaru samobójczego) było znęcanie się nad nią skazanego, który skutek w postaci usiłowania zadania sobie śmierci przez córkę co najmniej mógł przewidzieć (art. 9 § 3 k.k.).

Z uzasadnienia:

„Sąd Rejonowy w R., wyrokiem z 23 października 2006 r., skazał W. M. na jednostkowe kary pozbawienia wolności: 1) trzech lat za fizyczne i psychiczne znęcanie się od marca 2004 r. do 15 marca 2006 r. nad żoną i czworgiem dzieci, czego następstwem było targnięcie się córki E. na własne życie (art. 207 § 1 i 3 k.k.); 2) trzech lat za nadużycie jesienią 2001 r. stosunku zależności i seksualne wykorzystanie 12-letniej córki E. (art. 200 § 1 k.k. w zw. z art. 199 k.k. w zw. z art. 201 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k.); 3) dwóch lat za usiłowanie seksualnego wykorzystania i seksualne wykorzystanie zimą 2004/2005 12-letniej córki G. (art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 200 § 1 k.k. i art. 200 § 1 k.k. w zw. z art. 12 k.k.). Karę łączną ukształtował na poziomie pięciu lat pozbawienia wolności.

Sąd Okręgowy w R., po rozpoznaniu w dniu 2 marca 2007 r. apelacji obrońcy, utrzymał w mocy zaskarżony wyrok w zasadniczej części, eliminując jedynie z kwalifikacji prawnej art. 201 k.k.

Kasację od prawomocnego wyroku sądu odwoławczego złożył obrońca skazanego. Podnosząc zarzuty rażącego naruszenia szeregu przepisów prawa procesowego, m. in. art. 201 k.p.k., art. 202 § 4 k.p.k. i art. 457 § 3 k.p.k., zażądał uchylecia zaskarżonego wyroku i przekazania sprawy Sądowi Okręgowemu w R. do ponownego rozpoznania w postępowaniu apelacyjnym.

Prokurator Okręgowy w R. w odpowiedzi na kasację wniósł o jej oddalenie. Stanowisko to podzielił obecny na rozprawie kasacyjnej prokurator Prokuratury Krajowej, dodając, że kasacja odznacza się oczywistą bezzasadnością.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja okazała się bezzasadna – i to w stopniu zbliżonym do oczywistego, o którym mowa w art. 535 § 3 k.p.k.

W pierwszym rzędzie należało odnieść się do zarzutów postawionych orzeczeniu sądu pierwszej instancji. Było to możliwe tylko przy założeniu – posługując się regułą interpretacyjną wyrażoną w art. 118 § 1 k.p.k. – że według skarżącego, sąd *ad quem* powinien był w tym zakresie dokonać określonych korektur orzeczenia sądu pierwszej instancji w związku z rozpoznaniem apelacji, czego jednak nie uczynił.

Zarzut zaniechania wyjaśnienia stanu zdrowia psychicznego skazanego, wiązany przez obrońcę z obrazą art. 201 k.p.k. i art. 202 § 4 k.p.k., został poddany trafnej krytyce w prokuratorskiej odpowiedzi na kasację. Zawarta w tym dokumencie procesowym argumentacja nie wymagała w gruncie rzeczy ani uzupełnienia, ani pogłębienia. Słusznie prokurator zwrócił uwagę, że poprzednie opinie psychiatryczne dotyczyły zupełnie innych czynów (art. 286 § 1 k.k. i art. 178a § 2 k.k.) i że dwie biegłe lekarki z zakresu psychiatrii uzasadniły w sposób przekonujący na rozprawie głównej swoje stanowisko. Kwestie te były podniesione w apelacji i sąd odwoławczy należycie do nich się ustosunkował.

Nie sposób zgodzić się ze skarżącym, że w rozpoznawanej sprawie zachodziła konieczność dopuszczenia dowodu z opinii biegłego toksykologa i że zrezygnowanie z tego dowodu stanowiło obrazę art. 193 § 1 k.p.k. i art. 201 k.p.k. Dobitnie trzeba podkreślić, że opinia biegłego chirurga W. S., chociaż odznaczała się zwięzłością, była jasna i kompletna (k. 181). Wbrew twierdzeniom autora kasacji, opierała się na dokumentacji medycznej, z której wyraźnie wynikało, że z pokrzywdzoną E. M. przeprowadzono w szpitalu bezpośredni wywiad, że pozostawała pod opieką na Oddziale Toksykologii i że zatrucie lekami potwierdził wynik badań laboratoryjnych (k. 164).

Twierdzenie skarżącego o naruszeniu w toku procesu art. 2 § 2 k.p.k., art. 4 k.p.k., art. 5 k.p.k., art. 7 k.p.k. i art. 410 k.p.k. nie mogło przynieść oczekiwanego przez niego rezultatu, jako że stawiając tezę o braku bezpośredniego zagrożenia życia E. M. i braku po jej stronie zamiaru targnięcia się na własne życie, obrońca w istocie podjął próbę przeforsowania niedopuszczalnego w postępowaniu kasacyjnym zarzutu błędu w ustaleniach faktycznych.

Uwzględniając naukę o obiektywnym przypisaniu, która znalazła już akceptację judykatury (zob. wyrok SN z 8 marca 2000 r., III KKN 231/98, OSNKW 2000, z. 5-6, poz. 45), trzeba powiedzieć, że *in concreto* prawidłowo zakwalifikowano zachowanie W. M. z dnia 15 marca 2006 r. z art. 207 § 3 k.k., skoro ustalono ponad wszelką wątpliwość, że czynnikiem decydującym o podjęciu przez pokrzywdzoną E. M. decyzji o targnięciu się na własne życie (przystąpiła wszak do realizacji zamiaru samobójczego) było znęcanie się nad nią skazanego, który skutek w postaci usiłowania zadania sobie śmierci przez córkę co najmniej mógł przewidzieć (art. 9 § 3 k.k.).”

1.2.23. Ponowny wniosek o wznowienie prawomocnie zakończonego postępowania

przepisy: art. 540 k.p.k.

hasła: wznowienie postępowania

Postanowienie z dnia 25 października 2007 r., IV KO 71/07

Teza:

Jeżeli prawomocnie oddalono wniosek o wznowienie postępowania, to ponowny wniosek, co do tego samego skazanego i w tej samej sprawie, musi opierać się na innych podstawach lub dowodach nieznanymi przedtem sądowi wskazujących, że skazany jest np. niewinny, a nie na faktach i dowodach, które stanowiły już podstawę prawomocnego rozstrzygnięcia w tym szczególnym postępowaniu.

Z uzasadnienia:

„Wniosek obrońcy skazanego należało pozostawić bez rozpoznania.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego, co autor wniosku całkowicie zignorował, wielokrotnie wyrażany był pogląd, że zasada prawomocności materialnej obowiązuje również w sprawach o wznowienie postępowania (postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 9 lutego 1980 r., IV KO 72/79, OSNKW 1980, z. 4, poz. 40; z dnia 16 grudnia 2004 r., IV KZ 57/04, OSNwSK 2004, poz. 2417, z dnia 18 marca 2005 r., III KO 13/05, niepubl.). Oznacza to, że jeżeli prawomocnie oddalono wniosek o wznowienie postępowania, to ponowny wniosek, co do tego samego skazanego i w tej samej sprawie, musi opierać się na innych podstawach lub dowodach nieznanymi przedtem sądowi wskazujących, że skazany jest np. niewinny, a nie na faktach i dowodach, które stanowiły już podstawę prawomocnego rozstrzygnięcia w tym szczególnym postępowaniu. Bez wątpliwej podstawy nie stanowi przywołanie we wniosku przepisu art. 540 § 1 pkt 2 lit. b k.p.k. w miejsce poprzednio podnoszonego art. 540 § 1 pkt 2 lit. a k.p.k., bowiem w obu wypadkach podstawa jest ta sama (nowe fakty lub dowody nieznanymi przedtem sądowi, które ujawniły się po wydaniu orzeczenia). Z kolei za nowe fakty lub dowody nie mogą zostać uznane takie okoliczności, wskazane w ponowionym wniosku o wznowienie postępowania, które stanowiły merytoryczny powód złożenia wcześniejszego wniosku, prawomocnie już rozpoznanego.

W niniejszej sprawie pierwszym prawomocnym rozstrzygnięciem było postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 16 lutego 2005 r., IV KO 56/04, oddalające wniosek obrońcy skazanego o wznowienie. Analiza złożonego w tamtym postępowaniu wniosku prowadzi do jednoznacznego stwierdzenia, że powołane przez obrońcę w kolejnym wystąpieniu z dnia 20 sierpnia 2007 r. okoliczności, jako nowe fakty lub dowody w rozumieniu art. 540 § 1 pkt 2 k.p.k., są tożsame z tymi, które stanowiły podstawę ustaleń zawartych we wcześniejszym, a powołanym wyżej, postanowieniu Sądu Najwyższego z dnia 16 lutego 2004 r. W obu wypadkach prowadzą się one bowiem do oświadczenia skazanego M. P. z dnia 30 grudnia 2003 r. i uzupełnienia tego oświadczenia z dnia 21 maja 2004 r. Skoro tak, to wobec wystąpienia ujemnej przesłanki procesowej postępowania wznowieniowego – oparcie żądania na tej samej podstawie faktycznej (art. 17 § 1 pkt 7 k.p.k. – powaga rzeczy osądzonej) – wniosek ten, z przyczyn formalnych nie mógł zostać rozpoznany.”

1.2.24. Zakres sformułowania „w sprawach o wykroczenia” z art. 110 § 1 k.p.s.w.

przepisy: art. 110 § 1 k.p.s.w.

hasła: kasacja – ogólnie

Postanowienie z dnia 26 października 2007 r., V KK 49/07

Teza:

Przepis art. 110 § 1 k.p.s.w. posługuje się pojęciem „w sprawach o wykroczenia”, które zarówno obejmuje sprawę, która prowadzona była od początku w trybie procedury wykroczeniowej, jak i taką, która wszczęta została w oparciu o przepisy Kodeksu postępowania karnego, a sąd odwoławczy przyjął w orzeczeniu kończącym, że czyn traktowany dotąd jako przestępstwo jest jedynie wykroczeniem.

Z uzasadnienia:

„W sprawach o wykroczenie podmiotami uprawnionymi do wniesienia kasacji są, stosownie do treści art. 110 § 1 k.p.s.w., jedynie (podkreślenie SN) Minister Sprawiedliwości – Prokurator Generalny lub Rzecznik Praw Obywatelskich, a w sprawach podlegających orzecznictwu sądów wojсковych także Naczelny Prokurator Wojskowy. Tym samym z tego nadzwyczajnego środka zaskarżenia nie mogą skorzystać strony, które jeżeli są zainteresowane kasacją, mogą jedynie występować do tych podmiotów do jej wniesienia z prośbą o rozważenie wystąpienia z kasacją.

Przepis art. 110 § 1 k.p.s.w. posługuje się pojęciem „w sprawach o wykroczenia”, które zarówno obejmuje sprawę, która prowadzona była od początku w trybie procedury wykroczeniowej, jak i taką, która wszczęta została w oparciu o przepisy Kodeksu postępowania karnego, a sąd odwoławczy przyjął w orzeczeniu kończącym, że czyn traktowany dotąd jako przestępstwo jest jedynie wykroczeniem (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 23 października 2003 r., IV KK 94/03, OSNKW 2004, nr 2, poz. 16).”

1.2.25. Obowiązek uiszczenia opłaty od kasacji

przepisy: art. 527 § 1 k.p.k.

hasła: kasacja – koszty

Postanowienie z dnia 26 października 2007 r., V KZ 61/07

Teza:

Wyjątki do zasady statuującej obowiązek uiszczenia przez strony opłaty od kasacji, przez wzgląd na funkcjonujący w orzecznictwie i nauce zakaz wykładni rozszerzającej wyjątków (exceptiones non sunt extendendae), nie powinny być poddawane interpretacji rozszerzającej.

Obowiązek zapłacenia w sprawie karnej opłaty od kasacji ciąży również – na podstawie art. 527 § 1 in principio k.p.k. – na Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych.

Z uzasadnienia:

„Wniesiony środek odwoławczy nie zasługiwał na uwzględnienie.

W pierwszym rzędzie wypada stwierdzić, że kwestię opłaty kasacyjnej w postępowaniu karnym reguluje w sposób kompletny art. 527 k.p.k. i wydane na podstawie § 5 tego przepisu rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 14 maja 2003 r. w sprawie wysokości opłaty od kasacji w sprawach karnych (Dz. U. Nr 97, poz. 886). Z unormowań tych jasno wynika, że opłata kasacyjna obowiązuje tylko strony (nie dotyczy więc podmiotów określonych w art. 521 k.p.k.) i że zwolnieni są od jej uiszczenia jedynie: w sposób bezwzględny – prokurator oraz strona będąca żołnierzem wskazanym w § 3 art. 527 k.p.k., natomiast w sposób względny – osoba pozbawiona wolności (art. 527 § 2 k.p.k.).

Przedstawione rozwiązania prawne ukształtowane zostały w taki a nie inny sposób ze względu na szczególny i wyodrębniony charakter postępowania kasacyjnego. Zwrócono na to uwagę w judykaturze, przyjmując, że nie są wolne od opłat kasacyjnych ani skargi kasacyjne wniesione w sprawach objętych tzw. ustawą rehabilitacyjną z dnia 23 lutego 1991 r., mimo że art. 13 tej ustawy nakłada na Skarb Państwa obowiązek ponoszenia w tychże sprawach kosztów postępowania (zob.

postanowienie 7 sędziów SN z 21 marca 1997 r., WKN 5/97, OSNKW 1997, z. 7 – 8, poz. 55), ani w sprawach o odszkodowanie za niesłuszne skazanie, tymczasowe aresztowanie lub zatrzymanie, mimo że art. 554 § 2 in fine k.p.k. zwalnia strony w tych sprawach od kosztów sądowych (zob. postanowienie SN z 9 lipca 1996 r., IV KZ 28/96, OSNKW 1996, z. 9 – 10, poz. 72).

Wskazane na wstępie wyjątki do zasady statuującej obowiązek uiszczenia przez strony opłaty od kasacji, przez wzgląd na funkcjonujący w orzecznictwie i nauce zakaz wykładni rozszerzającej wyjątków (*exceptiones non sunt extendendae*), nie powinny być poddawane interpretacji rozszerzającej. Tą racją kierował się Sąd Najwyższy, wypowiadając w postanowieniu z 26 maja 2000 r., V KKN 168/2000, pogląd, że obowiązek uiszczenia opłaty kasacyjnej spoczywa również na finansowym organie dochodzenia (OSNKW 2000, z. 7-8, poz. 72). Na marginesie trzeba dodać, że stanowisko to uległo dezaktualizacji, ale stało tak wskutek zmiany wprowadzonej do Kodeksu karnego skarbowego ustawą z dnia 28 lipca 2005 r. (Dz. U. Nr 178, poz. 1479).

Odwolanie się przez skarżącego do treści art. 114 ust. 4 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2007 r. Nr 11, poz. 74 ze zm.), który stanowi m.in., że „w zakresie prowadzonej działalności określonej w ustawie Zakład (...) nie ponosi opłat skarbowych i sądowych”, nie mogło przynieść oczekiwanego przez niego rezultatu. Punkt widzenia pełnomocnika oskarżyciela posiłkowego, według którego Zakład Ubezpieczeń Społecznych w myśl przywołanego przepisu ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych jest zwolniony od opłaty kasacyjnej w procesie karnym, należało ocenić jako błędny, ponieważ przy takim rozumieniu owego przepisu byłby zbędny człon „w zakresie prowadzonej działalności określonej w ustawie”, a przecieć zwrotu tego, co wypływa z założenia racjonalności prawodawczy, nie wolno wyklądać *per non est*, bowiem ma on wyraźną treść normatywną. Analiza treści ustawy z dnia 13 października 1998 r. prowadzi do wniosku, że w granicach działalności zakreślonych tą ustawą nie mieści się zaangażowanie Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w postępowanie karne, w tym również występowanie w nim w roli oskarżyciela posiłkowego. I nie ma tu nic do rzeczy ani fakt pokrzywdzenia Zakładu przestępnym zachowaniem, w wyniku którego poniósł on konkretną szkodę materialną, ani też zwalnianie ZUS od uiszczenia opłat przewidzianych przepisami ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych – Dz. U. Nr 167, poz. 1398 ze zm., jako że w tych wypadkach chodzi o działalność określoną w ustawie o systemie ubezpieczeń społecznych (zob. postanowienie SN z 8 lutego 2007 r., II UZ 59/06, niepubl.).

Jakkolwiek skarżący nie powołał się w zażaleniu, co czynił wcześniej, na treść art. 14 ustawy z dnia 23 czerwca 1973 r. o opłatach w sprawach karnych (Dz. U. z 1983 r. Nr 49, poz. 223 ze zm.), według którego instytucje państwowe i społeczne występujące w charakterze oskarżyciela posiłkowego lub oskarżyciela prywatnego nie ponoszą opłat, to jednak i do tej regulacji należało się ustosunkować, przynajmniej w sposób skrótowy. Zasadniczym argumentem przekreślającym możliwość wykorzystania przepisów tej ustawy w rozpoznawanej sprawie jest to, że przedmiotem jej są tylko wyczerpująco wyliczone w niej różne opłaty, m. in. od kar, środków karnych, wniosków, wśród których – co jest bezdyskusyjne i najważniejsze – nie ma opłaty od kasacji. Ta, o czym była już mowa wyżej, jest uregulowana w sposób autonomiczny w art. 527 k.p.k.

Rezultat wykładni językowej znajduje silne potwierdzenie w wykładni systemowej i celowościowej. Nawet wówczas, gdy uiszczenie opłaty kasacyjnej wymaga uruchomienia finansowych środków publicznych, aktualności nie traci funkcja tejże opłaty, która polega na zniechęcaniu stron do korzystania z nadzwyczajnego środka zaskarżenia, jakim jest kasacja, w każdej sprawie, niezależnie od tego, czy uruchomienie tej instytucji stwarza jakiegokolwiek szanse na podważenie prawomocnego wyroku.

Sumując: obowiązek zapłacenia w sprawie karnej opłaty od kasacji ciąży również – na podstawie art. 527 § 1 in principio k.p.k. – na Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych.”

1.2.26. Wyznaczanie kolejnego adwokata z urzędu

przepisy: art. 84 § 3 k.p.k.
hasła: obrońca z urzędu

Postanowienie z dnia 26 października 2007 r., V KZ 63/07

Teza:

Samo poinformowanie na piśmie przez wyznaczonego z urzędu adwokata o braku podstaw do wniesienia kasacji (art.84 § 3 k.p.k.) nie jest wystarczającym powodem do wyznaczenia oskarżonemu innego obrońcy z urzędu w celu sporządzenia i podpisania kasacji. Może to mieć miejsce tylko wtedy, gdy zostanie wykazane i ustalone, że poprzednio ustanowiony adwokat zaniedbał swych obowiązków w zakresie zleconych mu czynności.

Z uzasadnienia:

„Zażalenie okazało się bezzasadne – i to w stopniu oczywistym. Jego lektura pozwalała przypuszczać, że regulacja prawna, która miała zastosowanie przy wydaniu kwestionowanego zarządzenia, nie była dla skarżącego do końca jasna. Dlatego warto podkreślić, że samo poinformowanie na piśmie przez wyznaczonego z urzędu adwokata o braku podstaw do wniesienia kasacji (art. 84 § 3 k.p.k.) nie jest wystarczającym powodem do wyznaczenia oskarżonemu innego obrońcy z urzędu w celu sporządzenia i podpisania kasacji. Może to mieć miejsce tylko wtedy, gdy zostanie wykazane i ustalone, że poprzednio ustanowiony adwokat zaniedbał swych obowiązków w zakresie zleconych mu czynności. W konkretnym wypadku taka sytuacja nie zaistniała: ani nie dostrzegł jej organ sądowy, ani też nie stwierdzono jej w wewnątrz-korporacyjnym postępowaniu dyscyplinarnym. W tych warunkach samo gołosłowne podważanie przez autora zażalenia kompetencji i dobrej woli obrońcy, którego wyznaczono skazanemu w dniu 24 maja 2007 r. w celu rozważenia celowości sporządzenia kasacji, a także podniesienie przez skarżącego, że w toku procesu sądy dopuściły się obrazy prawa, nie mogło z oczywistych względów przynieść oczekiwanego przez niego rezultatu.”

1.4. Zagadnienia prawne

1.4.1. Rozpoznawanie zażalenia na postanowienie prokuratora o umorzeniu postępowania w świetle zmian wprowadzonych ustawą z dnia 29 marca 2007 r.

przepisy: ustawa z dnia 29 marca 2007 r. o zmianie ustawy o prokuraturze, ustawy – Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 64, poz. 432), art. 330 § 2 k.p.k., art. 465 § 2 k.p.k.
hasła: zażalenie – ogólnie (zob. środki zaskarżenia – zwyczajne)

Pytanie prawne Sądu Rejonowego dla m.st. Warszawy w Warszawie, I KZP 39/07

„a) Czy po dniu 12 lipca 2007 r., tj. po dniu wejścia w życie ustawy z dnia 29 marca 2007 r. o zmianie ustawy o prokuraturze, ustawy - Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 64, poz. 432) dopuszczalne jest rozpoznanie zażalenia wniesionego przed tym dniem na postanowienie prokuratora o umorzeniu postępowania przygotowawczego w sprawie, w której sąd rozstrzygał już w przedmiocie zażalenia na uprzednio wydane postanowienie prokuratora o umorzeniu postępowania przygotowawczego i uchylił takie postanowienie?

A w przypadku odpowiedzi pozytywnej:

b) Jaki organ jest po dniu 12 lipca 2007 r. właściwy do rozpoznania takiego zażalenia: prokurator nadrzędny nad prokuratorem który wydał zaskarżone postanowienie – zgodnie z treścią art. 330 § 2 k.p.k. w brzmieniu obowiązującym do dnia 12 lipca 2007 r. czy też sąd właściwy do rozpoznania sprawy – zgodnie z treścią art. 465 § 2 k.p.k. w brzmieniu nadanym ustawą z dnia 29 marca 2007 r. o zmianie ustawy o prokuraturze, ustawy - Kodeks postępowania karnego i innych ustaw (Dz. U. Nr 64, poz. 432)?”

Termin rozstrzygnięcia:

1.4.2. Rozpoznawanie zażalenia na postanowienie prokuratora o umorzeniu postępowania w świetle zmian wprowadzonych ustawą z dnia 29 marca 2007 r.

przepisy: ustawa z dnia 29 marca 2007 r. o zmianie ustawy o prokuraturze, ustawy – Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 64, poz. 432), art. 330 § 2 k.p.k., art. 465 § 2 k.p.k.

hasła: zażalenie – ogólnie (zob. środki zaskarżenia – zwyczajne)

Pytanie prawne Sądu Rejonowego dla m.st. Warszawy w Warszawie, **I KZP 40/07**

„a) Czy po dniu 12 lipca 2007 r., tj. po dniu wejścia w życie ustawy z dnia 29 marca 2007 r. o zmianie ustawy o prokuraturze, ustawy – Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 64, poz. 432) dopuszczalne jest rozpoznanie zażalenia wniesionego przed tym dniem na postanowienie prokuratora o umorzeniu postępowania przygotowawczego w sprawie, w której sąd rozstrzygał już w przedmiocie zażalenia na uprzednio wydane postanowienie prokuratora o umorzeniu postępowania przygotowawczego i uchylił takie postanowienie?

A w przypadku odpowiedzi pozytywnej:

b) Jaki organ jest po dniu 12 lipca 2007 r. właściwy do rozpoznania takiego zażalenia: prokurator nadrzędny nad prokuratorem który wydał zaskarżone postanowienie – zgodnie z treścią art. 330 § 2 k.p.k. w brzmieniu obowiązującym do dnia 12 lipca 2007 r. czy też sąd właściwy do rozpoznania sprawy – zgodnie z treścią art. 465 § 2 k.p.k. w brzmieniu nadanym ustawą z dnia 29 marca 2007 r. o zmianie ustawy o prokuraturze, ustawy – Kodeks postępowania karnego i innych ustaw (Dz. U. Nr 64, poz. 432)?”

Termin rozstrzygnięcia:

1.4.3. Rozpoznawanie zażalenia na postanowienie prokuratora o umorzeniu postępowania w świetle zmian wprowadzonych ustawą z dnia 29 marca 2007 r.

przepisy: ustawa z dnia 29 marca 2007 r. o zmianie ustawy o prokuraturze, ustawy – Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 64, poz. 432), art. 330 § 2 k.p.k., art. 465 § 2 k.p.k.

hasła: zażalenie – ogólnie (zob. środki zaskarżenia – zwyczajne)

Pytanie prawne Sądu Rejonowego dla m.st. Warszawy w Warszawie, **I KZP 41/07**

„a) Czy po dniu 12 lipca 2007 r., tj. po dniu wejścia w życie ustawy z dnia 29 marca 2007 r. o zmianie ustawy o prokuraturze, ustawy – Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 64, poz. 432) dopuszczalne jest rozpoznanie zażalenia wniesionego przed tym dniem na postanowienie prokuratora o umorzeniu postępowania przygotowawczego w sprawie, w której sąd rozstrzygał już w przedmiocie zażalenia na uprzednio wydane postanowienie prokuratora o umorzeniu postępowania przygotowawczego i uchylił takie postanowienie?

A w przypadku odpowiedzi pozytywnej:

b) Jaki organ jest po dniu 12 lipca 2007 r. właściwy do rozpoznania takiego zażalenia: prokurator nadrzędny nad prokuratorem który wydał zaskarżone postanowienie – zgodnie z treścią art. 330 § 2 k.p.k. w brzmieniu obowiązującym do dnia 12 lipca 2007 r. czy też sąd właściwy do rozpoznania sprawy – zgodnie z treścią art. 465 § 2 k.p.k. w brzmieniu nadanym ustawą z dnia 29 marca 2007 r. o zmianie ustawy o prokuraturze, ustawy - Kodeks postępowania karnego i innych ustaw (Dz. U. Nr 64, poz. 432)?”

Termin rozstrzygnięcia:

1.4.4. Właściwość sądu w świetle zmian wprowadzonych ustawą z dnia 29 marca 2007 r.

przepisy: ustawa z dnia 29 marca 2007 r. o zmianie ustawy o prokuraturze, ustawy – Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 64, poz. 432)

hasła: właściwość rzeczowa

Pytanie prawne Sądu Okręgowego w Szczecinie, **I KZP 42/07**

„Czy określenie użyte w art. 6 ustawy z dnia 29 marca 2007 r. o zmianie ustawy o prokuraturze, ustawy – Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 64, poz. 432), że sprawy "toczą się do końca postępowania w danej instancji według przepisów dotychczasowych" odnosi się tylko do przepisów dotyczących "toczenia się postępowania", czy także do właściwości sądu?”

Termin rozstrzygnięcia:

1.4.5. Odpowiedzialność karna za dalszy obrót towarem opatrzonym podrobionym znakiem towarowym

przepisy: art. 291 k.k., art. 292 k.k., art. 305 ust. 1 ustawy z dnia 30 czerwca 2000 r. – Prawo własności przemysłowej (tekst jedn.: Dz. U. z 2003 r. Nr 119, poz. 1117 ze zm.) o zmianie ustawy o prokuraturze, ustawy – Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 64, poz. 432)

hasła: paserstwo (zob. przestępstwa przeciwko mieniu – paserstwo); przestępstwa przeciwko mieniu – paserstwo (zob. paserstwo)

Pytanie prawne Sądu Okręgowego w Poznaniu, **I KZP 1/08**

„Czy z faktu nieuwzględnienia przez ustawodawcę w art. 305 ust. 1 ustawy z dnia 30 czerwca 2000r. (Dz. U. z 2003 r. Nr 119, poz. 1117 ze zm.) – Prawo własności przemysłowej w brzmieniu sprzed nowelizacji z dnia 31 sierpnia 2007r. (Dz. U. Nr 136, poz. 958) typu czynu zabronionego penalizującego działanie osób, które towar opatrzony podrobionymi znakami towarowymi po uprzednim nabyciu – oferują do kolejnej, następczej sprzedaży należy wnioskować, że wolą ustawodawcy było pozostawienie tego rodzaju zachowań bezkarnymi, czy też możliwym jest analiza takich czynów pod kątem wypełnienia znamion przestępstwa paserstwa określonego normą 291 k.k. lub 292 k.k.?”

Termin rozstrzygnięcia:

1.4.6. Odpowiedzialność karna za dalszy obrót towarem opatrzonym podrobionym znakiem towarowym

przepisy: art. 35 § 1 k.p.k., art. 35 § 3 k.p.k., art. 426 § 2 k.p.k.

hasła: właściwość miejscowa

Pytanie prawne Sądu Rejonowego Gdańsk-Południe w Gdańsku, **I KZP 2/08**

„Czy postanowienie sądu rejonowego o przekazaniu według właściwości miejscowej sprawy zażalenia na postanowienie prokuratora o odmowie wszczęcia postępowania przygotowawczego jest orzeczeniem sądu odwoławczego w rozumieniu art. 426 § 2 k.p.k., a jeżeli tak, to, czy na takie postanowienie sądu rejonowego służy zażalenie do przelozonego sądu okręgowego?”

Termin rozstrzygnięcia:

1.4.7. Odpowiedzialność karna za dalszy obrót towarem opatrzonym podrobionym znakiem towarowym

przepisy: art. 35 § 1 k.p.k., art. 35 § 3 k.p.k., art. 426 § 2 k.p.k.

hasła: właściwość miejscowa

Pytanie prawne Sądu Rejonowego Gdańsk-Południe w Gdańsku, **I KZP 3/08**

„Czy postanowienie sądu rejonowego o przekazaniu według właściwości miejscowej sprawy zażalenia na postanowienie prokuratora o odmowie wszczęcia postępowania przygotowawczego jest orzeczeniem sądu odwoławczego w rozumieniu art. 426 § 2 k.p.k., a jeżeli tak, to, czy na takie postanowienie sądu rejonowego służy zażalenie do przelozonego sądu okręgowego?”

Termin rozstrzygnięcia:

1.4.8. Odpowiedzialność karna za dalszy obrót towarem opatrzonym podrobionym znakiem towarowym

przepisy: art. 35 § 1 k.p.k., art. 35 § 3 k.p.k., art. 426 § 2 k.p.k.

hasła: właściwość miejscowa

Pytanie prawne Sądu Rejonowego Gdańsk-Południe w Gdańsku, **I KZP 4/08**

„Czy postanowienie sądu rejonowego o przekazaniu według właściwości miejscowej sprawy zażalenia na postanowienie prokuratora o odmowie wszczęcia postępowania przygotowawczego jest orzeczeniem sądu odwoławczego w rozumieniu art. 426 § 2 k.p.k., a jeżeli tak, to, czy na takie postanowienie sądu rejonowego służy zażalenie do przelozonego sądu okręgowego?”

Termin rozstrzygnięcia:

1.4.9. Odpowiedzialność karna za dalszy obrót towarem opatrzonym podrobionym znakiem towarowym

przepisy: art. 35 § 1 k.p.k., art. 35 § 3 k.p.k., art. 426 § 2 k.p.k.

hasła: właściwość miejscowa

Pytanie prawne Sądu Rejonowego Gdańsk-Południe w Gdańsku, **I KZP 5/08**

„Czy postanowienie sądu rejonowego o przekazaniu według właściwości miejscowej sprawy zażalenia na postanowienie prokuratora o odmowie wszczęcia postępowania przygotowawczego jest orzeczeniem sądu odwoławczego w rozumieniu art. 426 § 2 k.p.k., a jeżeli tak, to, czy na takie postanowienie sądu rejonowego służy zażalenie do przelozonego sądu okręgowego?”

Termin rozstrzygnięcia:

2. Orzecznictwo Trybunału Konstytucyjnego dotyczące prawa karnego

(opr. Leszek Ziomek, asystent w Izbie Karnej SN)

2.1. Wyroki i postanowienia Trybunału Konstytucyjnego

(źródło: www.trybunal.gov.pl)

2.1.1. Pytanie prawne Sądu Rejonowego w Siemianowicach Śląskich dotyczące odpowiedzialności karnej za przestępstwo skarbowe (sygn. akt P 35/06)

W dniu 8 stycznia 2008 r. o godz. 10.00 Trybunał Konstytucyjny rozpoznał pytanie prawne Sądu Rejonowego w Siemianowicach Śląskich dotyczące odpowiedzialności karnej za przestępstwo skarbowe.

Trybunał Konstytucyjny orzekł, że art. 17 § 1 pkt 2 i 4 oraz art. 18 § 1 pkt 1 ustawy z dnia 10 września 1999 r. – Kodeks karny skarbowy są zgodne z art. 42 ust. 1 i 3 oraz z art. 2 Konstytucji.

Kwestionowane przepisy dotyczą środka karnego w postaci dobrowolnego poddania się odpowiedzialności. Zgodnie z nimi sąd może udzielić zezwolenia na dobrowolne poddanie się odpowiedzialności tylko wtedy, gdy wina sprawcy i okoliczności popełnienia przestępstwa lub wykroczenia skarbowego nie budzą wątpliwości. Jednocześnie sprawca uiszcza kwotę odpowiadającą co najmniej najniższej karze grzywny grożącej za dany czyn zabroniony oraz co najmniej zryczałtowaną równowartość kosztów postępowania. Ponadto sąd, udzielając zezwolenia na dobrowolne poddanie się odpowiedzialności, orzeka tytułem kary grzywny kwotę uiszczoną przez sprawcę. Trybunał stwierdził, że orzeczenie środka o charakterze represyjnym wobec jednostki następuje dopiero z chwilą udzielenia przez sąd zezwolenia na dobrowolne poddanie się odpowiedzialności. Następuje to bowiem w momencie orzeczenia tytułem kary grzywny kwoty uiszczonej przez sprawcę. Zastosowanie środka o charakterze represyjnym jest reakcją na zachowanie zawinione. Sąd może udzielić zezwolenia na dobrowolne poddanie się odpowiedzialności jedynie wtedy, gdy wina sprawcy i okoliczności popełnienia przestępstwa lub wykroczenia skarbowego nie budzą wątpliwości.

Wniosek organu o udzielenie sprawcy przez sąd zezwolenia na dobrowolne poddanie się odpowiedzialności kierowany jest do sądu zamiast aktu oskarżenia. Wymaga zatem nie tylko uzgodnień ze sprawcą odnośnie ponoszonych przezeń dolegliwości majątkowych, ale przede wszystkim dokonania ustaleń wskazujących na istnienie podstaw jego odpowiedzialności w stopniu pozwalającym na wniesienie oskarżenia, a więc takich, które stwarzają przekonanie organu o sprawstwie danej osoby oraz o ponoszeniu przez nią odpowiedzialności za popełniony czyn. Stąd też wymóg wskazania w uzasadnieniu kierowanego do sądu wniosku organu dowodów, z których wynika, iż okoliczności popełnienia czynu i wina sprawcy nie budzą wątpliwości.

Rozprawie przewodniczył sędzia TK Bohdan Zdziennicki, a sprawozdawcą była sędzia TK Maria Gintowt-Jankowicz.

Wyrok jest ostateczny, a jego sentencja podlega ogłoszeniu w Dzienniku Ustaw.

2.2. Wokanda Trybunału Konstytucyjnego

(źródło: www.trybunal.gov.pl)

2.2.1. Wniosek Sądu Rejonowego w Siemianowicach Śląskich dotyczący zasad dobrowolnego podanie się odpowiedzialności w postępowaniu karnoskarbowym (sygn. akt P 35/06)

W dniu 8 stycznia 2008 r., o godz. 10 Trybunał Konstytucyjny rozpozna pytanie prawne Sądu Rejonowego w Siemianowicach Śląskich – czy art. 17 § 1 pkt 2 i 4 oraz art. 18 § 1 pkt 1 ustawy z dnia 10 września 1999 roku - Kodeks karny skarbowy są zgodne z art. 2 oraz z art. 42 ust. 1 i 3 Konstytucji RP.

Rozprawie będzie przewodniczył sędzia TK Adam Jamróż a sprawozdawcą będzie sędzia TK Maria Gintowt-Jankowicz.

2.2.2. Wniosek Sądu Okręgowego w Poznaniu Wydział V Penitencjarny dotyczący obowiązku przeprowadzenia przez sąd dowodu z opinii biegłych (sygn. akt P 62/07)

Do Trybunału Konstytucyjnego wpłynął wniosek Sądu Okręgowego w Poznaniu Wydział V Penitencjarny o zbadanie czy art. 162 § 1 zd. 2 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 roku – Kodeks karny wykonawczy, w brzmieniu nadanym ustawą z dnia 27 lipca 2005 roku o zmianie ustawy – Kodeks karny, ustawy – Kodeks postępowania karnego i ustawy – Kodeks karny wykonawczy, w zakresie w jakim przepis ten nakłada na sąd obowiązek przeprowadzenia dowodu z opinii biegłych, nie precyzując liczby i specjalności biegłych oraz przedmiotu opinii, jest zgodny z art. 2 i art. 45 ust. 1 Konstytucji RP.

2.2.3. Wniosek Sądu Rejonowego w Płocku VIII Wydział Grodzki dotyczący kary grzywny za naruszenie obowiązków określonych w regulaminie utrzymania porządku i czystości na terenie miasta (sygn. akt P 65/07)

Do Trybunału Konstytucyjnego wpłynął wniosek Sądu Rejonowego w Płocku VIII Wydział Grodzki o zbadanie czy art. 10 ust. 2a ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach jest zgodny z art. 2, art. 31 ust. 3, art. 32 ust. 1 i art. 42 ust. 1 Konstytucji RP.

2.2.4. Wniosek Rzecznika Praw Obywatelskich dotyczący zasad przymusowego doprowadzenia osoby podejrzanej (sygn. akt K 34/06)

W dniu 5 lutego 2008 r., o godz. 13 Trybunał Konstytucyjny rozpozna wniosek w sprawie zgodności art. 247 § 1 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego z art. 41 ust. 1 w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP.

Rozprawie będzie przewodniczył sędzia TK Wojciech Hermeliński a sprawozdawcą będzie sędzia TK Marian Grzybowski.

2.2.5. Pytanie prawne Sądu Rejonowego w Starogardzie Gdańskim VI Wydział Grodzki dotyczące prawa do obrony (sygn. akt P 48/06)

W dniu 19 lutego 2008 r., o godz. 13 Trybunał Konstytucyjny rozpozna pytanie prawne Sądu Rejonowego w Starogardzie Gdańskim VI Wydział Grodzki w sprawie zgodności art. 22 ustawy z dnia 24 sierpnia 2001 r. – Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia z art. 2 oraz art. 42 ust. 2 Konstytucji RP.

Rozprawie będzie przewodniczył sędzia TK Mirosław Wyrzykowski a sprawozdawcą będzie sędzia TK Wojciech Hermeliński.

2.2.6. Pytanie prawne Sądu Najwyższego dotyczące zakazu orzekania na niekorzyść oskarżonego (sygn. akt P 3/08)

Do Trybunału Konstytucyjnego wpłynęło pytanie prawne Sądu Najwyższego o zbadanie czy art. 434 § 3 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego, dodany przez art. 1 pkt 176 ustawy z dnia 10 stycznia 2003 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego, ustawy – Przepisy wprowadzające Kodeks postępowania karnego, ustawy o świadku koronnym oraz ustawy o ochronie informacji niejawnych – w zakresie, w jakim wyłącza stosowanie, określonego w art. 434 § 1 Kodeksu postępowania karnego, zakazu orzekania na niekorzyść oskarżonego, w wypadku skazania z zastosowaniem art. 387 Kodeksu postępowania karnego, jest zgodny z art. 42 ust. 2 w związku z art. 31 ust. 3, art. 78 oraz art. 176 ust. 1 Konstytucji RP.

2.2.7. Pytanie prawne Sądu Rejonowego w Żyrardowie dotyczące wydłużenia okresów przedawnienia karalności czynów (sygn. akt P 4/08)

Do Trybunału Konstytucyjnego wpłynęło pytanie prawne Sądu Rejonowego w Żyrardowie o zbadanie czy art. 2 ustawy z dnia 3 czerwca 2005 r. o zmianie ustawy Kodeks karny z art. 7 ust. 1 zdanie drugie Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności sporządzonej w Rzymie dnia 4 listopada 1950 r. oraz z art. 15 ust. 1 zd. 2 Międzynarodowego Paktu Praw Obywatelskich i Politycznych otwartego do podpisu w Nowym Jorku dnia 19 grudnia 1966 r.

2.2.8. Wniosek Rzecznika Praw Obywatelskich dotyczący zasad skreślania z ewidencji instruktorów szkolących osoby do kierowania pojazdami silnikowymi (sygn. akt K 30/07)

W dniu 20 lutego 2008 r., o godz. 13 Trybunał Konstytucyjny rozpozna wniosek w sprawie zgodności art. 105 ust. 2 pkt 6 ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. – Prawo o ruchu drogowym w części zawierającej zwrot "lub wykroczenie" z art. 2 Konstytucji RP oraz z art. 32 i 65 ust. 1 w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP.

Rozprawie będzie przewodniczył sędzia TK Zbigniew Cieślak a sprawozdawcą będzie sędzia TK Janusz Niemcewicz.

2.2.9. Skarga konstytucyjna Stanisława S. dotycząca pozbawienia prawa do wniesienia zażalenia do sądu dyscyplinarnego na postanowienie rzecznika dyscyplinarnego o umorzeniu postępowania (sygn. akt SK 3/07)

W dniu 4 marca 2008 r., o godz. 10 Trybunał Konstytucyjny rozpozna skargę konstytucyjną w sprawie zgodności art. 114 § 6 ustawy z dnia 6 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych z art. 32 Konstytucji RP, art. 45 Konstytucji RP i art. 6 Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności, a także z art. 78 Konstytucji RP oraz z art. 91 ust. 2 Konstytucji RP.

Rozprawie będzie przewodniczył sędzia TK Janusz Niemcewicz a sprawozdawcą będzie sędzia TK Ewa Łętowska.

3. Legislacja

3.1. Akty normatywne dotyczące prawa karnego

3.1.2. Wchodzą w życie:

- **W dniu 1 stycznia 2008 r.** – Ustawa z dnia 29 marca 2007 r. o zmianie ustawy o Krajowym Centrum Szkolenia Kadr Sądów Powszechnych i Prokuratury oraz niektóre inne ustawy. (Dz. U. z 2007 r. Nr 64, poz. 433)

Zmiany w ustawie o Krajowym Centrum Szkolenia Kadr Sądów Powszechnych i Prokuratury dotyczą przede wszystkim wprowadzenia jej nowego zadania w postaci prowadzenia aplikacji sądowo-prokuratorskiej. Zmiany w ustawie o prokuraturze dotyczą natomiast wojskowych aplikantów prokuratorskich, a zmiany w ustawie Prawo o ustroju sądów wojskowych – aplikantów w wojskowym sądzie garnizonowym.

Pełen tekst: <http://bap-ppsp.lex.pl/serwis/du/2007/0433.htm>

3.2. Prace legislacyjne rządu

3.3. Prace legislacyjne Sejmu i Senatu RP

3.3.1. Sejm

3.3.1.1. Nowe projekty

- **Do Sejmu wpłynął poselski projekt ustawy o zmianie ustawy o prokuraturze** (tekst wraz z uzasadnieniem: <http://orka.sejm.gov.pl/proc6.nsf/opisy/131.htm>)
- **Do Sejmu wpłynął poselski projekt ustawy o uczestnictwie pracowników w spółce powstałej w wyniku transgranicznego połączenia się spółek.** (tekst wraz z uzasadnieniem: <http://orka.sejm.gov.pl/Druki6ka.nsf/wgdruku/144>)

Art. 51.1. Kto, będąc członkiem organu zarządzającego spółki powstałej w wyniku transgranicznego połączenia się spółek, właściwego organu spółki uczestniczącej, spółki zależnej albo kierownictwa zakładu, niezależnie od miejsca statutowej siedziby spółki powstałej w wyniku transgranicznego połączenia się spółek:

- 1) uniemożliwia lub utrudnia utworzenie specjalnego zespołu negocjacyjnego lub zespołu przedstawicielskiego, a w szczególności nie powiadamia uprawnionych organizacji związkowych o terminie i sposobie przeprowadzenia wyborów członków specjalnego zespołu negocjacyjnego;
 - 2) uniemożliwia lub utrudnia działanie specjalnego zespołu negocjacyjnego lub zespołu przedstawicielskiego
 - 3) 3) dyskryminuje członka specjalnego zespołu negocjacyjnego, członka zespołu przedstawicielskiego lub przedstawiciela pracowników w radzie nadzorczej spółki powstałej w wyniku transgranicznego połączenia się spółek w związku z pełnioną przez niego funkcją; - podlega karze ograniczenia wolności albo grzywny.
2. Postępowanie w sprawach określonych w ust. 1 toczy się na podstawie przepisów ustawy z dnia 24 sierpnia 2001 r. – Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia (Dz. U. Nr 106, poz. 1148 z późn. zm.). W tych sprawach oskarżycielem publicznym jest inspektor pracy.

3.3.1.2. Posiedzenia plenarne

- **Na posiedzeniu w dniach 9 – 11 stycznia przeprowadzono pierwsze czytanie** rządowego projektu ustawy o zmianie ustawy o ofercie publicznej i warunkach wprowadzania instrumentów finansowych do zorganizowanego systemu obrotu oraz o spółkach publicznych oraz o zmianie innych ustaw
(tekst ustawy wraz z uzasadnieniem: <http://orka.sejm.gov.pl/proc6.nsf/opisy/63.htm>)
- **Na posiedzeniu w dniach 9 – 11 przeprowadzono pierwsze czytanie** rządowego projektu ustawy o zmianie ustawy o obrocie instrumentami finansowymi oraz niektórych innych ustaw
(tekst ustawy wraz z uzasadnieniem: <http://orka.sejm.gov.pl/proc6.nsf/opisy/64.htm>)
- **Na posiedzeniu w dniach 9 – 11 stycznia przeprowadzono pierwsze czytanie** rządowego projektu ustawy o zmianie ustawy o funduszach inwestycyjnych
(tekst ustawy wraz z uzasadnieniem: <http://orka.sejm.gov.pl/proc6.nsf/opisy/61.htm>)

3.3.1.3. Prace komisji sejmowych

3.3.2. Senat

3.3.2.1. Posiedzenia plenarne

3.3.2.2. Prace komisji senackich

4. Analizy

4.1. Sprawy karne w orzecznictwie NSA

Analiza orzeczeń zamieszczonych w oficjalnym publikatorze *Orzecznictwo Naczelnego Sądu Administracyjnego i wojewódzkich sądów administracyjnych nr 6 z 2007 r.*

(opr. Anna Błachnio-Parzych)

4.1.1. Ocena czynności prawnych stanowiących podstawę do uzyskania zwrotu podatku

przepisy: art. 3 ust. 1 pkt 1 i art. 4 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. Nr 112, poz. 1198 ze zm.)

hasła: prawa człowieka

Wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Warszawie z dnia 22 lutego 2006 r., II SA/Wa 1720/05

Teza:

Składając wniosek o udostępnienie informacji publicznej przetworzonej, o której stanowi przepis art. 3 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. Nr 112, poz. 1198 ze zm.), wnioskodawca nie ma obowiązku wskazywać, że żądana informacja ma charakter informacji przetworzonej. Obowiązek ustalenia, czy objęta wnioskiem informacja ma taki charakter, ciąży na organach wymienionych w art. 4 ust. 1 i 2 ustawy, a odmowa jej udostępnienia może nastąpić tylko wówczas, gdy wnioskodawca nie wykaże interesu publicznego.

Omówienie:

Prezentowany wyrok dotyczył oceny odmowy udzielenia informacji publicznej odnoszącej się m.in. do wykazu wszystkich osób zatrudnionych w jednostkach podległych jednej z prokuratur apelacyjnych. Osoba wnioskująca o udzielenie tej informacji domagała się również informacji o pełnionych przez tych pracowników funkcjach, informacji o ich kompetencjach i kwalifikacjach, przedstawienia rozstrzygnięć wydanych przez podległe organizacyjnie prokuratury w lutym 2005 r., wykazu zebrań, narad, konferencji i odpraw odbytych w tym czasie, tematy na nich poruszane oraz koszty przeprowadzenia tych spotkań.

Z uzasadnienia:

„W sytuacji gdy podmiot zobowiązany do udzielenia informacji publicznej nie dysponuje na dzień złożenia wniosku gotową informacją, a jej udostępnienie wymaga podjęcia dodatkowych czynności polegających na sięgnięciu np. do dokumentacji źródłowej, wtedy wytworzenie dokumentu żądanej treści wskazywać będzie na proces jej przetworzenia. Wówczas żądana informacja będzie miała charakter informacji przetworzonej, tj. takiej, która co do zasady wymaga dokonania stosownych analiz, obliczeń, zestawień statystycznych połączonych z zaangażowaniem w ich pozyskanie określonych środków osobowych i finansowych.

W myśl art. 3 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. Nr 112, poz. 1198 z późn. zm.), uzyskanie tego typu informacji możliwe jest w zakresie, w jakim jest to szczególnie uzasadnione ze względu na interes publiczny.

(...)

Podkreślić jednak należy, że wnioskodawca występujący o udostępnienie informacji publicznej nie musi wiedzieć na etapie składania wniosku, że żądana informacja ma charakter informacji publicznej przetworzonej, a zatem w momencie formułowania i kierowania wniosku wskazywać powodów, dla których spełnienie jego żądania będzie szczególnie istotne dla interesu publicznego.

(...)

W świetle cytowanego wyżej art. 14 ust. 2 przedmiotowej ustawy dysponent informacji publicznej przetworzonej winien więc powiadomić pisemnie wnioskodawcę o przyczynach braku możliwości udostępnienia żądanej informacji z uwagi na to, iż ma ona charakter informacji publicznej przetworzonej i wskazać, że jej udostępnienie może nastąpić niezwłocznie po wykazaniu powodów, dla których spełnienie jego żądania będzie szczególnie istotne dla interesu publicznego.”

6. Przegląd książek i czasopism

(opr. Leszek Ziomek, asystent w Izbie Karnej SN)

6.1. Przegląd książek

- ▶ *Lach*: Europejskie prawo karne. Zarys wykładu, Warszawa 2008, s. 152
- ▶ *K. Łucarz, A. Muszyńska*: Ustawa o przeciwdziałaniu narkomanii. Komentarz, Warszawa 2008, s. 900
- ▶ *Siemaszko (red.)*: Prawo w działaniu. Tom 3. Sprawy karne, Warszawa 2008, s. 240
- ▶ *G. Gozdór*: Bezpieczeństwo imprez masowych. Komentarz, Warszawa 2008, s. 268
- ▶ *Marek*: Prawo wykroczeń (materialne i procesowe), Warszawa 2008, s. 257
- ▶ *Adamski, J. Bojarski, P. Chrzczonowicz, M. Filar, P. Girdwoyń*: Prawo karne i wymiar sprawiedliwości państw Unii Europejskiej. Wybrane zagadnienia, Toruń 2008, s. 517
- ▶ *Z. Holda, K. Postulski*: Kodeks karny wykonawczy. Komentarz, Warszawa 2007, s. 742
- ▶ *T. Srogosz*: Ustawa o przeciwdziałaniu narkomanii. Komentarz. Wydanie 2, Warszawa 2008, s. 560

6.2. Przegląd czasopism

- **Boston IT Security Review 2007 Nr 12**
 - ▶ *S. Małycha*: E-śledztwo w biznesie
 - ▶ *I. Poltkowska*: Karalność tzw. przestępstwa hackingu
- **Paragraf na drodze 2007 Nr 12**
 - ▶ *A. Pikulik*: Glosa do postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 29 sierpnia 2007 r., sygn. I KZP 23/07 w sprawie orzekania środka karnego zakazu prowadzenia pojazdów
 - ▶ *R. A. Stefański*: Zatrzymanie prawa jazdy za długi
 - ▶ *W. Kotowski*: Brak wyobraźni przyczyną wypadku
 - ▶ *W. Wach*: Zderzenia z barierami drogowymi. Część 1: budowa bariery
- **Paragraf na drodze 2008 Nr 1**
 - ▶ *A. Jasiński*: Ocena skutków wyroku Trybunału Konstytucyjnego stwierdzającego brak kompetencji straży miejskiej do używania fotoradarów
 - ▶ *A. Skowron*: Wokół „trybów przyspieszonych” (część 2)
 - ▶ *R. A. Stefański*: Odpowiedzialność za spowodowanie zagrożenia w ruchu drogowym przez nietrzeźwego sprawcę

- **Prawo bankowe 2007 Nr 11**
 - ▶ *J. Byrski*: Zakres oraz zasady udzielania przez bank uprawnionym organom informacji stanowiących tajemnicę bankową na tle proponowanych zmian w ustawie Prawo bankowe

- **Przeгляд Sądowy 2007 Nr 11-12**
 - ▶ *J. Misztal-Konecka, J. Konecki*: Orzekanie w postępowaniu karnym o środku zabezpieczającym umieszczenia w zakładzie psychiatrycznym
 - ▶ *S. Żółtek*: Analiza znamion przestępstw gospodarczych przez odwołanie się do regulacji prywatnoprawnych
 - ▶ *M. Jachimowicz*: Przestępstwo zmuszania (art. 245 k.k.)

- **Przeгляд Sądowy 2008 Nr 1**
 - ▶ *P. Zawiejski*: Znamię „biorąc udział w tworzeniu spółki” w przestępstwie działania na szkodę spółki
 - ▶ *P. Radziejewicz*: Glosa do wyroku TK z dnia 11 października 2006 r., P 3/06

- **Edukacja Prawnicza 2008 Nr 1**
 - ▶ *M. Siwiec*: Usiłowanie nieudolne kradzieży kieszonkowej – przestępstwo czy wykroczenie?

- **Europejski Przeгляд Sądowy 2007 Nr 12**
 - ▶ *A. Soltysińska*: Zasada *ne bis in idem* z art. 54 konwencji wykonawczej z Schengen

- **Europejski Przeгляд Sądowy 2008 Nr 1**
 - ▶ *N. Pawłowska*: Godne warunki odbywania kary pozbawienia wolności – glosa do wyroku SN z 28 lutego 2007 r. (V CSK 431/06)

- **Archiwum Medycyny Sądowej i Kryminologii 2007 Nr 4**
 - ▶ *M. Kaliszan, R. Hauser*: Określenie czasu zgonu na podstawie pomiaru temperatury oka wobec innych miejsc ciała
 - ▶ *L. Bednarski*: Rola medyka sądowego w postępowaniach karnych
 - ▶ *T. Jurek, B. Świątek, R. Drozd*: Opiniowanie sądowo-lekarskie w przypadkach błędnego rozpoznania zgonu
 - ▶ *A. Gałęska-Śliwka, E. Wolska*: Sprawa O. J. Simpsona. Winny?

- **Państwo i Prawo 2007 Nr 12**
 - ▶ *R. Giętkowski*: Odosobnienie w czasie stanu wyjątkowego
 - ▶ *W. Górowski*: Przestępstwo handlu ludźmi (wybrane zagadnienia)
 - ▶ *J. Duży*: Przekroczenie uprawnień lub niedopełnienie obowiązków jako znamię przestępstwa działania na szkodę spółki

- **Państwo i Prawo 2008 Nr 1**

- ▶ *W. Jasiński*: Kumulacja ról oskarżonego i pokrzywdzonego w polskim procesie karnym
- ▶ *P. Daniluk*: Stan wyższej konieczności jako okoliczność wyłączająca bezprawność „chirurgicznej zmiany płci”
- ▶ *D. Pudzianowska*: Obserwacje psychiatryczne – co zrobić, żeby było lepiej? (Seminarium, Warszawa, 30 lipca 2007 r.)
- ▶ *G. Artymiak*: Współzależność prawa karnego materialnego i procesowego w świetle kodyfikacji karnych z 1997 r. i propozycji ich zmian (Konferencja naukowa, Rzeszów-Czarna, 11-13 października 2007 r.)
- ▶ *D. J. Sosnowska*: Glosa do uchwały Sądu Najwyższego – Izby Karnej z 26 kwietnia 2007 r., I KZP 7/07

- **Prawo Europejskie w praktyce 2007 Nr 11**

- ▶ *A. Bodnar, D. Sześciło*: Odpowiedzialność karna a wolność prasy
- ▶ *M. Bernatt*: Niepełnosprawni w więzieniu
- ▶ *D. Pudzianowska*: Immunitet w sprawach sądowych

- **Prawo europejskie w praktyce 2008 Nr 1**

- ▶ *P. Wiktorska*: Zwolnienie warunkowe
- ▶ *P. Kuzior*: Konfiskata – kara drakońska, ale skuteczna. Szwajcarski sposób na majątki przestępców
- ▶ *M. Ziółkowski*: Obraza uczuć religijnych a wolność słowa
- ▶ *M. Wąsek-Wiaderek*: Problemy do litygacji strategicznych w sprawach karnych (część I)
- ▶ *M. Ziółkowski*: Wygrana dziennikarza
- ▶ *A. Bodnar, D. Sześciło*: Przeciwdziałanie korupcji: instytucje i ich działania

- **Przeгляд więziennictwa polskiego 2007 Nr 56-57**

- ▶ *T. Szymanowski*: Proponowana nowelizacja prawa karnego w 2007 r. i jej następstwa dla polityki karnej w Polsce w nadchodzących latach
- ▶ *T. Bulenda*: Krótkie kary w polskim systemie prawa karnego
- ▶ *J. Utrat-Milecki*: Penologiczne podstawy probacji
- ▶ *A. Szecówka*: Treść i forma przekazu medialnego a przestępczość i zachowania dewiacyjne
- ▶ *D. Sarzała*: Narkomania jako zjawisko patologii społecznej i problem penitencjarny
- ▶ *E. Tokarczyk*: Charakterystyka skazanych na pozbawienie wolności za prowadzenie pojazdu w stanie nietrzeźwości
- ▶ *M. Kusiak*: Służba Więzienna wobec przestępczości zorganizowanej
- ▶ *M. K. Zajac*: Rozmiary zatrudniania więźniów w Polsce
- ▶ *A. Sommerfeld*: Praca społecznie użyteczna w angielskim ustawodawstwie i praktyce

- ▶ *G. Wiciński*: Glosa do postanowienia Sądu Apelacyjnego w Krakowie z 19 grudnia 2006 r., sygn. II Akzw 984/06
- **Jurysta 2007 Nr 11**
 - ▶ *D. S. Sosnowska*: Przesłpstwo znęcania się w k.k. – aktualny stan prawny a proponowane zmiany
- **Orzecznictwo Sądów Polskich 2007 Nr 11**
 - ▶ *D. Wysocki*: Glosa do uchwały Sądu Najwyższego - Izby Karnej z dnia 26 października 2006 r., I KZP 22/06, art. 182 § 1 i art. 186 § 1 k.p.k.
 - ▶ *J. Kosowski*: Glosa do postanowienia Sądu Najwyższego - Izby Karnej z dnia 3 lutego 2006 r., II KZ 51/05, art. 16 k.p.k.
 - ▶ *J. Matros*: Glosa do postanowienia Sądu Najwyższego - Izby Karnej z dnia 21 grudnia 2006 r., KSP 10/06, art. 10 ust. 1 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (Dz. U. Nr 178, poz. 1843)
- **Orzecznictwo Sądów Polskich 2007 Nr 12**
 - ▶ *W. Grzeszczyk*: Glosa do wyroku Sądu Najwyższego – Izby Karnej z dnia 1 marca 2007 r., V KK 4/07, art. 20 § 1 i 2 u.s.p.
 - ▶ *J. Skorupka*: Glosa uchwały Sądu Najwyższego – Izby Karnej z dnia 21 marca 2007 r., I KZP 2/07, art. 310 § 1 k.k.
- **Policja 2007 Nr 3**
 - ▶ *Z. Piątek*: Nowy wymiar terroryzmu – zwalczanie obiektów RENEGADE
 - ▶ *M. Wypych, W. Zubrzycki*: System ochrony życia i zdrowia w działaniach pododdziału antyterrorystycznego Policji
 - ▶ *A. Choromańska, M. Porwiz*: E-proces karny
 - ▶ *J. Kurdelek*: Prawnokarne aspekty przestępstwa łapownictwa czynnego
 - ▶ *J. Filipkowska*: Przesłpstwo zmuszania do prostytutcji w świetle prawa karnego materialnego i statystyki kryminalnej
 - ▶ *A. Sęk*: Zatrzymanie prewencyjne
 - ▶ *T. Wasilewski*: System Informacyjny Schengen drugiej generacji
 - ▶ *R. Grabara*: Środowiskowe uwarunkowania przestępczości nieletnich (wyniki badań własnych). Część I
 - ▶ *A. Sęk, Z. Cisowski*: Skuteczność działań policji prowadzonych w ramach procedury „Niebieskie Karty” w latach 2003 – 2004
- **Prawo i Medycyna 2007 Nr 4 (29)**
 - ▶ *P. Łuków*: Etyczne podstawy świadomej zgody na postępowanie medyczne w Europejskiej Konwencji Bioetycznej

- ▶ *B. Janiszewska*: Uwagi o charakterze prawnym odmowy zgody na interwencję medyczną
- ▶ *R. Karcz*: Obrona pacjenta przed niechcianą transfuzją w praktyce sądowej
- ▶ *S. Niemczyk, K. Niemczyk, A. Łazarska*: O granicach zgody pacjenta na czynność medyczną podwyższonego ryzyka
- ▶ *P. Wiatrowski*: Prawnokarne znaczenie zakłóceń czynności psychicznych sprawcy czynu zabronionego
- ▶ *I. Sakowska*: Zgoda na wykonywanie czynności medycznych wobec osób podejrzanych o popełnienie przestępstwa
- ▶ *A. Zaremba*: Rola modelowego wzorca osobowego dla przypisania odpowiedzialności karnej za błąd lekarski w prawie polskim i angloamerykańskim – analiza porównawcza
- ▶ *S. M. Przyjemski*: Glosa do postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 15 września 2005 r. (II KK 2/05)

- **Prawo i Podatki Unii Europejskiej w praktyce 2007 Nr 12**

- ▶ *Z. Jurczyk*: Program łagodzenia kar instrumentem walki z kartelami we wspólnotowej polityce konkurencji

- **Przeгляд Policynjny 2007 Nr 3**

W. Pływaczewski: Symptomy zagrożeń korupcyjnych na rynku dzieł sztuki

- ▶ *M. Trzciniński*: Kryminalistyczne i kryminologiczne aspekty przestępstw przeciwko zabytkom archeologicznym
- ▶ *W. Kurpiński*: Specyfika prowadzenia spraw związanych z nielegalnym wywozem za granicę lub przywozem z zagranicy zabytków – współpraca z innymi służbami w ocenie straży granicznej
- ▶ *M. Lange*: Praktyczne aspekty zwalczania przestępczości skierowanej przeciwko zabytkom
- ▶ *P. Lewandowski*: Nielegalne poszukiwania, wydobycie i przemyt militariów
- ▶ *K. Lychowski*: Problematyka przemytu dzieł sztuki przez wschodnią granicę RP (na przykładzie Podlaskiego Oddziału Straży Granicznej)
- ▶ *A. Skaldawska*: Działania służby celnej na rzecz ochrony zabytków – na przykładzie Izby Celnej w Warszawie
- ▶ *K. Zielińska*: Przestępczość przeciwko zabytkom w Polsce i na świecie – stan faktyczny, zagrożenia, przeciwdziałanie

- **Wojskowy Przeгляд Prawniczy 2007 Nr 4**

- ▶ *S. M. Przyjemski*: Powszechny obowiązek obrony Rzeczypospolitej Polskiej a służba obywatela polskiego w obcym wojsku lub obcej organizacji wojskowej
- ▶ *M. Pietras-Eichberger*: Rozwój międzynarodowej kodyfikacji prawa jenieckiego
- ▶ *R. A. Stefański*: Kara pozbawienia wolności w systemie dozoru elektronicznego
- ▶ *A. Z. Krawiec*: Postępowanie mediacyjne w procesie karnym
- ▶ *D. Gorzkiewicz*: Warunkowe umorzenie w praktyce (uwagi do art. 66 § 3 k.k.)

- ▶ *R. Połec*: Nowelizacja ustawy z dnia 24 sierpnia 2001 r. o Żandarmerii Wojskowej i wojskowych organów porządkowych w zakresie stosowania kontroli operacyjnej
 - ▶ *B. J. Stefańska*: Zatarcie skazania z mocy orzeczenia sądu
 - ▶ *R. Małek*: Glosa do uchwały Sądu Najwyższego z dnia 27 lutego 2007 r. – I KZP 36/06
 - ▶ *M. Siwek*: Glosa do uchwały Sądu Najwyższego z dnia 24 maja 2007 r. – I KZP 12/07
 - ▶ *M. Pawełek, Rafał Rychlicki*: Glosa do wyroku Sądu Najwyższego z dnia 6 kwietnia 2006 r. – IV KK 12/06
 - ▶ *J. A. Kulesza*: Glosa do wyroku Sądu Najwyższego z dnia 8 maja 2007 r. – IV KK 93/07
 - ▶ *S. Hoc*: Glosa do wyroku Sądu Najwyższego z dnia 8 marca 2006 r. – I KZP 30/07
 - ▶ *K. Sychta*: Glosa do wyroku Sądu Najwyższego z dnia 5 lipca 2006 r. – IV KK 117/06
 - ▶ *J. Kosonoga*: Glosa do postanowienia Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 24 kwietnia 2007 r. – II AKz 164/07
- **Edukacja Prawnicza 2007 Nr 12**
 - ▶ *M. Królikowski*: Problemy wykładni w prawie karnym
 - ▶ *M. M. Żoła*: Entomoscopia – owady w służbie wymiaru sprawiedliwości
 - ▶ *K. Witkowska*: Unijne NIE dla korupcji, czyli jak „słowem i czynem” walczy się z korupcją w Unii Europejskiej